

Odhad dopadů změny minimální mzdy na jednotlivá odvětví

Říjen

2018

Tento dokument byl realizován v rámci projektu ČMKOS 2018 „§ 320a ZP – Trh práce, agentury práce a odbory“, který je financován z prostředků státního rozpočtu ČR prostřednictvím MPSV ČR.

Autorský tým:

prof. Ing. Jindřich Soukup, CSc.

doc. Ing. Jan Čadil, Ph.D.

doc. PhDr. Libuše Macáková, CSc.

doc. Ing. Tomáš Pavelka, Ph.D.

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta podnikohospodářská

Katedra manažerské ekonomie

Obsah

Úvod	4
1 Minimální mzda její funkce a vývoj v České republice	5
1.1 Minimální mzda a její funkce	5
1.2 Minimální mzda a trh práce v jiných studiích	5
1.3 Historie minimální mzdy v České republice	8
1.4 Současná podoba minimální mzdy	9
1.5 Minimální mzda České republiky v kontextu Evropské unie	13
1.6 Struktura zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích podle výše mzdy	19
2 Zaměstnanost, přidaná hodnota, produktivita práce	21
2.1 Zaměstnanost v ČR a v jednotlivých odvětvích	21
2.2 Přidaná hodnota v ČR a v jednotlivých odvětvích	24
2.3 Náhrady zaměstnanců v ČR a v jednotlivých odvětvích	26
2.4 Produktivita v ČR a v jednotlivých odvětvích	28
2.5 Náklady na zaměstnance v ČR a v jednotlivých odvětvích	31
2.6 Srovnání vývoje produktivity a nákladů na zaměstnance v ČR a v jednotlivých odvětvích	33
2.7 Srovnání vývoje produktivity a nákladů na zaměstnance u jednotlivých odvětví určené pro další analýzu dopadu minimální mzdy na tato odvětví	37
3 Statistická analýza dopadu minimální mzdy na jednotlivá odvětví	43
3.1 Dopad minimální mzdy na přidanou hodnotu, produktivitu a zaměstnanost – pohled za celou českou ekonomiku s využitím panelové regrese	43
3.2 Dopad minimální mzdy na přidanou hodnotu, produktivitu a zaměstnanost – pohled na jednotlivá odvětví NACE Rev2 u s využitím panelové regrese	44
Závěr	47
Literatura	48
Příloha č. 1	49
Příloha č. 2	52

Úvod

Tato studie je zaměřena na dopad minimální mzdy na celou českou ekonomiku a na její jednotlivá odvětví. Studie byla zpracována autory z katedry manažerské ekonomie Vysoké školy ekonomické v Praze pro Českomoravskou konfederaci odborových svazů v rámci projektu ČMKOS 2018 „§ 320a ZP – Trh práce, agentury práce a odbory“, který je financován z prostředků státního rozpočtu ČR prostřednictvím MPSV ČR.

V první části je věnována pozornost samotné minimální mzdě. Jsou popsány její obecné funkce. Stručně je popsána historie minimální mzdy, resp. nejnižší možné mzdové odměny v České republice, resp. v Československu před rokem 1991 a po tomto roce. Minimální mzda byla zavedena do právního systému České republiky v únoru 1991. První kapitola dále obsahuje stručný popis změn minimální mzdy v dalších letech – je zachycen vývoj nominální minimální mzdy, reálné minimální mzdy a její podíl na průměrné mzdě. Jelikož minimální mzda (jako statutární minimální mzda) je využívána ve většině zemí Evropské unie, je česká minimální mzda dána do kontextu minimálních mezd ostatních zemí Evropské unie, a to z pohledu jejího eurového vyjádření, vyjádření v paritě kupních standardů a podílu minimální mzdy na průměrné mzdě. Jelikož se tato studie věnuje dopadu minimální mzdy na jednotlivá odvětví, je v první kapitole podán i přehled o sektorovém pokrytí minimální mzdy v jednotlivých členských zemích Evropské unie. Poslední část kapitoly je pak věnována odhadu pobíratelů minimální mzdy v jednotlivých odvětvích české ekonomiky.

Druhá kapitola studie zkoumá vztah mezi produktivitou na jednoho zaměstnance a náklady na zaměstnance. Využity jsou data Českého statistického úřadu, z národních účtů České republiky. V kapitole je postupně věnována pozornost analýze zaměstnanosti, přidané hodnotě, náhrad na zaměstnance, produktivitě na jednoho zaměstnance a nákladům na jednoho zaměstnance, a to vždy jak za celou českou ekonomiku, tak i za její jednotlivá odvětví. Časové období pro provedení analýzy bylo zvoleno mezi roky 1993–2017. Porovnání produktivity na zaměstnance a nákladů na zaměstnance lze využít pro zhodnocení možného prostoru pro zvýšení mezd, a tedy i minimální mzdy s ohledem na podíl zaměstnanců v jednotlivých odvětvích, kteří tuto nejnižší mzdu pobírají. V uvedené kapitole je však upozorněno na skutečnost, že vývoj produktivity na zaměstnance a nákladů na zaměstnance je ovlivněn celou řadou faktorů, které možné zjednodušené závěry eliminují.

Třetí kapitola je věnována již samotné statistické analýze dopadu minimální mzdy na českou ekonomiku jako celku i na její jednotlivá odvětví. Pozornost je věnována dopadu minimální mzdy na přidanou hodnotu, zaměstnanost a produktivitu. Pro tuto analýzu byla zvolena panelová regrese, která využívá roční data o vývoji uvedených veličin pro jednotlivá odvětví v členění v CZ-NACE na dvě místa. Z důvodu omezeného rozsahu dat (krátké časové řady) a nutnosti zachování korektnosti statistického modelu jsou výsledky agregované na jednotlivé sekce. Kompletní výsledky modelu jsou poté obsahem přílohy č. 2.

1 Minimální mzda její funkce a vývoj v České republice

1.1 Minimální mzda a její funkce

Minimální mzda se obecně definuje jako nejnižší možná úroveň mzdy, kterou může zaměstnavatel vyplácet zaměstnanci za jeho práci. Ve většině členských zemí Evropské unie je minimální mzda v podobě statutární minimální mzdy, tedy mzdy, jejíž výše je dána určitým legislativním předpisem. V některých zemích je minimální mzda dojednávána v rámci kolektivního vyjednávání mezi zaměstnavateli a odbory. Je tedy možné, aby minimální mzda – či minimální mzdový práh – byla stanovena pro celou ekonomiku v jednotné výši, ale lze ji diferencovat podle regionů, odvětví či dokonce podle jednotlivých podniků. Běžnější je však stanovení jednotné výše pro všechny sektory, s určitými výjimkami – např. pro mladé osoby nebo osoby s omezenou schopností pracovat.

Minimální mzda má dvě funkce, sociálně-ochrannou a kriteriální. Toto členění používá např. Baštýř (2005), když obě funkce definuje následovně:

„Sociálně-ochranná funkce minimálních mezd vůči zaměstnancům spočívá ve vymezení a garantování takové úrovně disponibilního příjmu (tj. čisté minimální mzdy), která svého příjemce ochraňuje před chudobou a umožňuje žít v pásmu přijatelné skromné spotřeby a sociálních kontaktů“.

„Kriteriální fungování minimální mzdy spočívá ve vytvoření příjmové motivace k vyhledávání, převzetí a vykonávání legální zaměstnanecké pracovní činnosti placené touto mzdou, tj. její výhodnosti vůči statutárnímu (garantovanému) minimálnímu sociálnímu příjmu (resp. vůči příjmovému kritériu, které vymezuje nebo k němuž se přihlíží při stanovení dávek podmíněných sociální soudržností“ (Baštýř 2005, str. 5).

Na minimální mzdu se lze dívat z pohledu zaměstnance nebo z pohledu zaměstnavatele. Z pohledu zaměstnance tedy musí být minimální mzda na takové hladině, aby ho motivovala k akceptaci zaměstnání, a aby zajistila určitou výše životní úrovně. Z pohledu zaměstnavatelů je minimální mzda nákladem na pracovníka. Tyto dva pohledy samozřejmě nejsou velmi často v souladu, a proto je minimální mzda a její aplikace spojena s řadou sporů.

1.2 Minimální mzda a trh práce v jiných studiích

Minimální mzdě a jejímu dopadu na trh práce, resp. na zaměstnanost a nezaměstnanost, ale i jejím dopadům na distribuci mezd či příjmů, je věnována ve světové literatuře značná pozornost, přesto však dosavadní závěry nejsou jednoznačné. Pokud se zaměříme pouze na trh práce, většina studií dochází k závěru, že minimální mzda, resp. její zvyšování má negativní dopad na zaměstnanost. Některé studie však dochází k odlišným závěrům, tzn. že minimální mzda buď nemá na zaměstnanost žádný vliv anebo má dokonce vliv pozitivní. Detailní analýzu včetně shrnutí závěrů předcházejících studií lze nalézt např. v knize autorů Neumark a Wascher Minimum Wages z roku 2008.

Jako jednu z posledních studií, která se zabývá dopadem minimální mzdy na zaměstnanost lze uvést studii autorů z Intitut Research on Labor nad Employment Berkeley University of California, Allegretto, Godoey, Nadler a Reich s názvem *The New Wave of Local Minimum Wage Policies: Evidence from Six Cities*. Autoři se zaměřili na služby v oblasti stravování v 6 amerických městech, které je jedním z hlavních zaměstnavatelů nízko odměňované pracovní síly. Města použitá v analýze významně zvýšily minimální mzdu a autoři dochází k závěru, že 10% zvýšení minimální mzdy zvýší výdělky v sektoru občerstvení o 1,3 – 2,5 %. Negativní dopad zvýšení minimální mzdy však nemělo signifikantní dopad na zaměstnanost. 10% zvýšení minimální mzdy mělo v průměru dopad mezi 0,3% snížením a až 1,1% zvýšením zaměstnanosti ve sledovaném odvětví.

V rámci naší studie jsme se ohledně dopadů minimální mzdy na produktivitu inspirovali postupem, který J.J. Sabia aplikoval ve svém článku *Do minimum wage stimulate productivity and growth?* K ohledně dopadů minimální mzdy autor dochází k těmto závěrům:

- Zvýšení minimální mzdy vysoce pravděpodobně povede k růstu důchodu nízko kvalifikovaných pracovníků během expanze než v době krize.
- Zvýšení minimální mzdy může stimulovat makroekonomický růst, pokud je produktivita přesměrována směrem k více high technologickým odvětvím. Předpokládá se dodatečné posilování kvalifikace nízko kvalifikovaných pracovníků.
- Růst minimální mzdy spojený s růstem inflace nemá významnější nepříznivý dopad v porovnání, pokud se zvyšuje minimální mzda bez jejího navázání na inflaci.
- Zvýšení minimální mzdy přerozděluje složení produktivity specifické pro některá odvětví způsobem, který poškozují některé pracovníky s nízkou kvalifikací spíše než vede k čistému ekonomickému růstu.
- Zvýšení minimální mzdy snižuje zaměstnanost nízko kvalifikovaných osob během ekonomické recese ve srovnání s expanzí.
- Minimální mzdy nejsou vhodné pro chudé nebo téměř chudé v rámci hospodářského cyklu.
- Zvyšování minimální mzdy je neefektivní v redukci chudoby během dna i vrcholu ekonomického cyklu. (Sabia, 2015).

Také v české odborné literatuře je minimální mzdě, resp. jejím dopadům na trh práce věnována značná pozornost. Na tomto místě uvádíme, pouze některé vybrané:

Pavelka se ve své studii *Minimální mzda v České republice a její srovnání v rámci členských států Evropské unie* věnuje dopadům minimální mzdy na nezaměstnanost v České republice, a to jak z celkového pohledu, tak i z pohledu vybraných skupin pracovní síly – mladých osob ve věku 15 – 24 let a osob s nízkou úrovní vzdělání (ISED 0 – 2), tedy skupin, u kterých je možné očekávat větší zastoupení osob pobírající minimální mzdu. Mezi závěry analýzy patří:

- Existuje jistá pozitivní závislost mezi změnou minimální mzdou a celkovou mírou nezaměstnanosti. Tato závislost je však relativně slabá a vysvětluje velmi nízké procento variability.

- Neprůkazná je pozitivní závislost mezi změnou minimální mzdy a změnou míry nezaměstnanosti osob s nejnižší úrovní vzdělání.
- U mladých osob nelze závislost mezi změnou minimální mzdy a změnou míry nezaměstnanosti na základě zvoleného modelu prokázat.

Pavelka (2014) uvádí, že problémem uvedené statistické analýzy byla existence relativně krátké časové řady, a také to, že dominujícím faktorem ovlivňující míru nezaměstnanosti byl hospodářský cyklus.

K obdobným závěrům, ke kterým dospěl ve své studii Pavelka (2014) došli také ve svém článku z roku 2014 autoři Pavelka, Čadil, Skála *Selected issues of the minimum wage in the Czech Republic*.

Dopadu různých vlivů, včetně minimální mzdy, na nezaměstnanost v České republice se věnovali v roce 2017 (aktualizace) i analytici Úřadu vlády České republiky Pícl a Körner ve svém článku *Vliv minimální mzdy na nezaměstnanost v ČR*. Autoři s využitím regresního modelu došli k závěru, že „minimální mzda nemá v České republice statisticky významný vliv na míru nezaměstnanosti. Podíl minimální mzdy k životnímu minimu působí na míru nezaměstnanosti předpokládaným směrem. Tzn., že čím vyšší bude minimální mzda než je životní minimum, tím více budou lidé motivováni pracovat alespoň za minimální mzdu, a nezaměstnanost tak bude klesat. Statisticky významný vliv však tento poměr nemá, což ale na druhou stranu může být způsobeno tím, že v ČR je tento podíl nízký“ (Pícl, Körner, 2017).

Dopad minimální mzdy na zaměstnanost v České republice zkoumali ve své studii *Vliv minimální mzdy na zaměstnanost v České republice* z roku 2015 autoři z Vysoké školy ekonomické v Praze Fischer, Duspivová a Matějka. Autoři se věnovali dopadům minimální mzdy na celkovou zaměstnanost (odpracované hodiny a fyzické osoby – zaměstnané osoby a zaměstnanci) v České republice a využili data o zaměstnanosti pocházející z národních účtů. Autoři použili čtvrtletní data od 1. čtvrtletí 1996 do 2. čtvrtletí 2015.

Závěry, ke kterým autoři došli jsou:

- „zvýšení minimální mzdy se projevilo ve sledovaném období nejdříve poklesem počtu odpracovaných hodin v ekonomice, teprve poté následovalo přizpůsobení trhu práce z hlediska počtu osob,
- zvýšení minimální mzdy se projevilo ve větší intenzitě v kategorii zaměstnanců ve srovnání se širší kategorií zaměstnaných osob,
- zvýšení minimální mzdy o 100 Kč způsobilo ve sledovaném období pokles počtu odpracovaných hodin o 0,6 % u zaměstnanců a o 0,4 % v kategorii zaměstnaných osob,
- zvýšení minimální mzdy o 100 Kč způsobilo ve sledovaném období pokles počtu zaměstnanců o 0,4 % a pokles počtu zaměstnaných osob o 0,2 %“ (Fischer, Duspivová, Matějka, 2015).

Zajímavé je ale také doplnění, že analýza potvrdila oslabení vlivu minimální mzdy na zaměstnanost po roce 2000, což autoři přisuzují jednak transformaci české ekonomiky v předcházejícím období, kdy byla minimální mzda zavedena, ale také tím, že po roce 2000 se minimální mzda po relativně delší dobu neměnila. Autoři se také velmi stručně dotkli i dopadu minimální mzdy na zaměstnanost a nezaměstnanost v jednotlivých odvětvích české ekonomiky. Spíše, než kvantifikací dopadů, však autoři pouze zmiňují vyšší podíly osob pracujících za minimální mzdu v některých odvětvích české ekonomiky.

Na závěr této podkapitoly lze uvést, že minimální mzdě, resp. jejím dopadům na trh práce, se věnuje pravidelně Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR ve svých podkladových materiálech, které jsou využívány pro vládu, ale i Radu hospodářské a sociální dohody ohledně úprav sazby minimální mzdy. Ve verzi z května letošního roku, MPSV uvedlo: *„V souvislosti s úpravou minimální mzdy nebyl v ČR nikdy v minulosti zaznamenán přímý vliv na růst nezaměstnanosti, a to ani v uplynulých dvou letech, kdy došlo k jejímu významnému nárůstu. Bezprostředně po zvýšení minimální mzdy docházelo k nárůstu podílu zaměstnanců odměňovaných na úrovni minimální mzdy, který postupem času opět poklesl“*.

1.3 Historie minimální mzdy v České republice¹

Minimální mzda má ve světě dlouhou historii, poprvé byla zavedena na Novém Zélandu a v Austrálii v devadesátých letech devatenáctého století a byla zaměřena na některá odvětví, např. pro textilní průmysl.

Minimální mzda se následně začala rozšiřovat po celém světě. Např. v tehdejší Rakousku-Uhersku byly nařízení a vyhlášky ministrů obchodu, vojenství a sociální péče „o šicích mzdách při konfekcionování textilního zboží na objednávku vojenské správy“, přičemž první z nich platilo již od roku 1917 a stanovovalo nejnižší mzdy při této výrobě. Obdobnou vyhlášku převzala později i Československá republika (Barošová, 2008 str. 26). V předválečném Československu nebyla stanovena minimální výše mzdy, která by pokrývala všechny zaměstnance. Byla však stanovena minimální mzda pro tzv. domácí dělnictvo, jehož sociální poměry nebyly dobré. Po 2. světové válce minimální mzda v socialistickém Československu neexistovala a její roli částečně hrály první tarifní třídy mzdových stupnic. Bylo tomu i přes skutečnost, že tehdejší ČSSR ratifikovala dvě úmluvy Mezinárodní organizace práce, a to č. 26 a č. 99. (Pavelka, 2014).

Po revoluci byl institut minimální mzdy do právního systému České a Slovenské Federativní Republiky zaveden novelizací Zákoníku práce č. 65/1965 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a to přidáním odstavce 3, paragrafu 111 ve znění: *„Mzda nesmí být nižší než minimální mzda. Vláda České a Slovenské federativní stanoví nařízením výši, popřípadě podmínky pro určení minimální mzdy a její výše“*. Vláda na základě tzv. Generální dohody mezi

¹ Detailní popis historie minimální mzdy na území Československa a následně České republiky lze nalézt v práci Pavelka, T. Minimální mzda v České republice a její srovnání v rámci členských států Evropské unie. Studie Národohospodářského ústavu Josefa Hlávky č. 1. 2014. Právě z této studie vychází tato část.

vládou, odbory a zaměstnavateli stanovila od 1. února 1993 výši minimální mzdy svým nařízením na 2 000 Kčs měsíčně či 10,80 Kčs na hodinu, a to při 42,5 hodinové týdenní pracovní době. Vedle těchto všeobecných sazeb, byly stanoveny i snížené sazby pro osoby s částečným či plným invalidním důchodem a pro osoby mladší 16 let. Minimální mzda byla zavedena, aby jednak plnila roli záchranné sociální sítě chránící zaměstnance s nejnižšími příjmy v době transformace ekonomiky, a jednak, z důvodu racionalizace zaměstnanosti – resp. omezení tehdejší přezaměstnanosti. Tehdejší minimální mzdu pobíralo cca 400 000 zaměstnanců, což bylo cca 5,9 % všech zaměstnanců. Původně zamýšlené navázání úprav výše minimální mzdy na růst životních nákladů nebylo aplikováno a změny úrovně minimální mzdy se ponechalo vládě, i když zpravidla po dohodě se sociálními partnery. (Pavelka, 2014).

1.4 Současná podoba minimální mzdy

Současná podoba minimální mzdy vychází z několika legislativních předpisů.

Právo na spravedlivou odměnu je v České republice zajištěno v Ústavě, přesněji v Listině základních práv a svobod.

Hlava čtvrtá

Hospodářská, sociální a kulturní práva

Článek 28

Zaměstnanci mají právo na spravedlivou odměnu za práci a na uspokojivé pracovní podmínky. Podrobnosti stanoví zákon.

Klíčovou právní úpravou je pak Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce a Nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě a nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Zákoník práce

§ 111 Minimální mzda

(1) Minimální mzda je nejnižší přípustná výše odměny za práci v základním pracovněprávním vztahu podle § 3. Mzda, plat nebo odměna z dohody nesmí být nižší než minimální mzda. Do mzdy a platu se pro tento účel nezahrnuje mzda ani plat za práci přesčas, příplatek za práci ve svátek, za noční práci, za práci ve ztíženém pracovním prostředí a za práci v sobotu a v neděli.

(2) Výši základní sazby minimální mzdy a dalších sazeb minimální mzdy odstupňovaných podle míry vlivů omezujících pracovní uplatnění zaměstnance a podmínky pro poskytování minimální mzdy stanoví vláda nařízením, a to zpravidla s účinností od počátku kalendářního roku s přihlédnutím k vývoji mezd a spotřebitelských cen. Základní sazba minimální mzdy činí nejméně 7 955 Kč za měsíc nebo 48,10 Kč za hodinu; další sazby minimální mzdy nesmí být nižší než 50 % základní sazby minimální mzdy.

(3) Nedosáhne-li mzda, plat nebo odměna z dohody minimální mzdy, je zaměstnavatel povinen zaměstnanci poskytnout doplatek

a) ke mzdě ve výši rozdílu mezi mzdou dosaženou v kalendářním měsíci a příslušnou minimální měsíční mzdou nebo ve výši rozdílu mezi mzdou připadající na 1 odpracovanou hodinu a příslušnou minimální hodinovou mzdou; použití hodinové nebo měsíční minimální mzdy se sjedná, stanoví nebo určí předem, jinak se pro účely doplatku použije minimální hodinová mzda,

b) k platu ve výši rozdílu mezi platem dosaženým v kalendářním měsíci a příslušnou minimální měsíční mzdou, nebo

c) k odměně z dohody ve výši rozdílu mezi výší této odměny připadající na 1 hodinu a příslušnou minimální hodinovou mzdou.

Sazby minimální mzdy uvedené v Zákoníku práce jsou měněny nařízením vlády, naposledy se změny týkaly výše sazeb od 1. ledna 2017. Výše sazeb minimální mzdy jsou uvedeny pro týdenní pracovní dobu 40 hodin. V případě kratší pracovní doby (viz § 79 Zákoníku práce) se minimální mzda úměrně navyšuje.

Minimální mzda platí pro všechny pracovní poměry v podnikatelské a nepodnikatelské sféře, ale také v právních vztazích založených na dohodách o provedení práce nebo o pracovní činnosti². V podnikatelské sféře, kde probíhá kolektivní vyjednávání o mzdách může být v kolektivní smlouvě stanovena vyšší minimální mzda. V podnikatelských organizacích, ve kterých nejsou mzdové podmínky v kolektivních smlouvách sjednány, platí dále i nejnižší úrovně zaručené mzdy. V nepodnikatelské sféře se uplatňuje jak minimální mzda a nejnižší úrovně zaručené mzdy, ale i systém platových tarifů.

V současnosti nejsou využívány v České republice snížené sazby minimální mzdy. Ty byly uplatňovány do roku 2012 u mladých osob a do roku 2016 u poživatelů invalidních důchodů, resp. zaměstnanců s omezeným pracovním uplatněním.

² Před rokem 2007 nebyla minimální mzda aplikována u dohod o provedení práce a pracovní činnosti.

Tabulka č. 1. 1: *Vývoj minimální mzdy v České republice*

Platnost od (vždy od 1. dne měsíce)		Měsíční minimální mzda (Kč)	Hodinová minimální mzda (Kč)
1991	únor	2 000	10,80
1992	leden	2 200	12,00
1996	leden	2 500	13,60
1998	leden	2 650	14,80
1999	leden	3 250	18,00
	červenec	3 600	20,00
2000	leden	4 000	22,30
	červenec	4 500	25,00
2001	leden	5 000	30,00
2002	leden	5 700	33,90
2003	leden	6 200	36,90
2004	leden	6 700	39,60
2005	leden	7 185	42,50
2006	leden	7 570	44,70
	červenec	7 955	48,10
2007	leden	8 000	48,10
2013	srpen	8 500	50,60
2015	leden	9 200	55,00
2016	leden	9 900	58,70
2017	leden	11 000	66,00
2018	leden	12 200	73,20

Pramen: MPSV

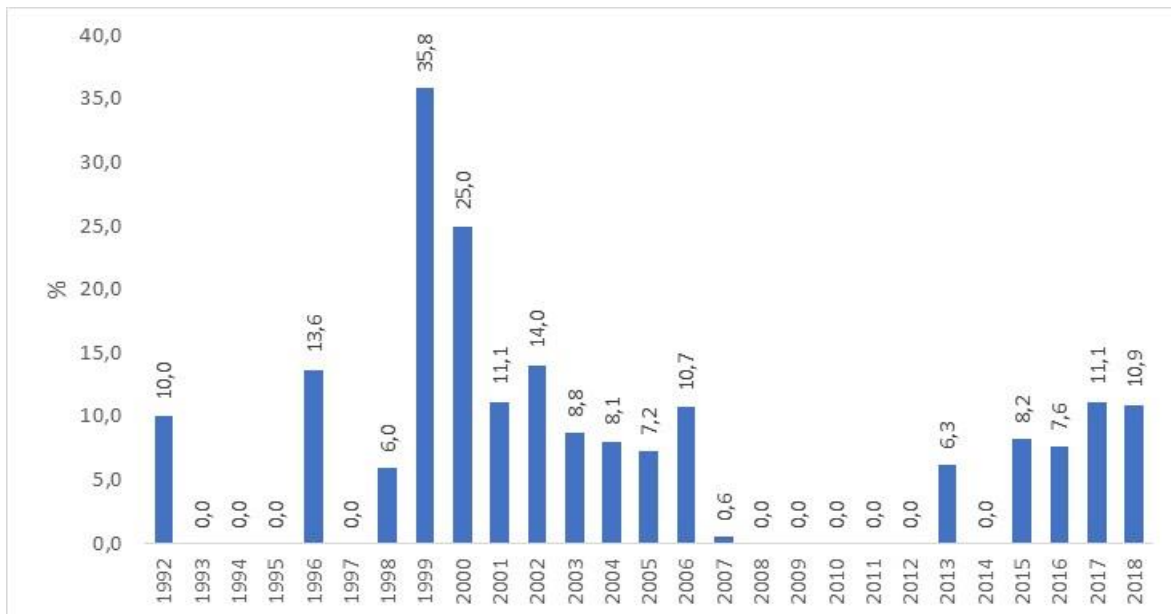
Jak je patrné z tabulky č. 1.1, byla minimální mzda v České republice od jejího zavedení v roce 1991 již 20x zvýšena. Existovala však relativně dlouhá období, kdy nedocházelo ke zvyšování minimální mzdy, např. 1993 – 1995 či 2008 – 2012. Existovaly však i roky, kdy byla minimální mzda zvýšena v průběhu roku dvakrát (1999, 2000 a 2016).

Obrázek č. 1. 1 zachycuje meziroční změny měsíční minimální mzdy v České republice a obrázek č. 1. 2 meziroční změny reálné měsíční minimální mzdy, přičemž pro její výpočet byla použita míra inflace založená na Indexu spotřebitelských cen (CPI)³. Jak je zřejmé z obou obrázků, v některých letech se minimální mzda nezvyšovala nebo rostla pomaleji než míra inflace, a proto se její reálná výše propadala. Naopak v některých letech došlo ke zvýšení

³ V modelu pro odhad dopadů minimální mzdy na přidanou hodnotu, produktivitu a zaměstnanost – Kapitola č. 3, byla pro přepočtení reálné mzdy z důvodu srovnatelnosti použit deflátor HDP.

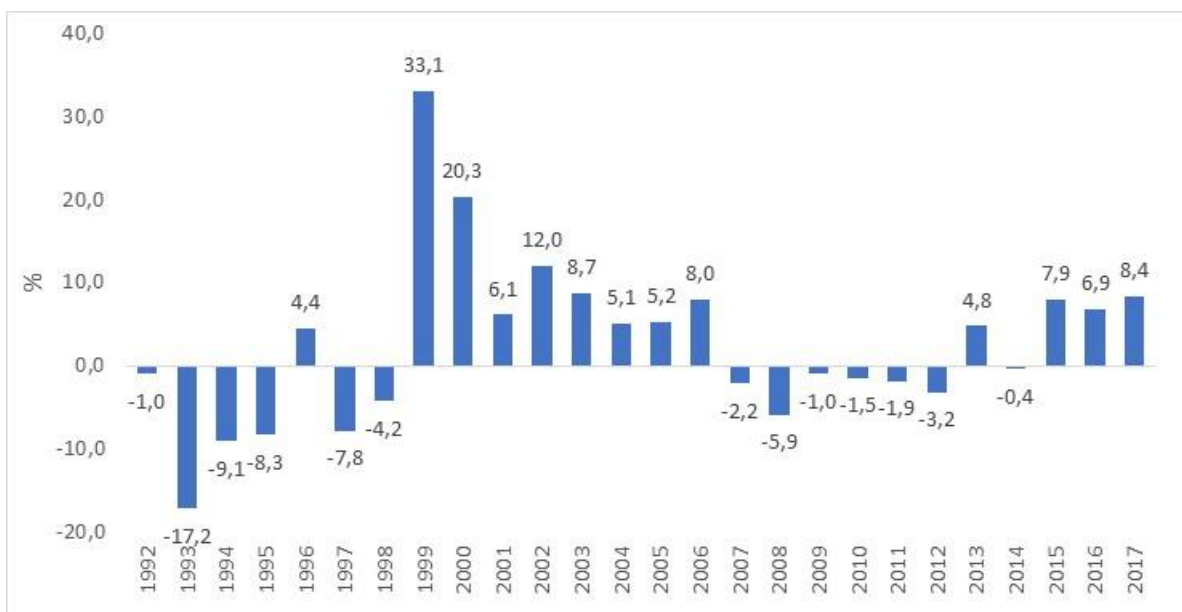
nominální minimální mzdy, které bylo vyšší než míra inflace, a proto se její reálná výše zvyšovala. Je však zřejmé, že rychlý růst nominální mzdy (často vyvolaný nezvyšováním minimální mzdy v předcházejících letech) může vyvolávat problémy na straně zaměstnavatelů. Je zcela jistě vhodnější, aby zvyšování minimální mzdy bylo spojeno s nějakým dopředu známým mechanismem. Tímto krokem se rozhodla jít i vláda České republiky. V současnosti diskutuje vláda parametry tohoto mechanismu se sociálními partnery.

Obrázek č. 1.1: *Vývoj nominální minimální mzdy v České republice*

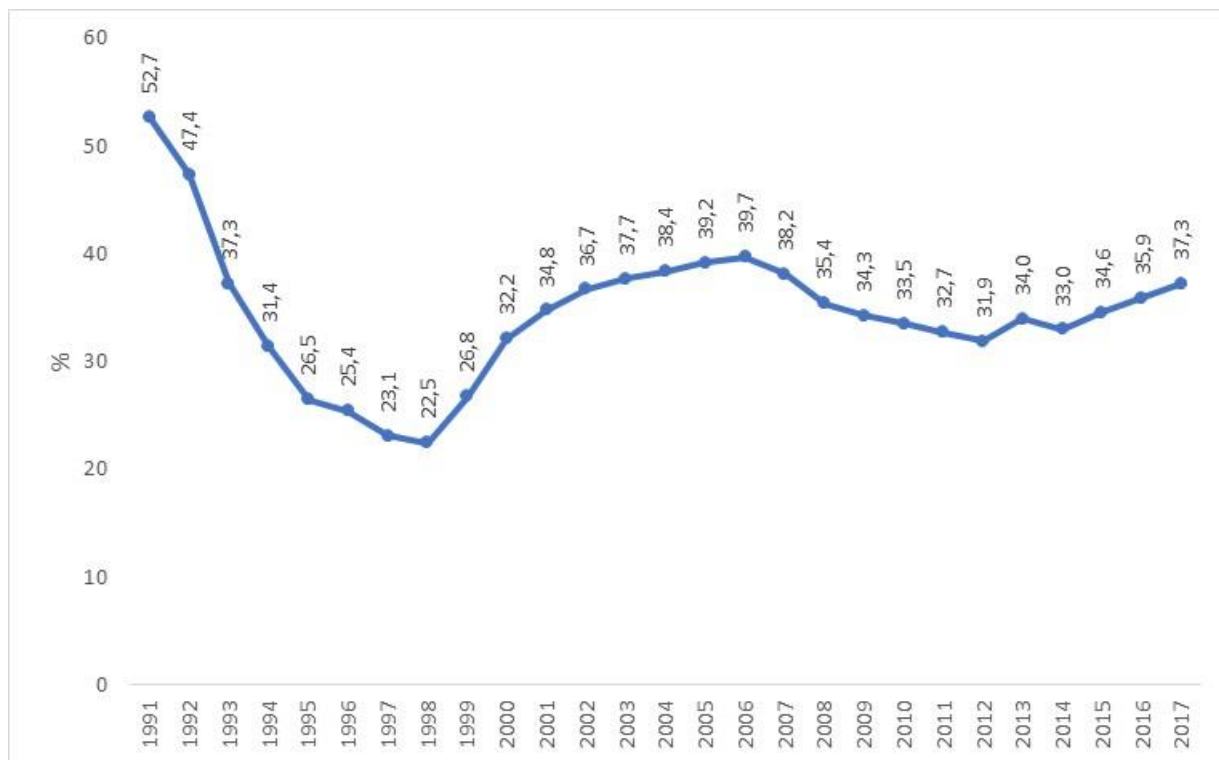
Pramen: vlastní výpočet z dat MPSV, vždy k začátku roku

Obrázek č.1.2: *Vývoj reálné minimální mzdy v České republice*

Pramen: vlastní výpočet z dat MPSV a ČSÚ

Obrázek č. 1. 3: **Podíl minimální mzdy na průměrné mzdě**

1991 – 1999 – průměrná mzda na fyzické osoby, 2000 – a dále průměrná mzda na přepočtené počty

Pramen: VÚPSV, (cit. 15. 10. 2018).

1.5 Minimální mzda České republiky v kontextu Evropské unie

Minimální mzda je zcela běžný institut na trhu práce. V rámci Evropské unie má 22 zemí zavedenu tzv. statutární minimální mzdu. Statutární minimální mzda je stanovena předpisem s právní silou zákona. I ve zbývajících zemích Evropské unie však existuje minimální mzda, která je vyjednávána v rámci kolektivního vyjednávání. Druhý způsob stanovení minimální mzdy je využíván v Dánsku, Finsku, Itálii, Kypru, Rakousku a Švédsku. Jde většinou o země, ve kterých je vysoká odborová organizovanost, a tudíž i počet zaměstnanců pokrytých takto stanovenou minimální mzdou je vysoký.

Minimální mzda je v rámci ostatních států Evropské unie se statutární minimální mzdou dosti nízká. Takto tomu je při jejím vyjádření v eurech, tak i v paritě kupních sil (paritě kupních standardů).

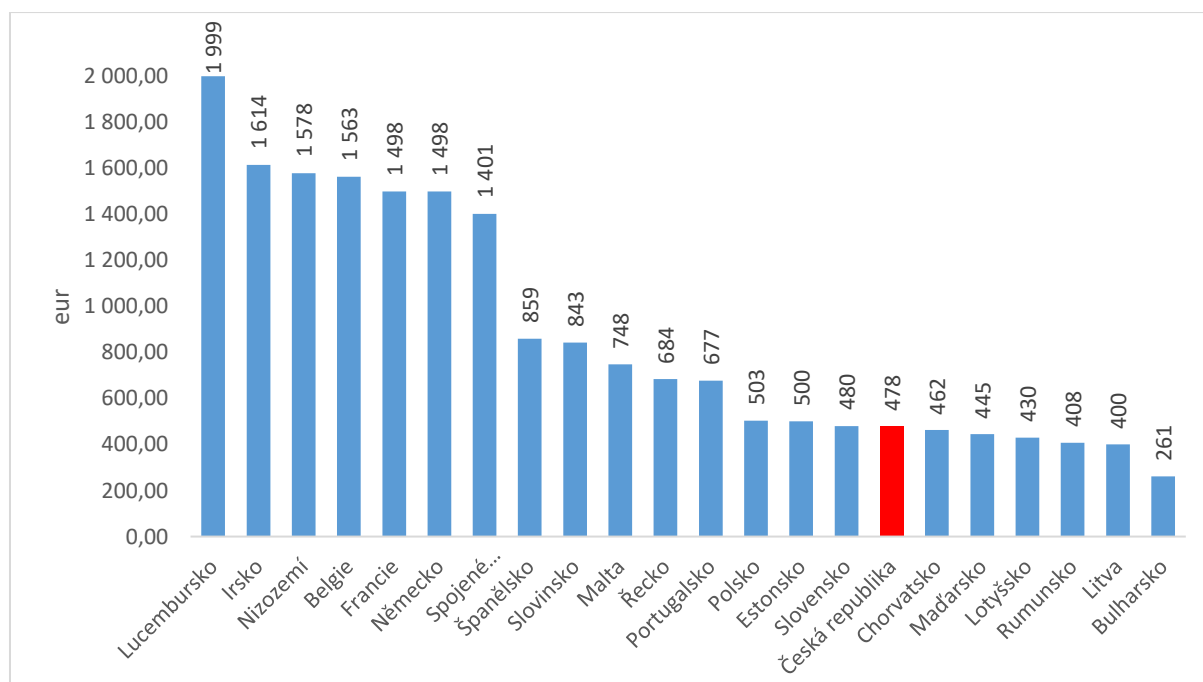
Tabulka č. 1.2 zachycuje vývoj minimální mzdy v eurech a obrázek č. 1.4 zachycuje pořadí zemí v roce 2018 – podle první poloviny roku. Česká republika měla v eurech 7. nejnížší minimální mzdu ze zemí Evropské unie se statutární minimální mzdou, a to i přes skutečnost, že díky posilování české koruny vůči euru v posledním období se její hodnota v eurech zvyšuje výrazně rychleji, než odpovídá jejímu zvýšení v českých korunách.

Tabulka č. 1. 2: **Minimální mzda v Evropské unii v eurech 2014 - 2018**

	2014	2015	2016	2017	2018
Belgie	1 501,82	1 501,82	1 501,82	1 531,93	1 562,59
Bulharsko	173,84	184,07	214,75	235,20	260,76
Česká republika	309,91	331,71	366,35	407,09	477,78
Německo	:	1 440,00	1 440,00	1 498,00	1 498,00
Estonsko	355,00	390,00	430,00	470,00	500,00
Irsko	1 461,85	1 461,85	1 546,35	1 563,25	1 613,95
Řecko	683,76	683,76	683,76	683,76	683,76
Španělsko	752,85	756,70	764,40	825,65	858,55
Francie	1 445,38	1 457,52	1 466,62	1 480,27	1 498,47
Chorvatsko	395,67	395,61	408,48	433,35	462,34
Lotyšsko	320,00	360,00	370,00	380,00	430,00
Litva	289,62	300,00	350,00	380,00	400,00
Lucembursko	1 921,03	1 922,96	1 922,96	1 998,59	1 998,59
Maďarsko	341,70	332,76	351,29	411,52	444,69
Malta	717,95	720,46	728,04	735,63	747,54
Nizozemí	1 485,60	1 501,80	1 524,60	1 551,60	1 578,00
Polsko	404,40	409,53	433,88	453,48	502,75
Portugalsko	565,83	589,17	618,33	649,83	676,67
Rumunsko	190,11	217,50	232,10	275,39	407,86
Slovinsko	789,15	790,73	790,73	804,96	842,79
Slovensko	352,00	380,00	405,00	435,00	480,00
Spojené Království	1 251,05	1 378,87	1 512,36	1 393,40	1 400,99

Pramen: Eurostat (cit. 10.8.2018), vždy první polovina roku

Obrázek č. 1.4: **Minimální mzda v eurech v Evropské unii v roce 2018**

Pramen: Eurostat (cit. 10.8.2018), vždy první polovina roku

Tabulka č. 1.3: **Minimální mzda v Evropské unii v PPS v letech 2014 - 2018**

	2014	2015	2016	2017	2018
Belgie	1 406,46	1 435,64	1 376,74	1 383,48	1 411,17
Bulharsko	366,92	394,10	449,61	485,93	538,750
Česká republika	491,44	536,83	557,52	605,78	671,87
Německo	:	1 433,45	1 393,66	1 427,02	1 427,02
Estonsko	477,28	535,53	570,85	598,70	636,92
Irsko	1 189,70	1 210,79	1 249,48	1 246,84	1 287,28
Řecko	802,72	826,22	813,11	810,83	810,83
Španělsko	814,62	848,08	834,93	894,52	930,16
Francie	1 354,27	1 384,42	1 358,67	1 360,39	1 377,12
Chorvatsko	601,31	624,23	627,27	655,49	688,27
Lotyšsko	452,33	522,29	519,77	524,90	593,970
Litva	466,56	497,43	556,68	587,86	618,80
Lucembursko	1 589,65	1 590,60	1 536,19	1 574,88	1 574,88
Maďarsko	568,23	587,59	597,61	665,62	720,43
Malta	890,62	913,28	887,35	894,36	908,84
Nizozemí	1 356,89	1 400,19	1 373,12	1 381,82	1 405,33
Polsko	719,88	771,59	790,39	836,42	878,24
Portugalsko	682,85	724,46	735,94	763,73	795,27
Rumunsko	362,39	423,52	446,70	524,00	796,48
Slovinsko	954,01	978,15	943,15	943,58	987,93
Slovensko	520,17	572,32	595,37	629,29	694,39
Spojené Království	1 051,85	1 105,75	1 113,09	1 167,35	1 216,28

Pramen: Eurostat (cit. 10.8.2018), vždy první polovina roku

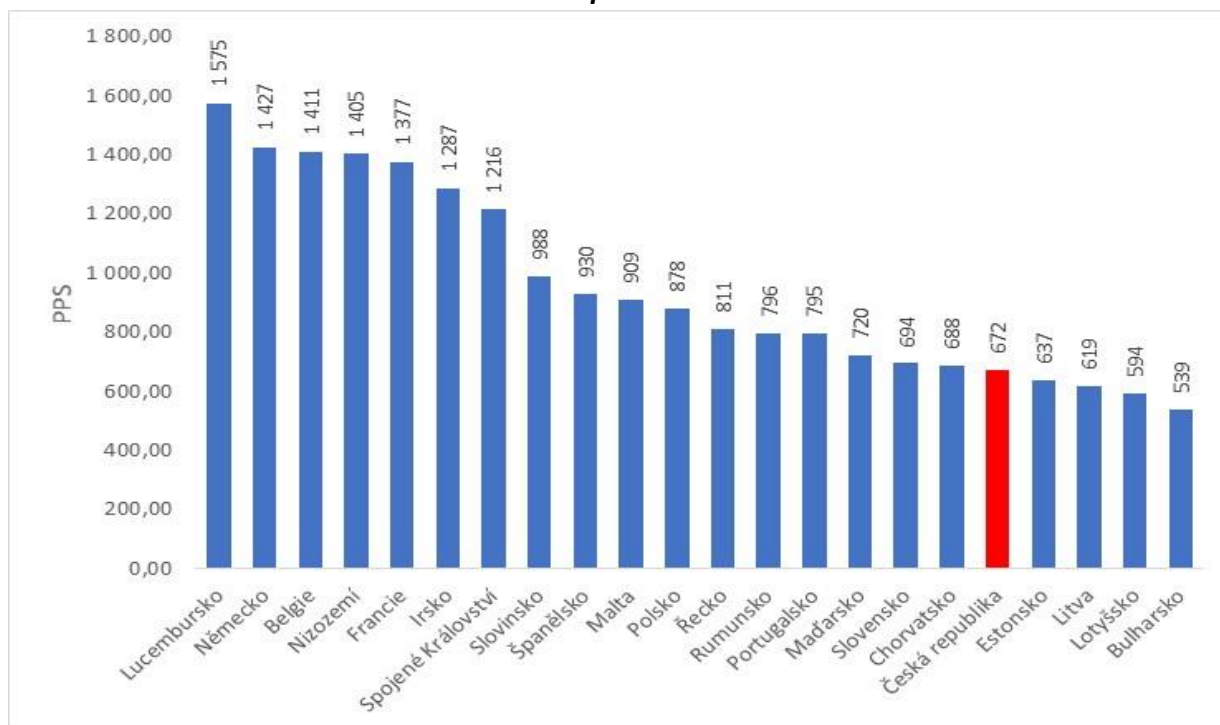
V roce 2018 činila minimální mzda v České republice 478 eur, což bylo 4,2x nižší než v Lucembursku, které mělo minimální mzdu nejvyšší.

Jelikož minimální mzda v eurovém vyjádření nezohledňuje rozdílné cenové úrovně v jednotlivých zemích, přepočítává se minimální mzda pomocí parity kupních sil, resp. je vyjadřována v paritě kupních standardů.

V paritě kupních sil měla Česká republika v roce 2018 minimální mzdu 671 PPS a její pozice v pomyslném žebříčku zemí Evropské unie se ještě o dvě místa pohoršila, jak vyplývá z obrázku č. 1.5.

Nejvyšší minimální mzdu v paritě kupních sil v roce 2018 mělo opět Lucembursko (1575 PPS) a nejnižší mělo Bulharsko (539 PPS), podobně jako při jejím vyjádření v eurech. Český zaměstnanec si tak v první polovině roku mohl koupit za svou minimální mzdu o 2,34x méně než zaměstnanec v Lucembursku.

Obrázek č. 1.5: **Minimální mzda v PPS v Evropské unii v roce 2018**

Pramen: Eurostat (cit. 10.8.2018)

Tabulka č. 1.4 obsahuje meziroční tempa nominální minimální mzdy v jednotlivých členských zemích Evropské unie, které mají zavedenu statutární mzdu, a to při vyjádření v národních měnách, čímž nedochází ke zkreslení vlivem změny měnového kurzu. Z tabulky je patrné, že relativně rychlé meziroční zvyšování minimální mzdy v České republice není v kontextu ostatních zemí Evropské unie nic neobvyklého. V posledních letech dochází ve většině zemí k rychlejšímu růstu minimální mzdy, což souvisí i s rychlejším růstem mezd obecně vlivem ekonomického oživení.

Tabulka č. 1.4: **Meziroční změny minimální mzdy v národních měnách v Evropské unii v letech 2015 -2018**

	2015	2016	2017	2018
Belgie	0,0	0,0	2,0	2,0
Bulharsko	5,9	16,7	9,5	10,9
Česká republika	8,2	7,6	11,1	10,9
Německo	:	0,0	4,0	0,0
Estonsko	9,9	10,3	9,3	6,4
Irsko	0,0	5,8	1,1	3,2
Řecko	0,0	0,0	0,0	0,0
Španělsko	0,5	1,0	8,0	4,0
Francie	0,8	0,6	0,9	1,2
Chorvatsko	0,4	3,0	5,0	5,0
Lotyšsko	12,5	2,8	2,7	13,2
Litva	3,6	16,7	8,6	5,3
Lucembursko	0,1	0,0	3,9	0,0
Maďarsko	3,4	5,7	14,9	8,2
Malta	0,3	1,1	1,0	1,6
Nizozemí	1,1	1,5	1,8	1,7
Polsko	4,2	5,7	8,1	5,0
Portugalsko	4,1	4,9	5,1	4,1
Rumunsko	14,7	7,7	19,0	52,0
Slovinsko	0,2	0,0	1,8	4,7
Slovensko	8,0	6,6	7,4	10,3
Spojené Království	3,0	3,4	7,5	4,2

Pramen: Eurostat (cit. 10.8.2018), vždy z dat první poloviny roku

Tato studie zkoumá dopady změn minimální mzdy v České republice na jednotlivá odvětví ekonomiky. V České republice existuje pouze jedna úroveň minimální mzdy, která pokrývá všechny sektory či odvětví ekonomiky a také všechny zaměstnance (jistou výjimku mohou tvořit odvětví, kde je uzavřena vyšší nejnižší úroveň mzdy v rámci kolektivních smluv – zde vyššího stupně). Při pohledu na tabulku č.1.5 je zřejmé, že tento způsob pokrytí minimální mzdou je v rámci zemí Evropské unie se statutární minimální mzdou zcela obvyklé. Pouze některé země mají minimální mzdu aplikovanou pouze u soukromého sektoru. Odměňování zaměstnanců veřejného sektoru mají tyto země ošetřeny jiným způsobem. U zemí, které mají minimální mzdu stanovenou v rámci kolektivního vyjednávání se mohou lišit (a liší) úrovně nejnižší mzdy (minimální mzdy) podle odvětví.

Tabulka č. 1.5: **Statutární minimální mzda v EU – pokrytí sektorů a zaměstnanců**

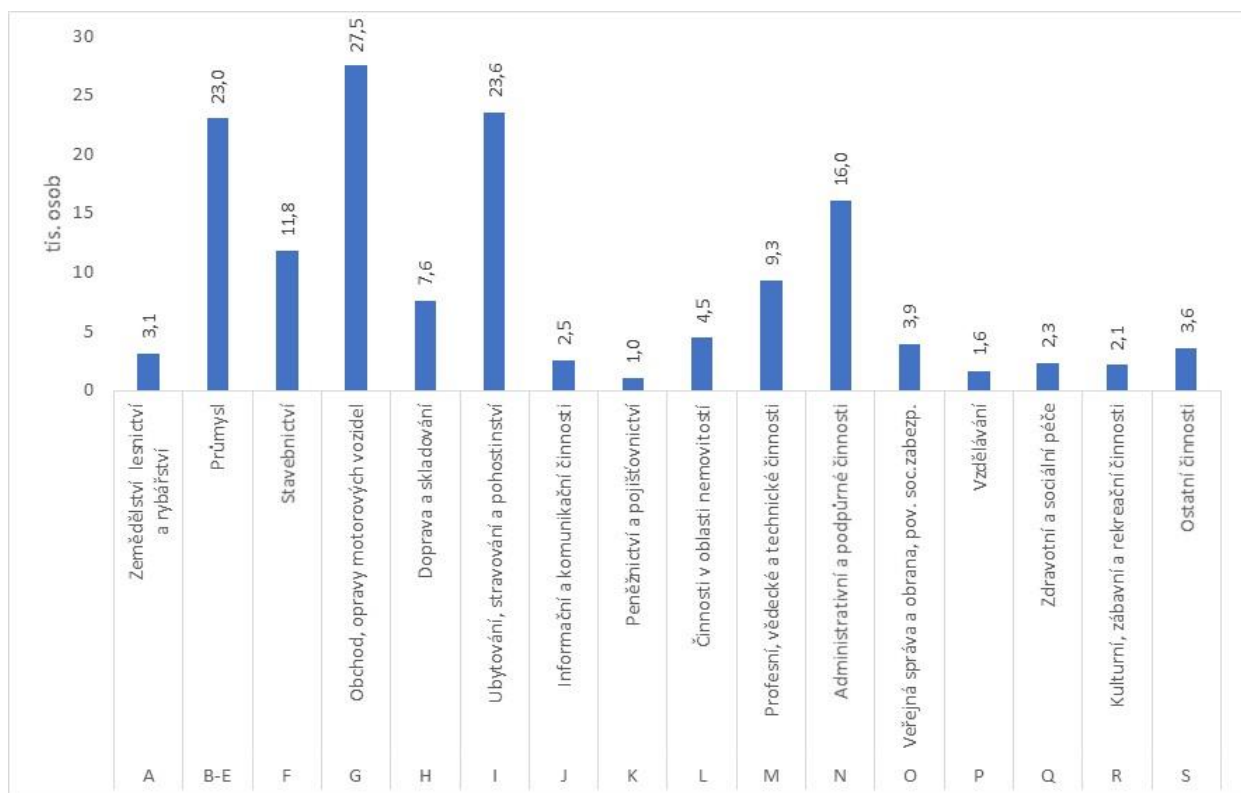
Země	Rok zavedení MM	Pokrytí
Belgie	1975	Soukromý sektor. Zaměstnanci starší 18 let.
Bulharsko	1966	Všechny sektory. Všichni zaměstnanci.
Česká republika	1991	Všechny sektory. Všichni zaměstnanci.
Německo	2015	Všechny sektory. Všichni zaměstnanci.
Estonsko	1991	Všechny sektory. Všichni zaměstnanci.
Irsko	2000	Všechny sektory. Všichni dospělí zaměstnanci.
Řecko	1991	Všechny sektory. Všichni dospělí zaměstnanci starší 25 let.
Španělsko	1963	Všechny sektory. Všichni zaměstnanci.
Francie	1970	Všechny sektory s výjimkou státních zaměstnanců. Zaměstnanci starší 18 let.
Chorvatsko	2008	Všechny sektory. Všichni zaměstnanci na plný úvazek.
Lotyšsko	1991	Všechny sektory. Všichni zaměstnanci.
Litva	1990	Všechny sektory. Všichni zaměstnanci.
Lucembursko	1973	Všechny sektory. Nekvalifikovaní zaměstnanci starší 18 let. U kvalifikovaných je MM 120 % národní MM.
Maďarsko	1991	Všechny sektory. Všichni zaměstnanci.
Malta	1974	Všechny sektory. Všichni zaměstnanci, s výjimkou těch kteří spadají pod sektorové či profesní min. mzdy.
Nizozemí	1964	Všechny sektory. Všichni zaměstnanci ve věku 23 -64 let. Mladší nižší sazbu.
Polsko	1970	Všechny sektory. Všichni zaměstnanci.
Portugalsko	1974	Všechny sektory. Všichni zaměstnanci.
Rumunsko	1949	Všechny sektory. Všichni zaměstnanci.
Slovinsko	1995	Všechny sektory. Všichni zaměstnanci.
Slovensko	1991	Všechny sektory. Všichni zaměstnanci.
Spojené království	1999	Všechny sektory. Všichni zaměstnanci staší 21 let.

Pramen: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/earn_minw_esms_an1.pdf

1.6 Struktura zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích podle výše mzdy

Český statistický úřad ve spolupráci s MPSV zveřejňuje pravidelně strukturální charakteristiky mezd zaměstnanců. Tyto údaje pocházejí z databází Informačního systému o průměrném výdělku (ISPV) a Informačního systému o platu a služebním příjmu (ISP). Tyto údaje nejsou srovnatelné s jinými mzdovými charakteristikami, např. s námi využívanou průměrnou mzdou, která byla využita pro výpočet podílu minimální mzdy k průměrné mzdě. Nejsou tak srovnatelné s průměrnou mzdou publikovanou Českým statistickým úřadem pro jednotlivá odvětví české ekonomiky. Mzdy pocházející z tohoto strukturálního šetření obsahují konkrétní mzdy jednotlivých zaměstnanců. „Do hrubých mezd jsou počítány mzdy za práci, včetně prémie, odměn a dalších platů, dále veškeré náhrady mzdy za neodpracovanou dobu (dovolenou, svátky, překážky v práci apod.) a odměny za pracovní pohotovost za celý rok. Průměrná mzda zaměstnance v daném roce je vypočtena poměření s jeho placenou dobou, tedy počtem měsíců, za které mzdu či náhradu mzdy skutečně pobíral, odečtena je doba nemocí a dalších neplacených nepřítomností v práci za daný rok. Vypočtená průměrná hrubá měsíční mzda (v Kč) tak co nejpřesněji vypovídá o srovnatelných mzdových úrovních v různých zaměstnáních (pracovních místech) při přesně zjištěném objemu placené doby“⁴.

Obrázek č. 1.6: **Počet osob v jednotlivých sektorech s minimální mzdou či mzdou těsně nad minimální mzdou v roce 2017**

Pramen: vlastní výpočty z dat ČSÚ

Výhodou dat ze strukturálních charakteristik pro tuto studii je zejména možnost odhadnutí příjemců minimální mzdy v jednotlivých čtvrtletích. Bohužel však nejsou tyto údaje

⁴ <https://www.czso.cz/documents/10180/60664318/11002618u.pdf/912153c9-075e-4d08-a0e4-47bf96d52531?version=1.0>

Českým statistickým úřadem zveřejňovány v detailnější struktuře odvětví, ale pouze pro jednotlivé sektory.

Pro zjednodušení bude využita struktura mezd pouze za minulý rok. Minimální mzda činila od ledna 2017 11 000 Kč. Obrázek č. 1.6 obsahuje odhady počtů zaměstnanců, jejichž hrubá mzda se za minulý rok pohybovala pod úrovní 12 000 Kč. Uvedený počet tak zahrnuje jak samotné pobíratele minimální mzdy, tak i ty zaměstnance, kteří se nachází těsně nad úrovní minimální mzdy a v případě jejího zvýšení budou tímto zvýšením dotčeni. Jen pro upřesnění, minimální mzda se v letošním roce na navýšila na 12 200 Kč.

Nejvíce pobíratelů minimální mzdy je tedy v sekcích *G Velkoobchod a maloobchod, oprav. mot. vozidel, I Ubytování, stravování a pohostinství, B-E Průmysl* (a to zejména *E – Zásob. Vodou, činnosti související s odpady*) a *N Administrativní a podpůrné činnosti*.

Celkově se v roce 2017 pohybovalo pod 12 000 Kč cca 143 000 zaměstnanců, což odpovídá poslednímu odhadu MPSV ohledně počtu pobíratelů minimální mzdy z června 2018 ve výši cca 150 000 zaměstnanců⁵.

⁵ Materiál připravený pro jednání tripartity v červnu 2018.

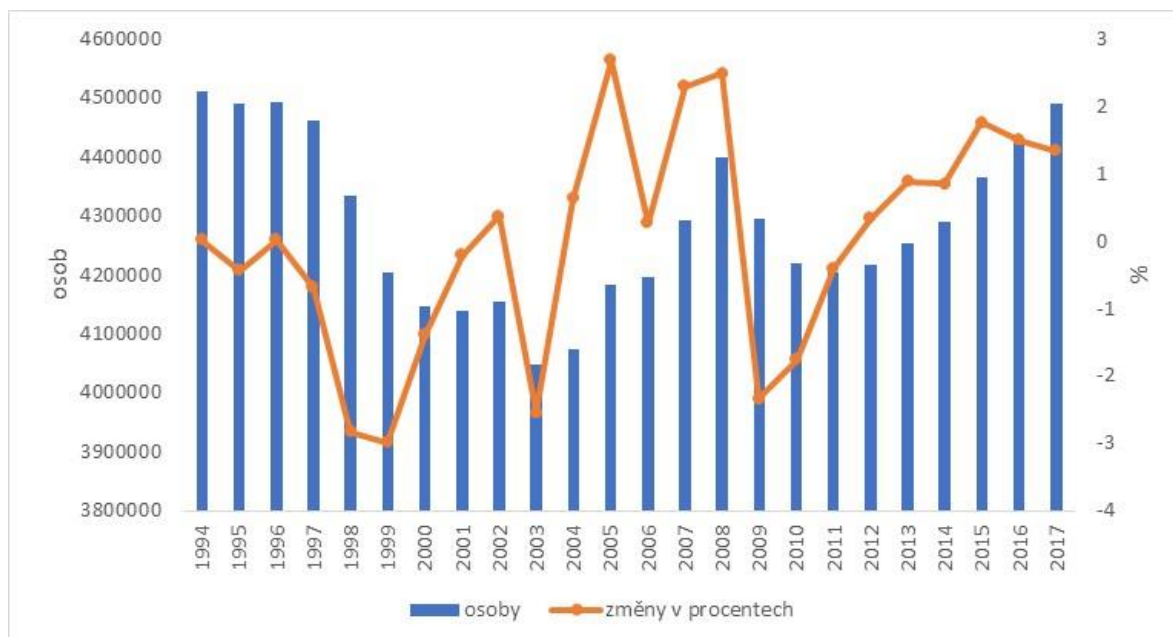
2 Zaměstnanost, přidaná hodnota, produktivita práce

2.1 Zaměstnanost v ČR a v jednotlivých odvětvích

Na obrázku č. 2.1 je zachycen jednak vývoj počtu zaměstnanců na plnou pracovní dobu v celé české ekonomice v letech 1994–2017 absolutně v osobách (levá vertikální osa), a jednak meziroční procentní změna (pravá vertikální osa).

V letech 1993–2017 došlo k celkovému poklesu počtu zaměstnanců na plnou pracovní dobu o 18 927 osob, což představovalo pokles o 0,42 %. V období 2010–2017 se však celkový počet zaměstnanců na plnou pracovní dobu zvýšil o 270 988 osob, což představovalo nárůst o 6,42 %. Je tedy zřejmé, že zejména v prvních letech sledovaného období docházelo k poklesu zaměstnanosti, což zcela jistě souviselo s transformací ekonomiky, racionalizací výroby a snahou o omezení přezaměstnanosti. Z obrázku je však také zcela patrný vliv hospodářského cyklu na počet zaměstnanců v České republice. Propad do recese či zpomalení růstu je spojeno s poklesem počtu zaměstnanců, expanze či zrychlení růstu je spojeno s růstem počtu zaměstnanců. Data české ekonomiky tak zcela potvrzují ekonomickou teorii. Česká ekonomika se propadla do mírné recese v letech 1996–1997, následně do hluboké v roce 2009 a mírnější v letech 2012–2013.

Obrázek č. 2.1: *Změny počtu zaměstnanců v celé české ekonomice*

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočty (cit. 1.10. 2018)

Z tabulky č. 2.1 je zřejmé, že v průběhu sledovaného období docházelo k výrazně odlišným změnám v počtu zaměstnanců na plnou pracovní dobu v jednotlivých odvětvích české ekonomiky.

Tabulka č. 2.1: *Změny počtu zaměstnanců v jednotlivých odvětvích české ekonomiky*

NACE	1993-2017		2010-2017	
	osob	%	osob	%
1	-117 533	-55,2	2 560	2,8
2	-23 098	-61,0	-3 101	-17,3
3	-926	-42,9	197	19,0
5	-53 478	-74,8	-5 899	-24,7
6	-494	-54,5	-231	-35,9
7	-4 081	-63,7	-707	-23,3
8	-3 197	-37,0	-821	-13,1
9	-2 052	-46,2	505	26,8
10	-27 284	-21,3	1 663	1,7
11	-8 348	-35,5	-337	-2,2
12	-2 991	-70,2	233	22,4
13	-42 750	-62,5	367	1,5
14	-42 047	-69,9	-2 225	-10,9
15	-23 330	-79,9	-407	-6,5
16	-27 524	-43,9	-7 111	-16,8
17	-7 084	-25,3	1 717	9,0
18	575	2,9	-1 782	-8,0
19	-10 577	-86,0	-919	-34,7
20	1 268	4,4	1 544	5,3
21	4 444	73,9	821	8,5
22	48 937	100,6	20 567	26,7
23	-18 846	-25,3	5 360	10,7
24	-35 079	-42,7	2 553	5,7
25	30 234	21,3	31 419	22,3
26	19 581	68,6	8 682	22,0
27	46 125	77,9	23 230	28,3
28	-2 969	-2,1	20 613	17,9
29	115 114	148,0	51 249	36,2
30	4 564	21,9	6 718	36,0
31	3 709	16,9	-2 918	-10,2
32	-10 077	-21,3	2 234	6,4
33	-6 829	-13,7	-2 968	-6,5
35	-17 126	-34,0	2 289	7,4
36	2 859	18,3	339	1,9
37	537	55,9	123	8,9
38	15 719	75,9	2 638	7,8
39	432	146,4	345	90,3
41	-79 864	-48,3	-31 621	-27,0
42	-26 402	-31,6	-10 095	-15,0
43	-60 246	-34,1	-19 061	-14,1
45	5 708	8,6	1 349	1,9
46	65 927	34,4	29 199	12,8
47	-20 478	-6,9	-11 041	-3,8
49	-38 090	-17,7	2 822	1,6

NACE	1993-2017		2010-2017	
	osob	%	osob	%
50	-2 853	-82,8	-115	-16,2
51	-730	-23,6	-1 894	-44,5
52	54 528	227,1	21 953	38,8
53	-12 083	-23,7	-4 684	-10,7
55	-13 192	-25,5	2 428	6,7
56	38 937	46,5	-1 617	-1,3
58	1 750	13,9	-1 325	-8,5
59	-214	-6,7	-530	-15,1
60	-211	-3,9	-858	-14,3
61	906	4,6	-197	-0,9
62	51 386	283,2	14 958	27,4
63	8 442	171,9	2 803	26,6
64	6 322	14,8	125	0,3
65	5 623	75,4	-1 639	-11,1
66	8 515	227,1	3 442	39,0
68	30 596	89,3	-1 642	-2,5
69	19 987	75,6	7 452	19,1
70	14 901	150,1	3 133	14,4
71	-5 625	-8,3	163	0,3
72	2 584	10,3	7 873	39,9
73	663	3,1	-1 775	-7,5
74	14 426	88,9	10 524	52,3
75	364	20,1	485	28,6
77	2 918	49,5	768	9,5
78	3 724	467,8	-47	-1,0
79	1 326	14,3	185	1,8
80	6 989	18,6	-535	-1,2
81	1 655	4,5	2 692	7,6
82	12 393	82,7	8 277	43,3
84	-35 331	-10,6	-12 745	-4,1
85	30 613	11,3	33 056	12,3
86	-1 702	-0,7	32 218	15,3
87	32 407	129,3	10 708	22,9
88	15 206	445,8	2 598	16,2
90	742	6,5	1 684	16,1
91	2 699	16,4	2 709	16,5
92	3 159	45,4	35	0,3
93	6 708	50,6	2 146	12,0
94	14 033	110,9	-1 545	-5,5
95	644	5,9	1 953	20,4
96	-9 413	-39,5	1 312	10,0
97	14 348	511,5	6 364	59,0

Pramen: vlastní výpočty z dat ČSÚ (cit. 1.10. 2018)

Mezi roky 1993–2017 klesl počet zaměstnanců v 38 oddílech české ekonomiky. V procentním vyjádření, nejvíce procentně klesl počet zaměstnanců v oddíle 19 *Výroba koksu a rafinovaných ropných produktů* (o 86,0 %, o 10 577 osob) následovaný oddílem 50 *Vodní doprava* (o 82,8 %, o 2 853 osob) a oddílem 15 *Výroba usní a souvisejících výrobků* (o 79,9 %, o 23 330 osob). Pokud se však podíváme na pokles zaměstnanců podle absolutního počtu osob, tak nejvíce klesl počet zaměstnanců na plnou pracovní dobu v oddíle 1 *Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti* (o 117 533 osob) následující oddílem 41 *Výstavba budov* (o 79 864 osob) a oddílem 43 *Specializované stavební činnosti* (o 60 246 osob). Jak již bylo uvedeno výše, v prvních letech sledovaného období česká ekonomika procházela procesem transformace spojeným s omezením přezaměstnanosti, a celkové poklesy nejsou v uvedených odvětvích, tedy v odvětvích, kde se dala očekávat v období před revolucí přezaměstnanost, překvapením.

Mezi lety 1993–2017 však došlo ve zbývajících 48 odvětvích k růstu počtu zaměstnanců na plnou pracovní dobu. Procentně nejvíce vzrostl počet zaměstnanců v oddíle 97 *Činnosti domácností jako zaměstnavatelů domácího personálu* (o 511,5 %, o 14 348 osob) následovaný oddílem 78 *Činnosti související se zaměstnáním* (o 467,8 %, o 3 724 osob) a oddílem 88 *Ambulantní nebo terénní sociální služby* (o 445,8 %, o 15 206 osob). Pokud se však podíváme na růst zaměstnanců podle absolutního počtu osob, tak nejvíce vzrostl počet zaměstnanců na plnou pracovní dobu v oddíle 29 *Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů* (o 115 114 osob) následující oddílem 46 *Velkoobchod, kromě motorových vozidel* (o 65 927 osob) a oddílem 52 *Skladování a vedlejší činnosti v dopravě* (o 54 528 osob). Jde tedy vesměs o odvětví, které se po roce 1993 dynamicky rozvíjely.

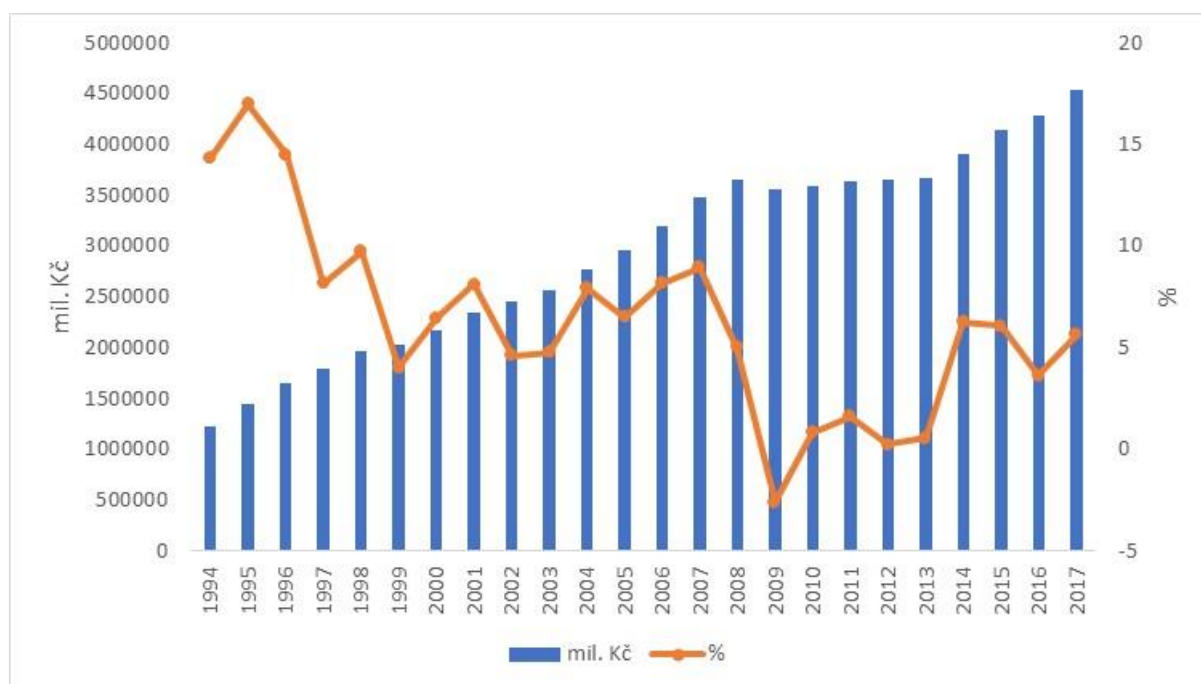
Jelikož však byla první část sledovaného roku charakterizována značnými změnami ve struktuře ekonomiky, které byly spojeny s procesem transformace, je vhodné se zaměřit izolovaně i na období 2010 – 2017, které lze z pohledu procesů v ekonomice považovat za více standartní. V tomto zkráceném období procentně klesl počet zaměstnanců na plnou pracovní dobu celkem u 32 oddílů ekonomiky, a to nejvíce v oddíle 51 *Letecká doprava* (o 44,5 %, o 1 894 osob) následovaný oddílem 6 *Těžba ropy a zemního plynu* (o 35,9 %, o 231 osob) a oddílem 19 *Výroba koksu a rafinovaných ropných produktů* (o 34,7 %, o 919 osob). Při pohledu na absolutní změny, došlo k největšímu poklesu počtu zaměstnanců za dané období u oddílu 41 *Výstavba budov* (o 31 621 osob) následovaným oddílem 43 *Specializované stavební činnosti* (o 19 061 osob) a oddílem 84 *Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení* (o 12 745 osob).

Mezi lety 2000–2017 však došlo ve zbývajících 54 odvětvích k růstu počtu zaměstnanců na plnou pracovní dobu. Procentně nejvíce vzrostl počet zaměstnanců v oddíle 39 *Sanace a jiné činnosti související s odpady* (o 90,3 %, o 345 osob) následovaný oddílem 97 *Činnosti domácností jako zaměstnavatelů domácího personálu* (o 59,0 %, o 6 364 osob) a oddílem 74 *Ostatní profesní, vědecké a technické činnosti* (o 52,3 %, o 10 524 osob). Pokud se však podíváme na růst zaměstnanců podle absolutního počtu osob, tak nejvíce vzrostl počet zaměstnanců na plnou pracovní dobu v oddíle 29 *Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů* (o 51 249 osob) následující oddílem 85 *Vzdělávání* (o 33 056 osob) a oddílem 86 *Zdravotní péče* (o 32 218 osob).

2.2 Přidaná hodnota v ČR a v jednotlivých odvětvích

Jelikož budeme v dalších částech srovnávat nominální jednotkové náklady s nominální produktivitou na zaměstnanou osobu, budeme v případě přidané hodnoty využívat data nominální, tedy v běžných cenách. Je tak třeba mít na zřeteli, že ve sledovaném období se výrazně měnila i cenová hladina, a proto by se odlišně vyvíjela i reálná přidaná hodnota.

Obrázek č. 2.2: *Změny hrubé přidané hodnoty (v běžných cenách) v celé české ekonomice*

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočty (cit. 1.10. 2018)

Na obrázku č. 2.2 je zachycen jednak vývoj nominální přidané hodnoty v celé české ekonomice v letech 1994–2017 absolutně (levá vertikální osa), a jednak její meziroční procentní změna (pravá vertikální osa).

V letech 1993–2017 se nominální přidaná hodnota v celé české ekonomice zvýšila o 3 450 937 mil. Kč, což představovalo nárůst o více jak 320 %. Pokud bychom analyzovali reálnou hrubou přidanou hodnotu za stejné období, a to v cenách roku 2010, došlo k jejímu růstu o 1 933 777 mil. Kč, tedy o 86,6 %. Z procentních změn je patrné, že nominální přidaná hodnota rostla ve většině roků sledovaného období, tedy s výjimkou trojúhelníku 2009, kdy meziročně klesla o 2,6 %. Tento pokles přidané hodnoty není překvapující, uvažíme-li pokles hrubého domácího produktu v tomto roce, což bylo známkou první fáze poslední recese české ekonomiky.

Ve zkráceném časovém období 2010 – 2017 nominální hrubá přidaná hodnota vzrostla o 944 000 mil. Kč, což představovalo její růst o 26,4 %. Pokud bychom analyzovali reálnou hrubou přidanou hodnotu za stejné období, a to v cenách roku 2010, došlo k jejímu růstu o 582 987 mil. Kč, tedy o 16,3 %.

Tabulka č. 2.2: *Změny hrubé přidané hodnoty (v běžných cenách) v jednotlivých odvětvích české ekonomiky*

NACE	1993-2017		2010-2017	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%
1	38 652	99,4	38 868	10,1
2	16 298	171,1	4 758	2,3
3	120	31,6	26	0,5
5	-2 988	-12,2	-12 624	-3,7
6	1 822	687,5	144	0,7
7	4	0,3	242	2,2
8	4 102	170,1	385	0,6
9	756	86,1	-85	-0,5
10	36 303	124,4	11 786	2,2
11	22 037	257,4	5 666	2,3
12	4 327	267,3	1 146	2,4
13	6 564	68,6	3 634	2,9
14	2 757	43,5	2 345	3,5
15	-972	-25,9	655	3,1
16	22 111	385,4	5 133	2,3
17	14 888	221,9	6 680	4,5
18	10 720	271,3	-605	-0,4
19	-7 130	-79,4	491	3,6
20	37 065	394,8	18 304	6,5
21	13 539	229,6	3 168	1,9
22	89 657	1 638,5	32 210	5,1
23	38 005	242,3	12 782	3,1
24	5 096	16,8	11 256	4,7
25	109 899	478,6	44 966	5,1
26	70 351	2 040,9	26 801	5,7
27	82 339	951,9	31 643	5,3
28	82 839	325,6	26 682	3,3
29	237 433	1 320,7	105 074	7,0
30	18 013	425,5	6 108	3,8
31	11 997	291,3	3 204	2,5
32	21 976	452,2	8 213	4,4
33	32 784	359,0	7 141	2,1
35	90 094	179,2	-5 623	-0,4
36	16 619	557,3	4 649	3,1
37	235	20,1	227	1,9
38	21 314	457,2	1 721	0,7
39	106	44,5	9	0,3
41	39 952	169,1	-18 864	-2,3
42	27 643	174,6	-15 074	-2,6
43	99 489	288,6	28 875	2,7
45	55 111	422,2	25 177	5,9
46	200 066	472,5	59 939	3,3
47	140 037	269,8	42 293	2,8
49	91 762	207,2	17 262	1,5

NACE	1993-2017		2010-2017	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%
50	-914	-75,5	64	2,7
51	1 793	73,3	-2 040	-3,2
52	81 210	413,2	21 739	2,7
53	11 588	226,7	167	0,1
55	19 993	289,4	7 258	3,7
56	47 417	218,8	16 623	3,2
58	21 197	627,3	10 479	7,4
59	8 557	503,9	2 929	4,0
60	13 543	918,2	3 140	2,6
61	46 533	356,5	-13 780	-1,9
62	101 975	1 977,4	43 122	6,7
63	19 526	743,0	8 981	6,8
64	83 627	180,1	2 776	0,2
65	24 553	763,7	-2 591	-0,9
66	18 871	408,6	12 066	10,6
68	309 953	405,6	64 088	2,0
69	41 225	564,9	9 189	2,3
70	25 755	843,0	5 924	2,6
71	44 520	271,8	3 982	0,7
72	26 655	293,9	17 521	9,6
73	13 657	140,9	3 923	2,0
74	20 168	272,5	10 020	5,7
75	1 711	426,7	531	3,4
77	18 843	567,2	7 275	4,9
78	4 076	1 504,1	1 921	7,9
79	3 822	110,1	1 804	3,3
80	8 617	293,2	433	0,4
81	11 623	184,5	3 714	2,6
82	12 336	269,4	3 850	2,9
84	208 618	294,2	34 850	1,4
85	151 943	357,4	42 919	2,8
86	138 218	447,0	45 353	3,7
87	23 373	734,1	9 283	5,4
88	7 482	1 411,7	1 853	3,0
90	6 927	235,7	3 194	4,8
91	7 986	337,0	2 605	3,4
92	9 224	366,8	-2 248	-1,6
93	10 992	334,2	4 264	4,3
94	12 078	588,6	2 229	1,9
95	7 043	231,4	724	0,8
96	16 433	207,7	5 539	2,9
97	4 398	2 177,2	1 979	7,6

Pramen: vlastní výpočty z dat ČSÚ (cit. 1.10. 2018)

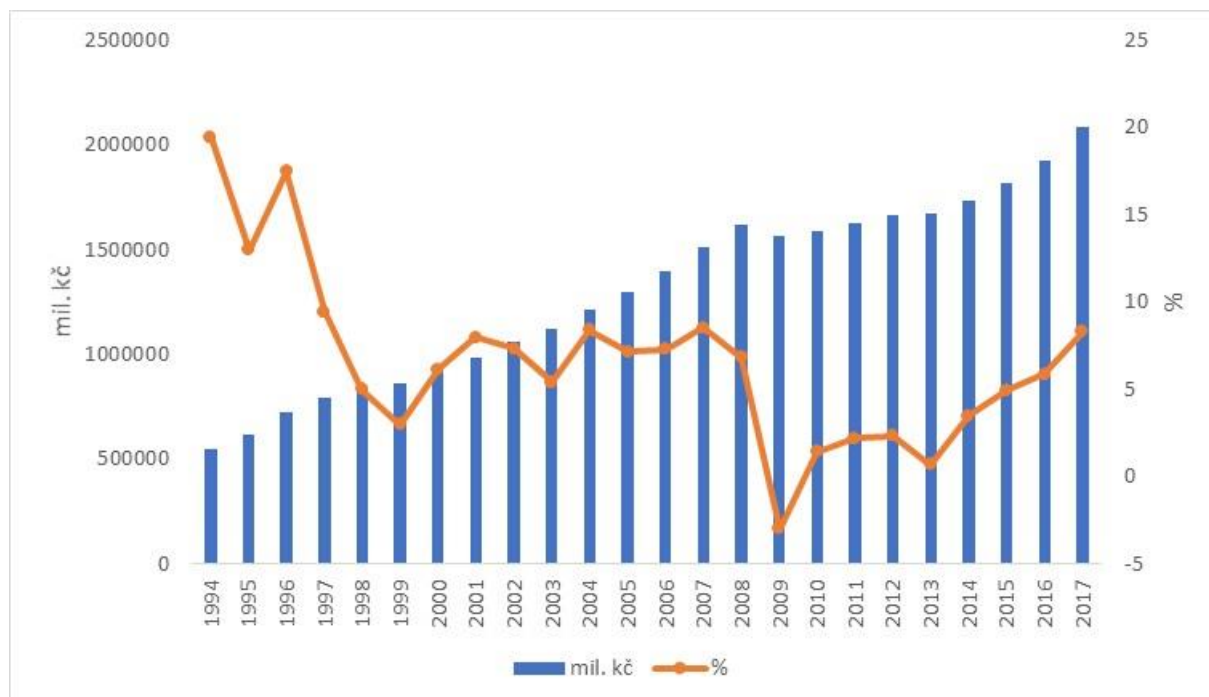
Ve sledovaném období 1993–2017 klesla procentě nominální přidaná hodnota pouze ve čtyřech oddílech: 19 *Výroba koksu a rafinovaných ropných produktů* (o 79,4 %), 50 *Vodní doprava* (o 75,5 %), 15 *Výroba usní a souvisejících výrobků* (o 25,9 %) a 5 *Těžba a úprava černého a hnědého uhlí* (o 12,2 %). V ostatních oddílech nominální přidaná hodnota vzrostla, přičemž nejvíce v oddíle 97 *Činnosti domácností jako zaměstnavatelů domácího personálu* (o 2 177,2 %), 26 *Výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení* (o 2 040,9 %) a oddíle 62 *Činnosti v oblasti informačních technologií* (o 1 977,4). V reálném vyjádření v cenách roku 2010 však např. přidaná hodnota v oddíle 26 vrostla dokonce o 5 634 %. Je tedy zřejmé, že struktura české ekonomiky se v průběhu sledovaného období výrazně změnila.

Při hodnocení vývoje nominální hrubé přidané hodnoty ve zkráceném období 2010–2017 je patrné, že již nedochází k tak výrazným změnám, jako za celé období 1993–2017. Nominální hrubá přidaná hodnota procentně klesla u deseti oddílů, nejvíce v oddílech 5 *Těžba a úprava černého a hnědého uhlí* (o 3,7 %), 51 *Letecká doprava* (o 3,2 %) a 42 *Inženýrské stavitelství* (o 2,6 %). Naopak nejvíce hrubá přidaná hodnota v tomto zkráceném období vzrostla procentně v oddílech 66 *Ostatní finanční činnosti* (o 10,6 %), 1 *Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti* (o 10,1 %) a 72 *Veterinární činnosti* (o 9,6 %).

2.3 Náhrady zaměstnanců v ČR a v jednotlivých odvětvích

Dalším krokem v naší studii je pohled na vývoj nominálních nákladů na zaměstnance. Jak již bylo uvedeno v případě hrubé přidané hodnoty, i v případě nákladů na zaměstnance budeme provádět analýzu vývoje nominálních nákladů na zaměstnance, tedy v běžných cenách.

Obrázek č. 2.3: **Změny náhrad na zaměstnance (v běžných cenách) v celé české ekonomice**

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočty (cit. 1.10. 2018)

Tabulka č. 2.3: *Změny náhrad na zaměstnance (v běžných cenách) v jednotlivých odvětvích české ekonomiky*

NACE	1993-2017		2010-2017	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%
1	12 142	55,1	6 852	25,1
2	2 443	62,5	746	13,3
3	239	104,8	92	24,5
5	-734	-6,4	-1 867	-14,8
6	229	104,1	-6	-1,3
7	650	56,3	-740	-29,1
8	1 634	144,6	177	6,8
9	622	105,2	472	63,7
10	26 192	241,8	6 361	20,7
11	4 515	122,1	850	11,5
12	805	249,2	187	19,9
13	2 797	39,8	2 433	32,9
14	546	13,2	575	14,1
15	-1 313	-44,9	162	11,2
16	6 437	124,6	1 071	10,2
17	7 272	317,3	2 147	28,9
18	5 754	288,3	431	5,9
19	-564	-31,1	-247	-16,5
20	13 161	372,2	3 617	27,7
21	4 832	430,7	560	10,4
22	40 826	1 113,6	17 665	65,8
23	18 605	215,5	6 793	33,2
24	11 005	84,2	5 247	27,9
25	59 394	450,5	25 122	52,9
26	21 312	863,9	8 668	57,4
27	45 972	1 121,0	20 404	68,8
28	57 492	588,0	22 222	49,3
29	100 368	1 146,0	47 331	76,6
30	11 049	451,9	5 429	67,3
31	6 554	305,5	1 168	15,5
32	10 920	265,2	4 788	46,7
33	14 437	174,7	1 646	7,8
35	17 529	224,6	6 259	32,8
36	7 607	341,0	2 240	29,5
37	631	657,3	126	21,0
38	11 456	529,6	2 417	21,6
39	367	719,6	213	103,9
41	11 282	64,6	-7 930	-21,6
42	21 447	198,0	3 253	11,2
43	16 521	93,9	-2 570	-7,0
45	23 783	494,4	8 032	39,1
46	101 365	458,5	25 125	25,5
47	73 907	380,3	19 898	27,1
49	50 079	249,9	9 123	15,0

NACE	1993-2017		2010-2017	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%
50	-218	-50,5	5	2,4
51	1 979	280,7	-1 424	-34,7
52	38 836	1 342,9	16 663	66,5
53	11 860	344,1	488	3,3
55	9 899	312,2	3 480	36,3
56	28 407	719,7	11 468	54,9
58	6 736	360,6	805	10,3
59	592	124,4	-115	-9,7
60	3 602	295,0	1 060	28,2
61	14 208	404,1	1 895	12,0
62	56 476	2 507,8	23 521	66,8
63	10 228	939,2	3 251	40,3
64	36 205	341,1	8 923	23,5
65	8 722	552,7	-15	-0,1
66	5 962	1 336,8	1 375	27,3
68	19 738	835,3	4 635	26,5
69	18 317	591,4	6 707	45,6
70	16 516	806,8	4 302	30,2
71	27 346	474,8	5 921	21,8
72	13 082	389,7	7 354	80,9
73	8 983	370,9	-1 556	-12,0
74	8 120	518,2	3 718	62,3
75	628	297,6	364	76,6
77	3 942	667,0	1 411	45,2
78	1 673	1 593,3	-313	-15,0
79	2 811	244,4	490	14,1
80	8 977	417,3	956	9,4
81	8 709	249,1	2 782	29,5
82	10 109	569,2	4 435	59,5
84	142 567	353,8	32 356	21,5
85	112 652	399,4	33 691	31,4
86	104 899	482,5	40 570	47,1
87	20 564	1 173,1	7 823	54,0
88	6 338	1 974,5	2 024	43,7
90	3 543	337,4	1 453	46,3
91	5 628	435,3	1 842	36,3
92	3 535	393,2	880	24,8
93	5 791	438,0	1 501	26,7
94	9 160	677,5	749	7,7
95	3 675	420,5	1 265	38,5
96	2 469	153,7	1 375	50,9
97	4 440	2 775,0	2 938	176,8

Pramen: vlastní výpočty z dat ČSÚ (cit. 1.10. 2018)

Na obrázku č. 2.3 je zachycen jednak vývoj náhrad na zaměstnance, v běžných cenách, v celé české ekonomice v letech 1994–2017 absolutně (levá vertikální osa), a jednak její meziroční procentní změna (pravá vertikální osa).

V letech 1993–2017 se nominální náhrady na zaměstnance v celé české ekonomice zvýšily o 1 629 273 mil. Kč, což představovalo nárůst o více jak 354,6 %. Obdobně jako v případě nominální hrubé přidané hodnoty, došlo k poklesu náhrad na zaměstnance pouze v roce 2009, a to o cca 3,0 %.

Ve zkráceném časovém období 2010–2017 nominální náhrady na zaměstnance vzrostly o 497 595 mil. Kč, což představovalo jejich meziroční růst o 31,3 %.

Pokud se týká odvětvové struktury nominálních náhrad na zaměstnance, ve sledovaném období 1993–2017 klesly procentě pouze ve čtyřech oddílech: 50 *Vodní doprava* (o 50,5 %), 15 *Výroba usní a souvisejících výrobků* (o 44,9 %), 19 *Výroba koksu a rafinovaných ropných produktů* (o 31,1 %) a 5 *Těžba a úprava černého a hnědého uhlí* (o 6,4 %). V ostatních oddílech nominální náhrady na zaměstnance vzrostly, a to nejvíce v oddílech 97 *Činnosti domácností jako zaměstnavatelů domácího personálu* (o 2 775,0 %), 62 *Činnosti v oblasti informačních technologií* (o 2 507,8) a 88 *Ambulantní nebo terénní sociální služby* (o 1 974,5 %). Extrémní celkový růst nominálních náhrad na zaměstnance v uvedených oddílech tak kopíruje i obdobný nárůst nominální hrubé přidané hodnoty.

Ve zkráceném období 2010–2017 klesly nominální náhrady na zaměstnance v 11 oddílech. K největšímu poklesu došlo u oddílů 51 *Letecká doprava* (o 34,7 %), 7 *Těžba a úprava rud* (o 29,1 %) a 41 *Výstavba budov* (o 21,6 %). Naopak nejvyšší růst nominálních náhrad na zaměstnance vykázaly ve stejném období oddíly 97 *Činnosti domácností jako zaměstnavatelů domácího personálu* (o 176,8 %), 39 *Sanace a jiné činnosti související s odpady* (o 103,9 %) a 72 *Výzkum a vývoj* (o 80,9 %).

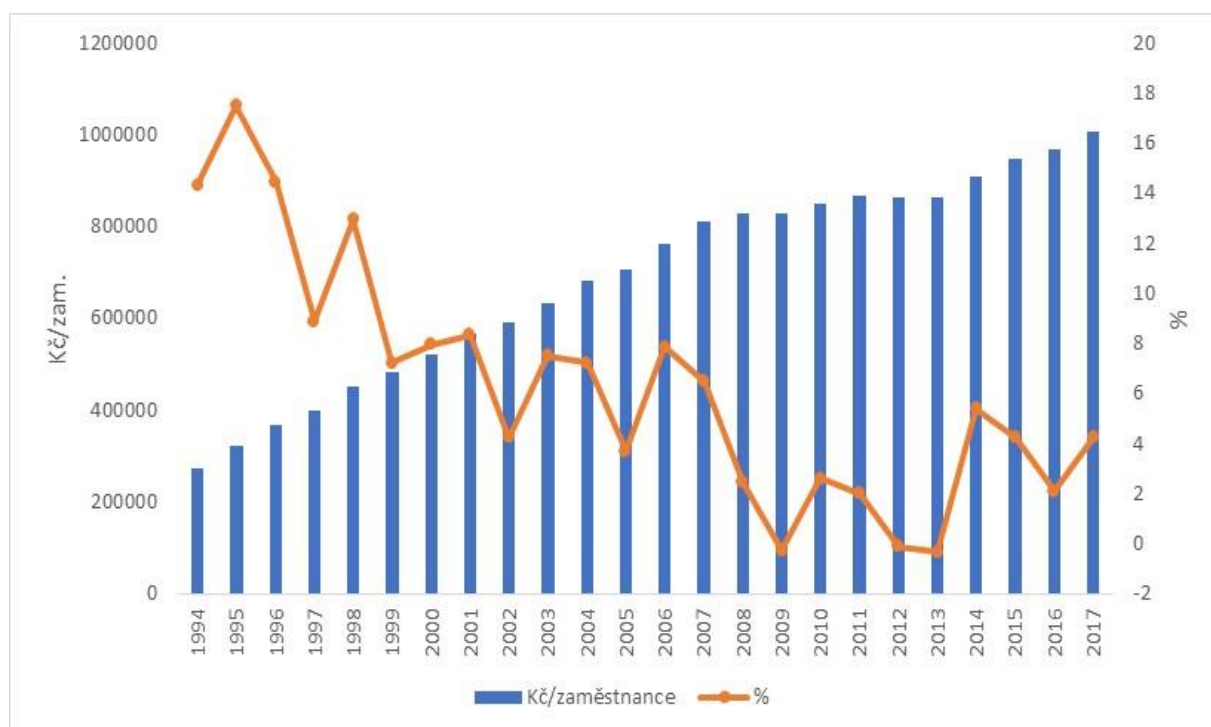
2.4 Produktivita v ČR a v jednotlivých odvětvích

Produktivitu budeme zde chápat jako nominální a bude představovat nominální hrubou přidanou hodnotu na jednoho zaměstnance pracující na plnou pracovní dobu. Je třeba upozornit, že takto pojatou produktivitu nelze zcela ztotožňovat s produktivitou vypočtenou z hrubého domácího produktu, který navíc obsahuje daně z produktů a importu a dotace. V některých studiích se navíc počítá s produktivitou na odpracovanou hodinu.

Ve sledovaném období 1993–2017 se nominální produktivita na jednoho zaměstnance zvýšila v České republice jako celku o 769 435 Kč, což představovalo nárůst o 322,3 %. I když zpočátku byl trend poklesu růstu produktivity na jednoho zaměstnance, meziročně klesla pouze v průběhu poslední recese, resp. v jejích dvou fázích, v roce 2009 a v letech 2012 a 2013.

Pokud se zaměříme na zkrácené období 2010–2017, tak se nominální produktivita na zaměstnance zvýšila o 159 064 Kč, což představovalo nárůst o 18,7 %. Jak již bylo uvedeno, nižší nárůst produktivity v tomto zkráceném období byl zapříčiněn mimo jiné i jejím meziročním poklesem v průběhu let poslední recese.

Obrázek č. 2.4: **Změny nominální produktivity v ČR**

Pramen: vlastní výpočty z dat ČSÚ (cit. 1.10. 2018)

Při odvětvovém pohledu na vývoj nominální produktivity na jednoho zaměstnance pracujícího na plnou pracovní dobu došlo v průběhu sledovaného období 1993–2017 k jejímu poklesu pouze u dvou oddílů, a to 39 *Sanace a jiné činnosti související s odpady* (o 333 602 Kč, o 41,3 %) a 37 *Činnosti související s odpadními vodami* (o 278 445 Kč, o 22,9 %). Naopak k největšímu růstu došlo v procentním vyjádření u oddílů 6 *Těžba ropy a zemního plynu* (o 4 761 097 Kč, o 1 629,6 %), 26 *Výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení* (o 1 412 980 Kč, o 1 169,7 %) a 12 *Výroba tabákových výrobků* (o 4 298 338 Kč, o 1 131,5 %).

V průběhu zkráceného období 2010–2017 došlo k poklesu nominální produktivity na zaměstnance pracujícího na plnou pracovní dobu již ve 12 oddílech, přičemž v procentním vyjádření nejvíce v oddílech 39 *Sanace a jiné činnosti související s odpady* (o 403 786 Kč, o 46,0 %), 9 *Podpůrné činnosti při těžbě* (o 227 859 Kč, o 25,0 %) a 61 *Telekomunikační činnosti* (o 633 942 Kč, o 18,0 %). V absolutním poklesu vykázal druhou příčku oddíl 35 *Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu* (o 492 150 Kč, o 10,5 %). Naopak nejvyšší procentní růst produktivity lze pozorovat za stejné období u oddílů 19 *Výroba koksů a rafinovaných ropných produktů* (o 556 789 Kč, o 108,6 %), 1 *Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti* (o 396 046 Kč, o 95,1 %) a 58 *Vydavatelské činnosti* (o 816 706 Kč, o 90,5 %). V absolutním vyjádření však nejvíce vzrostla nominální produktivita za zkrácené období u oddílů 6 *Těžba ropy a zemního plynu* (o 2 036 188 Kč, o 67,5 %), 59 *Činnosti v oblasti filmů, videozáznamů a televizních programů, pořizování zvukových nahrávek a hudební vydavatelské činnosti* (o 1 354 096 Kč, o 64,9 %) a 68 *Činnosti v oblasti nemovitostí* (o 1 110 807 Kč, o 22,9 %).

Tabulka č. 2.4: *Změny nominální produktivity v jednotlivých odvětvích české ekonomiky*

NACE	1993-2017		2010-2017	
	Kč	%	Kč	%
1	629 777	344,9	396 046	95,1
2	1 495 916	594,8	569 197	48,3
3	229 260	130,3	-51 901	-11,4
5	853 089	248,8	-233 126	-16,3
6	4 761 097	1 629,6	2 036 188	67,5
7	372 180	176,0	215 565	58,6
8	916 289	328,5	217 873	22,3
9	485 541	245,8	-227 859	-25,0
10	420 825	185,0	107 774	19,9
11	1 651 134	453,8	408 751	25,4
12	4 298 338	1 131,5	53 929	1,2
13	488 317	349,4	134 472	27,2
14	396 373	376,6	170 113	51,3
15	344 726	268,6	135 109	40,0
16	700 198	765,2	254 523	47,4
17	793 699	331,0	255 747	32,9
18	520 478	260,8	30 601	4,4
19	339 822	46,6	556 789	108,6
20	1 205 606	374,2	552 478	56,6
21	877 963	89,6	170 405	10,1
22	862 451	766,5	157 885	19,3
23	755 714	358,4	151 449	18,6
24	383 486	104,0	209 970	38,7
25	609 008	377,2	147 202	23,6
26	1 412 980	1 169,7	341 965	28,7
27	717 785	491,2	140 993	19,5
28	613 907	334,9	88 958	12,6
29	1 092 887	472,9	262 748	24,8
30	672 743	331,1	11 965	1,4
31	439 857	234,8	175 940	39,0
32	618 032	601,6	188 658	35,5
33	792 970	432,0	218 759	28,9
35	3 216 948	322,8	-492 150	-10,5
36	871 211	455,4	236 833	28,7
37	-278 445	-22,9	81 369	9,5
38	487 863	216,8	-4 720	-0,7
39	-333 602	-41,3	-403 786	-46,0
41	600 096	420,2	39 481	5,6
42	572 492	301,7	-109 918	-12,6
43	956 037	489,7	375 251	48,4
45	751 945	380,7	339 227	55,6
46	720 768	325,9	142 169	17,8
47	520 517	297,3	174 144	33,4
49	562 325	273,3	86 600	12,7

NACE	1993-2017		2010-2017	
	Kč	%	Kč	%
50	148 680	42,3	171 368	52,1
51	1 001 580	126,8	317 688	21,6
52	465 765	56,9	-114 035	-8,2
53	328 358	328,0	49 795	13,1
55	564 421	422,7	154 046	28,3
56	304 298	117,7	140 990	33,4
58	1 449 852	538,3	816 706	90,5
59	2 909 653	547,3	1 354 096	64,9
60	2 647 692	960,0	942 178	47,6
61	2 225 150	336,4	-633 942	-18,0
62	1 256 583	442,1	367 857	31,4
63	1 123 993	210,0	410 483	32,9
64	1 562 910	144,0	49 905	1,9
65	1 692 006	392,3	60 408	2,9
66	683 473	55,5	620 408	47,9
68	3 726 645	167,1	1 110 807	22,9
69	769 004	278,7	35 969	3,6
70	852 605	277,1	105 490	10,0
71	737 705	305,4	61 624	6,7
72	931 824	257,1	371 617	40,3
73	609 761	133,6	245 629	29,9
74	443 288	97,2	27 675	3,2
75	748 315	338,7	35 958	3,9
77	1 950 558	346,4	663 919	35,9
78	621 273	182,5	430 524	81,0
79	313 561	83,8	160 889	30,5
80	181 096	231,5	12 677	5,1
81	296 805	172,1	69 024	17,2
82	312 268	102,2	-66 217	-9,7
84	722 745	340,7	150 002	19,1
85	487 965	311,0	80 458	14,3
86	571 041	450,8	108 820	18,5
87	335 050	263,8	92 699	25,1
88	274 980	177,0	45 878	11,9
90	554 434	215,2	174 530	27,4
91	396 817	275,4	69 338	14,7
92	799 309	220,9	-227 160	-16,4
93	467 018	188,4	153 102	27,3
94	367 330	226,5	107 943	25,6
95	596 178	212,8	-103 306	-10,5
96	1 358 087	408,7	253 706	17,7
97	196 160	272,4	25 242	10,4

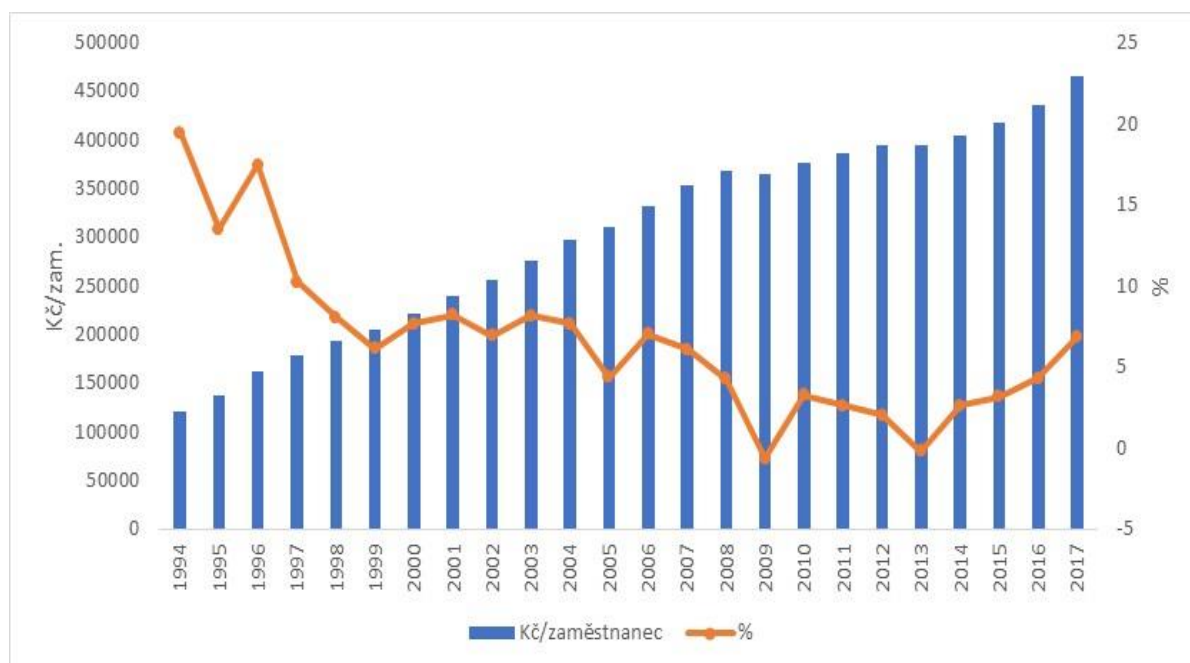
Pramen: vlastní výpočty z dat ČSÚ (cit. 1.10. 2018)

2.5 Náklady na zaměstnance v ČR a v jednotlivých odvětvích

V této části je věnována pozornost nákladům na zaměstnance, které lze vyjádřit tak, že celkové náklady na zaměstnance vydělíme počtem zaměstnanců na plnou pracovní dobu.

Na obrázku č. 2.5 je zachycen jednak vývoj nákladů na zaměstnance v běžných cenách, v celé české ekonomice v letech 1994–2017 absolutně (levá vertikální osa), a jednak jejich meziroční procentní změna (pravá vertikální osa).

Obrázek č. 2.5: **Změny celkových náhrad na zaměstnance připadající na jednoho zaměstnance v ČR**

Pramen: vlastní výpočty z dat ČSÚ (cit. 1.10. 2018)

Celkové náklady připadající na jednoho zaměstnance se ve sledovaném období 1993 – 2017 zvýšily o 363 224 Kč na 465 097 Kč, což představovalo nárůst o 356,5 %. Náklady na zaměstnance klesly meziročně pouze ve dvou letech a opět v letech poslední recese, tedy 2009 a 2013.

Pokud se zaměříme na zkrácené období 2010–2017, tak se náklady na zaměstnance zvýšily o 88 049 Kč, což představovalo nárůst o 23,4 %. A podobně jako u produktivity, tak i zde platí, že nižší nárůst v tomto zkráceném období byl zapříčiněn mimo jiné i jejich meziročním poklesem v průběhu let poslední recese.

Tabulka č. 2.5: **Změny celkových náhrad na zaměstnance připadající na jednoho zaměstnance v jednotlivých odvětvích české ekonomiky**

NACE	1993-2017		2010-2017	
	Kč	%	Kč	%
1	254 670	246,0	63 894	21,7
2	326 499	316,6	116 241	37,1
3	272 889	258,5	16 824	4,7
5	435 827	271,8	69 060	13,1
6	844 609	348,2	380 645	53,9
7	594 246	330,1	-63 420	-7,6
8	376 475	288,1	94 622	22,9
9	374 119	281,3	114 420	29,1
10	282 084	334,1	57 889	18,8
11	383 693	244,2	66 499	14,0
12	811 704	1 071,0	-19 061	-2,1
13	279 809	272,6	90 583	31,0
14	189 055	276,0	56 426	28,1
15	174 619	174,3	43 655	18,9
16	247 459	300,4	80 794	32,4
17	375 742	458,7	70 967	18,4
18	279 546	277,3	50 040	15,1
19	574 468	390,3	157 231	27,9
20	427 795	352,5	95 946	21,2
21	382 690	205,2	9 618	1,7
22	380 614	504,9	107 611	30,9
23	374 295	322,6	82 984	20,4
24	352 827	221,7	88 613	20,9
25	328 177	354,0	84 370	25,1
26	407 754	471,6	111 005	29,0
27	406 147	586,3	114 016	31,5
28	424 823	603,1	104 270	26,7
29	453 103	402,5	129 466	29,7
30	413 961	352,7	99 554	23,1
31	240 986	247,0	75 346	28,6
32	316 846	364,0	111 024	37,9
33	362 761	218,4	70 069	15,3
35	605 762	391,5	145 640	23,7
36	390 169	272,6	113 712	27,1
37	385 418	385,8	48 223	11,0
38	269 356	258,0	42 338	12,8
39	402 084	232,6	38 316	7,1
41	230 261	218,3	22 922	7,3
42	436 106	336,0	133 556	30,9
43	193 530	194,3	22 277	8,2
45	325 489	447,2	106 394	36,5
46	364 302	315,4	48 720	11,3
47	272 719	416,0	82 355	32,2
49	302 765	325,1	45 931	13,1

NACE	1993-2017		2010-2017	
	Kč	%	Kč	%
50	234 943	187,5	65 488	22,2
51	906 691	398,2	170 085	17,6
52	410 853	341,2	88 352	19,9
53	325 227	481,7	53 313	15,7
55	277 809	453,2	73 561	27,7
56	216 499	459,7	95 646	56,9
58	452 985	304,2	102 593	20,5
59	209 360	140,5	21 352	6,3
60	710 565	311,2	311 185	49,6
61	680 454	382,0	99 047	13,0
62	720 530	580,5	199 495	30,9
63	625 796	282,2	82 966	10,9
64	705 184	284,4	179 696	23,2
65	575 912	272,1	86 692	12,4
66	403 529	339,3	-47 979	-8,4
68	271 788	394,1	78 112	29,7
69	344 052	293,8	83 893	22,2
70	541 440	262,6	90 324	13,7
71	447 392	526,7	94 058	21,5
72	461 422	343,8	135 080	29,3
73	406 712	356,6	-26 680	-4,9
74	219 419	227,3	19 519	6,6
75	268 786	231,2	104 638	37,3
77	413 893	413,2	126 236	32,5
78	261 453	198,2	-64 487	-14,1
79	249 524	201,4	40 387	12,1
80	192 463	336,2	24 160	10,7
81	223 845	234,0	54 127	20,4
82	315 621	266,2	44 057	11,3
84	491 029	407,4	128 786	26,7
85	363 025	348,7	67 974	17,0
86	433 336	486,6	112 935	27,6
87	318 365	455,2	78 371	25,3
88	263 577	280,1	68 340	23,6
90	286 007	310,7	78 008	26,0
91	282 883	359,8	52 488	17,0
92	309 242	239,1	85 821	24,3
93	256 439	257,4	41 327	13,1
94	287 075	268,6	48 094	13,9
95	314 760	391,4	51 601	15,0
96	215 494	319,6	76 679	37,2
97	211 134	370,1	114 129	74,1

Pramen: vlastní výpočty z dat ČSÚ (cit. 1.10. 2018)

Při odvětvovém pohledu na náklady na jednoho zaměstnance pracujícího na plnou pracovní dobu v průběhu sledovaného období 1993–2017 nedošlo k jejich poklesu v žádném odvětví. Nejnižší procentní nárůst zaznamenaly oddíly 59 *Činnosti v oblasti filmů, videozáznamů a televizních programů, pořizování zvukových nahrávek a hudební vydavatelské činnosti* (o 209 360 Kč, o 140,5 %), 15 *Výroba usní a souvisejících výrobků* (o 174 619 Kč, o 174,3 %) a 50 *Vodní doprava* (o 234 943, o 187,5 %). Naopak k nejvyššímu procentnímu růstu došlo u oddílů 12 *Výroba tabákových výrobků* (o 811 704 Kč, o 1 071,0 %), 28 (o 424 823 Kč, o 603,1 %) a 27 *Výroba elektrických zařízení* (o 406 147 %, o 586,3 %).

V průběhu zkráceného období 2010–2017 došlo u 5 oddílů k poklesu nákladů na zaměstnance pracujícího na plnou pracovní dobu, a to u oddílů 78 *Činnosti související se zaměstnáním* (o 64 487 Kč, o 14,1 %), 66 *Ostatní finanční činnosti* (o 47 979 Kč, o 8,4 %), 7 *Těžba a úprava rud* (o 63 420 Kč, o 7,6 %), 73 *Reklama a průzkum trhu* (o 26 680 Kč, o 4,9 %) a 12 *Výroba tabákových výrobků* (o 19 061 Kč, o 2,1 %). Naopak k nejvyššímu procentnímu nárůstu nákladů na zaměstnance ve stejném období došlo u oddílů 97 *Činnosti domácností jako zaměstnavatelů domácího personálu* (o 11 129 Kč, o 74,1 %), 56 *Stravování a pohostinství* (o 95 646 Kč, o 56,9 %) a 6 *Těžba ropy a zemního plynu* (o 380 645 Kč, o 53,9 %).

2.6 Srovnání vývoje produktivity a nákladů na zaměstnance v ČR a v jednotlivých odvětvích

Zjednodušeně lze říci, že pokud roste produktivita na jednoho zaměstnance rychleji než náklady na jednoho zaměstnance, existuje prostor pro rychlejší růst náhrad zaměstnanců (tedy mezd a platů). V případě, že rostou rychleji náklady na zaměstnance v porovnání s produktivitou na jednoho zaměstnance, prostor pro zvyšování mezd je omezený. Tento zjednodušený pohled je však spojen s řadou „ale“. Např. záleží na startovací úrovni obou veličin. Zároveň ale není dáno, že startovací úrovně těchto veličin jsou tím správným etalonem, kterého by se měla ekonomika držet. Je zřejmé, že může docházet k růstu podílu náhrad na zaměstnance na přidané hodnotě nebo obráceně. Samozřejmě zástupci zaměstnanců požadují zvýšení podílu náhrad na zaměstnance na vytvořené přidané hodnotě, nebo aby alespoň tato hodnota neklesala. Zaměstnavatelé naopak většinou preferují, aby jejich míra zisku (vyjádřená jako podíl hrubého provozního přebytku a případně smíšeného důchodu na hrubé přidané hodnotě) rostla. Ale zde opět vyvstává otázka, zda je výchozí podíl náhrad na zaměstnance na přidané hodnotě ten odpovídající. V české ekonomice se např. velmi často debatuje otázka cen, které si domácí firmy mohou účtovat za svou produkci. Velmi často jsou jim tyto ceny diktovány buď jejich zahraničními matkami, nebo odběrateli, které mají z pohledu českých firem jako dodavatele meziproductů, velmi často v podstatě monopolní postavení – česká firma se prostě musí přizpůsobit. Je pak zřejmé, že při všeobecném růstu mezd, který dnes zaznamenáváme, je v některých případech rostoucí podíl náhrad na zaměstnance na přidané hodnotě, a rychlejší růst nákladů na zaměstnance než produktivita na jednoho zaměstnance, zcela logickým výsledkem. Řada firem v posledních letech výrazně investuje do nových technologií či strojů a zařízení. Cílem je samozřejmě zlepšit svou konkurenceschopnost, když už konkurenceschopnost založená na levné práci vyprchává. Není se pak čemu divit, že zaměstnanost v dotčených firmách či odvětvích může klesat. Je však také možné, že někteří

zaměstnanci se přesouvají do jiných firem či odvětví, kde je vyšší produktivita práce, kterou zaměstnanci získávají např. i vhodným typem školení. Vedle těchto zmíněných faktorů zde samozřejmě působí celá řada dalších, který ovlivňují tempo růstu produktivity práce a náhrad zaměstnanců. Proto je třeba brát následující vyústění velmi opatrně.

Na obrázku č. 2.6 je zachycen vývoj rozdílu mezi produktivitou na zaměstnance a náklady na zaměstnance. Je zřejmé, že tento rozdíl za celou českou ekonomiku nebyl v žádném roce ve sledovaném období záporný.

Obrázek č.2.6: **Srovnání vývoje produktivity a nákladů na zaměstnance v ČR v období 1993–2017**

Pramen: vlastní výpočty na základě dat ČSÚ

V období 1993 – 2017 vrostla produktivita na jednoho zaměstnance o 322,3 %, kdežto náklady na jednoho zaměstnance o 356,54 %. Jak je patrné, kladný rozdíl mezi meziročním tempem růstu produktivity a nákladů na zaměstnance bylo dosahováno v několika letech, výrazně zejména v prvních letech sledovaného období a naposledy výrazněji také v roce 2014, kdy produktivita vzrostla meziročně o 5,4 %, kdežto náklady na zaměstnance o 2,6 %. V řadě let ve sledovaném období však tempo meziročního růstu nákladů na zaměstnance převyšovalo meziroční tempo produktivity na zaměstnance. Např. v minulém roce vzrostly náklady na zaměstnance o 6,9 %, kdežto produktivita o 4,24 %. Tento vývoj odpovídá vývoji v ekonomice, kdy je nedostatek pracovních sil a firmy výrazně zvyšují mzdy, aby získaly nové či si udržely stávající zaměstnance. Nelze však tvrdit, že na úrovni celé české ekonomiky je to zapříčiněno růstem minimální mzdy. Mzdy rostou v celé své struktuře, a nejsou tlačeny pouze růstem minimální mzdy či růstem nejnižších zaručených mezd.

V tabulce č. 2.6 je zachycen rozdíl mezi tempem meziročního růstu produktivity na zaměstnance a nákladů na zaměstnance v jednotlivých odvětvích české ekonomiky. Červeně jsou zvýrazněny oddíly, ve kterých rostly mezi roky 1993–2017 rychleji náklady na zaměstnance než produktivita na zaměstnance.

Tabulka: 2.6: *Srovnání vývoje produktivity a nákladů na zaměstnance v jednotlivých odvětvích v období 1993–2017*

NACE	% změna 1993 - 2017		Rozdíl mez PH a náhrad na zaměstnance v p.b.
	PH na zaměstnanice	Náhrady na zaměstnanice	
1	344,9	246,0	98,9
2	594,8	316,6	278,2
3	130,3	258,5	-128,2
5	248,8	271,8	-23,0
6	1 629,6	348,2	1 281,3
7	176,0	330,1	-154,2
8	328,5	288,1	40,4
9	245,8	281,3	-35,6
10	185,0	334,1	-149,2
11	453,8	244,2	209,7
12	1 131,5	1071,0	60,5
13	349,4	272,6	76,8
14	376,6	276,0	100,6
15	268,6	174,3	94,3
16	765,2	300,4	464,8
17	331,0	458,7	-127,7
18	260,8	277,3	-16,5
19	46,6	390,3	-343,8
20	374,2	352,5	21,7
21	89,6	205,2	-115,6
22	766,5	504,9	261,6
23	358,4	322,6	35,8
24	104,0	221,7	-117,7
25	377,2	354,0	23,2
26	1 169,7	471,6	698,0
27	491,2	586,3	-95,0
28	334,9	603,1	-268,2
29	472,9	402,5	70,4
30	331,1	352,7	-21,6
31	234,8	247,0	-12,2
32	601,6	364,0	237,6
33	432,0	218,4	213,6
35	322,8	391,5	-68,7
36	455,4	272,6	182,8
37	-22,9	385,8	-408,7
38	216,8	258,0	-41,2
39	-41,3	232,6	-273,9
41	420,2	218,3	201,9
42	301,7	336,0	-34,3
43	489,7	194,3	295,4
45	380,7	447,2	-66,5
46	325,9	315,4	10,5
47	297,3	416,0	-118,7
49	273,3	325,1	-51,8

NACE	% změna 1993 - 2017		Rozdíl mez PH a náhrad na
	PH na zaměstnanice	Náhrady na zaměstnanice	
50	42,3	187,5	-145,1
51	126,8	398,2	-271,4
52	56,9	341,2	-284,2
53	328,0	481,7	-153,8
55	422,7	453,2	-30,5
56	117,7	459,7	-342,0
58	538,3	304,2	234,1
59	547,3	140,5	406,8
60	960,0	311,2	648,8
61	336,4	382,0	-45,5
62	442,1	580,5	-138,4
63	210,0	282,2	-72,2
64	144,0	284,4	-140,3
65	392,3	272,1	120,3
66	55,5	339,3	-283,8
68	167,1	394,1	-227,0
69	278,7	293,8	-15,1
70	277,1	262,6	14,5
71	305,4	526,7	-221,3
72	257,1	343,8	-86,8
73	133,6	356,6	-223,0
74	97,2	227,3	-130,1
75	338,7	231,2	107,5
77	346,4	413,2	-66,8
78	182,5	198,2	-15,7
79	83,8	201,4	-117,6
80	231,5	336,2	-104,7
81	172,1	234,0	-61,8
82	102,2	266,2	-164,1
84	340,7	407,4	-66,7
85	311,0	348,7	-37,8
86	450,8	486,6	-35,7
87	263,8	455,2	-191,5
88	177,0	280,1	-103,1
90	215,2	310,7	-95,5
91	275,4	359,8	-84,4
92	220,9	239,1	-18,2
93	188,4	257,4	-69,0
94	226,5	268,6	-42,2
95	212,8	391,4	-178,5
96	408,7	319,6	89,2
97	272,4	370,1	-97,8

Pramen: vlastní výpočty na základě dat ČSÚ

Druhým zjednodušeným způsobem, jak zhodnotit zda je růst mezd (zde minimální mzdy) v souladu s růstem produktivity na zaměstnance, je porovnat jejich procentní změny za celé období. Minimální mzda se v letech 1993–2017 zvýšila o 400 %. V tabulce 2.7 jsou zachyceny červenou barvou odvětví, u nichž došlo k pomalejšímu růstu produktivity na zaměstnance. Jde o většinu sektorů. Pokud bychom vzali v úvahu naše zkrácené období 2010–2017, minimální mzda vzrostla o 175 %, a překročila tak růst produktivity práce u všech sektorů. Tento zjednošený přístup je samozřejmě také spojen s problémy, které byly uvedeny výše.

Tabulka: 2.7: *Srovnání tempa růstu produktivity a změny minimální mzdy v letech 1993 - 2017*

% změna 1993-2017		% změna 1993-2017	
NACE		NACE	
39	-41,3	42	301,7
37	-22,9	71	305,4
50	42,3	85	311,0
19	46,6	35	322,8
66	55,5	46	325,9
52	56,9	53	328,0
79	83,8	8	328,5
21	89,6	17	331,0
74	97,2	30	331,1
82	102,2	28	334,9
24	104,0	61	336,4
56	117,7	75	338,7
51	126,8	84	340,7
3	130,3	1	344,9
73	133,6	77	346,4
64	144,0	13	349,4
68	167,1	23	358,4
81	172,1	20	374,2
7	176,0	14	376,6
88	177,0	25	377,2
78	182,5	45	380,7
10	185,0	65	392,3
93	188,4	96	408,7
63	210,0	41	420,2
95	212,8	55	422,7
90	215,2	33	432,0
38	216,8	62	442,1
92	220,9	86	450,8
94	226,5	11	453,8
80	231,5	36	455,4
31	234,8	29	472,9
9	245,8	43	489,7
5	248,8	27	491,2
72	257,1	58	538,3
18	260,8	59	547,3
87	263,8	2	594,8
15	268,6	32	601,6
97	272,4	16	765,2
49	273,3	22	766,5
91	275,4	60	960,0
70	277,1	12	1131,5
69	278,7	26	1169,7
47	297,3	6	1629,6

Pramen: vlastní výpočty na základě dat ČSÚ

2.7 Srovnání vývoje produktivity a nákladů na zaměstnance u jednotlivých odvětví určené pro další analýzu dopadu minimální mzdy na tato odvětví

V předcházející podkapitole byly srovnány náklady na zaměstnance a produktivita na zaměstnance u jednotlivých odvětvích. V této části provedeme obdobnou analýzu, ale s využitím grafického aparátu. Na obrázku č. 2.8 jsou zachyceny vývoje nákladů na zaměstnance a produktivita na zaměstnance za celé sledované období 1993–2017, a to v podobě jejich procentní hodnoty k výchozímu roku, tedy k roku 1993. I zde však platí připomínky uvedené v předcházející části, že pouhé porovnání růstu přidané hodnoty a nákladů na zaměstnance nejsou a nemohou být kritériem pro to, zda existuje či neexistuje prostor pro další zvyšování mezd, včetně minimální mzdy a nejnižších úrovních zaručené mzdy. Ekonomika je mnohem složitější systém, který je ovlivněn řadou faktorů, které nelze všechny zohlednit při samotné analýze.

Při výpočtu dopadu změn minimální mzdy na přidanou hodnotu, zaměstnanost a produktivitu v následující kapitole budeme využívat ročních dat z národních účtů a budeme zkoumat některá agregovaná odvětví ekonomiky. Tento postup je zvolen, neboť v rámci následující kapitoly jsme jako metodu pro statistické zhodnocení dopadů minimální mzdy na jednotlivá odvětví české ekonomiky zvolili panelovou regresi časových řad, přičemž subjekty panelů jsou odvětví na úrovni dvoumístného kódu CZ-NACE. Jako významné se nám jevilo spojit některá odvětví u zpracovatelského průmyslu podle technologické náročnosti. Obecně lze podle ČSÚ rozdělit zpracovatelský průmysl podle technologické náročnosti na tyto skupiny⁶:

1. High-tech odvětví – Skupina odvětví s vysokou technologickou náročností

- Farmaceutický průmysl – Výroba základních farmaceutických výrobků a přípravků (oddíl 21)
- Elektronický průmysl – Výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení (oddíl 26)
- Letecký a kosmický průmysl – Výroba letadel a jejich motorů, kosmických lodí a souvisejících zařízení (skupina 30.3)

2. Medium high-tech odvětví – Skupina odvětví se středně vysokou technologickou náročností

- Chemický průmysl – Výroba chemických látek a chemických přípravků (oddíl 20)
- Elektrotechnický průmysl – Výroba elektrických zařízení (oddíl 27)
- Strojírenský průmysl – Výroba strojů a zařízení j. n. (oddíl 28)
- Automobilový průmysl – Výroba motorových vozidel, přívěsů a návěsů (oddíl 29)
- Výroba železničních, kolejových a ostatních dopravních prostředků (skupiny 30.2; 30.4 a 30.9)

⁶ https://www.czso.cz/documents/10180/44684506/zprac_prum_techklasif.pdf/de20d52b-6e6f-4ff0-b4bf-c030698472d3?version=1.2

- Výroba zbraní a střeliva (skupina 25.4) – Výroba lékařských a dentálních nástrojů a potřeb (skupina 32.5)

3. Medium low-tech odvětví – Skupina odvětví se středně nízkou technologickou náročností

- Gumárenský a plastikářský průmysl – Výroba pryžových a plastových výrobků (oddíl 22)
- Průmysl skla a stavebních hmot – Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků (oddíl 23)
- Metalurgický (hutnický) průmysl – Výroba základních kovů, hutní zpracování kovů; slévárenství (oddíl 24)
- Kovozpracující (kovodělný) průmysl – Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (25bez 25.4)
- ostatní ekonomické činnosti spadající pod medium low-tech odvětví:
 - Rozmnožování nahraných nosičů (skupina 18.2)
 - Výroba koksu a rafinovaných ropných produktů (oddíl 19)
 - Stavba lodí a člunů (skupina 30.1)
 - Opravy a instalace strojů a zařízení (oddíl 33)

4. Low-tech odvětví – Skupina odvětví s nízkou technologickou náročností

- Potravinářský a nápojový průmysl (oddíly 10 a 11)
- Textilní, oděvní a obuvnický průmysl (oddíly 13 až 15)
- Dřezpracující a papírenský průmysl (oddíly 16, 17 a 31)
- ostatní ekonomické činnosti spadající pod low-tech odvětví:
 - Výroba tabákových výrobků (oddíl 12)
 - Tisk a činnosti související s tiskem (skupina 18.1)
 - Ostatní zpracovatelský průmysl (oddíl 32 bez 32.5)

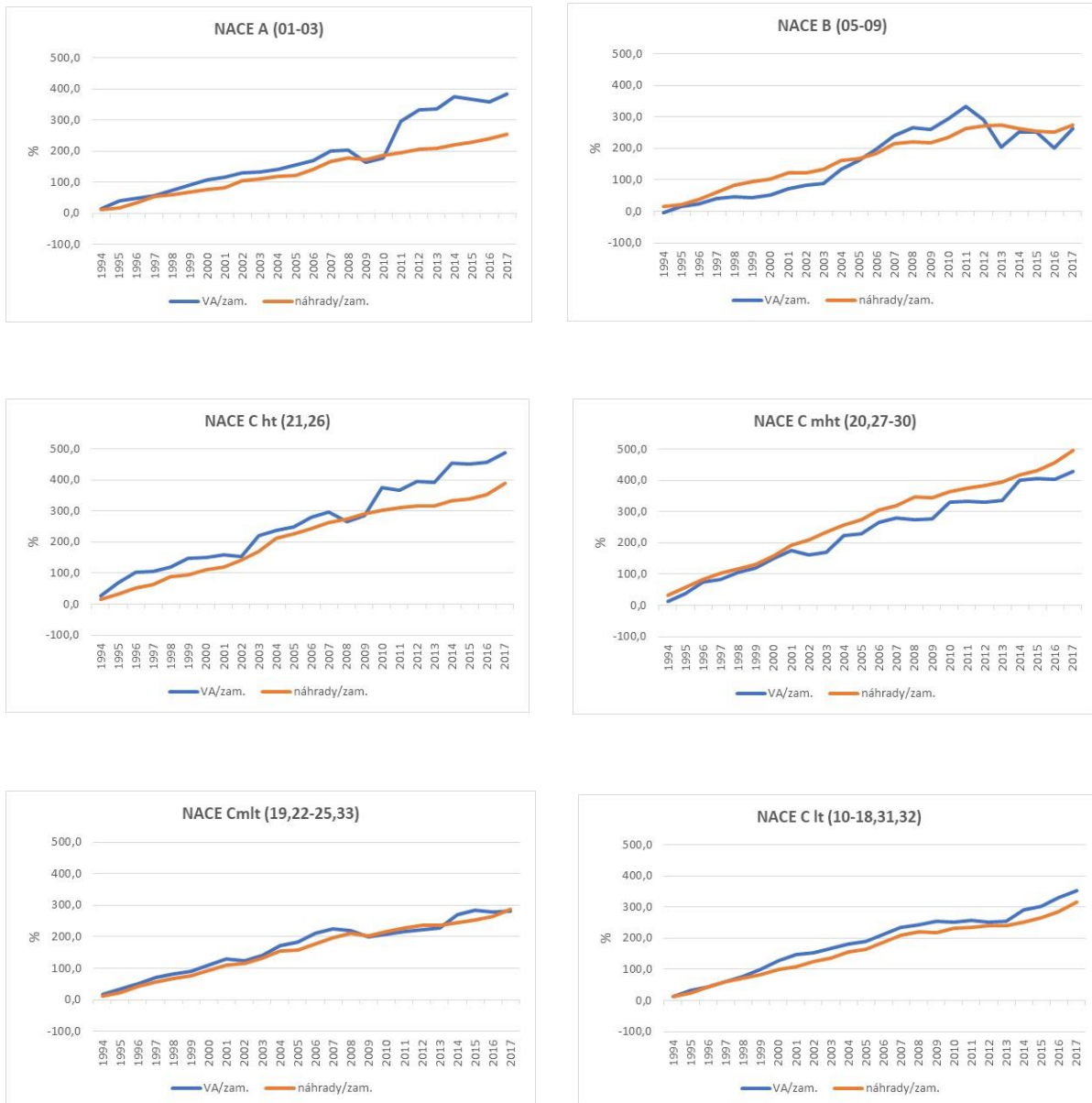
Jelikož jsme však měli k dispozici údaje o přidané hodnotě, zaměstnanosti a náhrad zaměstnanců pouze pro jednotlivé oddíly podle CZ-NACE, museli jsme provést jisté zjednodušení, a to následující:

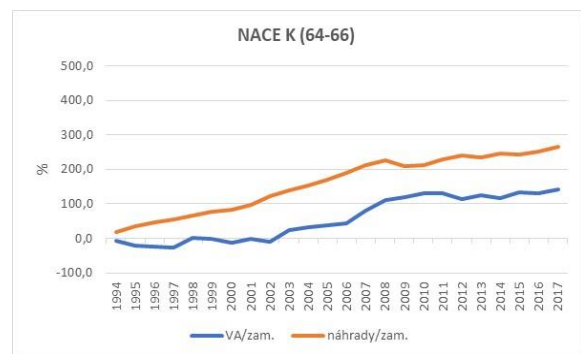
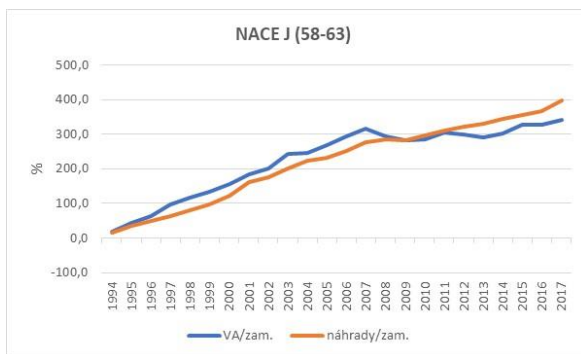
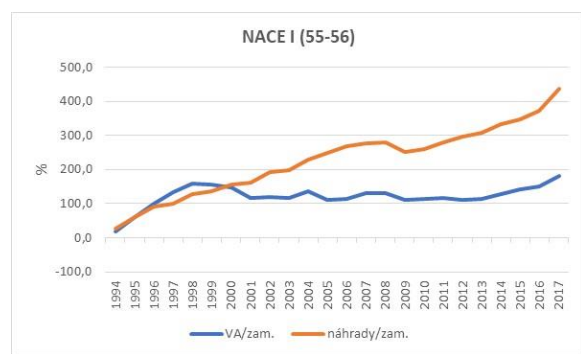
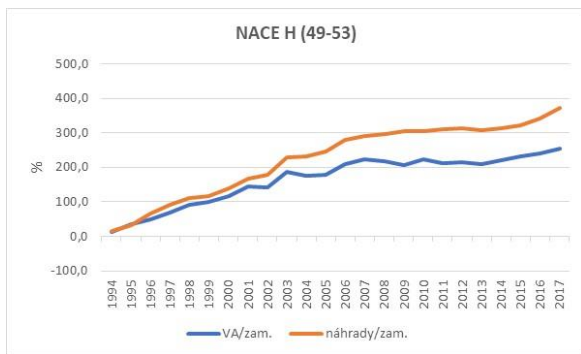
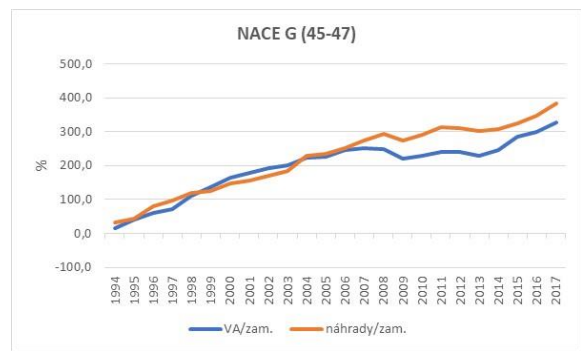
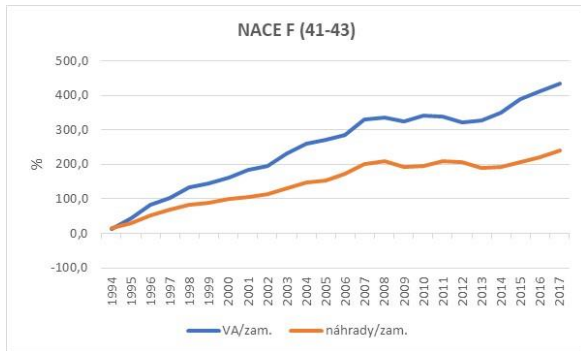
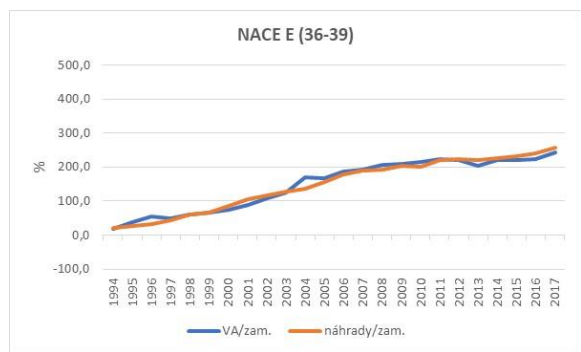
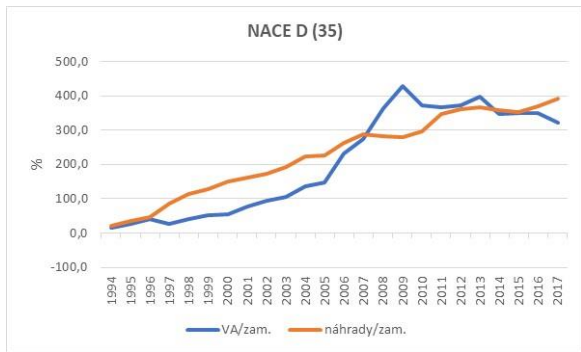
- **High-tech odvětví** (zkratka NACE C ht) – zařazujeme oddíly 21 a 26
- **Medium high-tech odvětví** (zkratka NACE C mht) – zařazujeme oddíly 20, 27, 28, 29, 30
- **Medium low-tech odvětví** (zkratka NACE C mlt) – zařazujeme oddíly 19, 22, 23, 24, 25, 33
- **Low-tech odvětví** (zkratka NACE C lt) – zařazujeme oddíly 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 31, 32

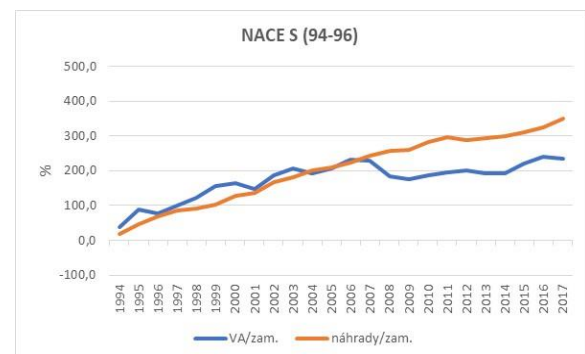
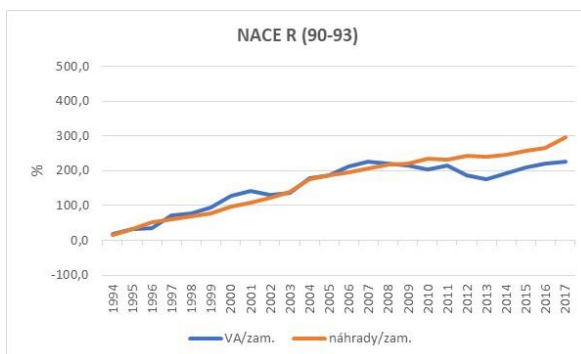
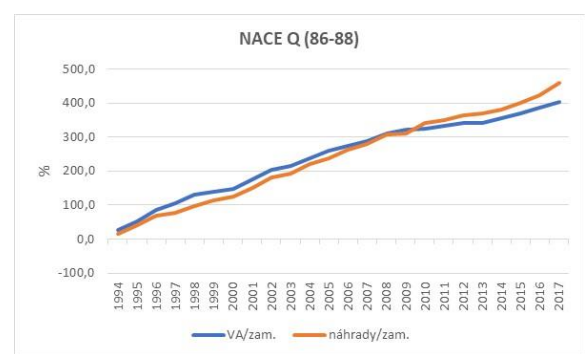
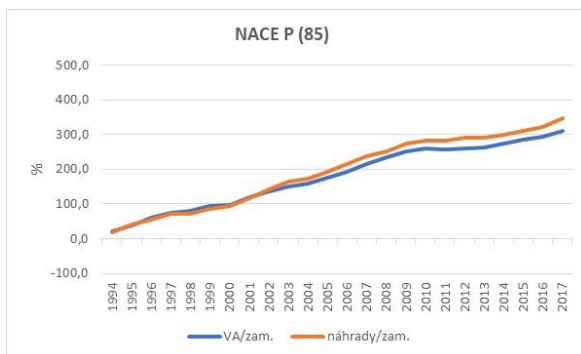
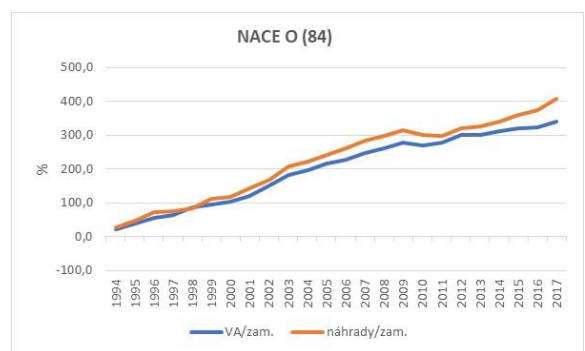
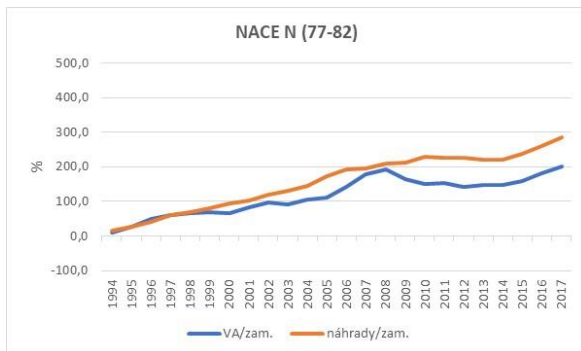
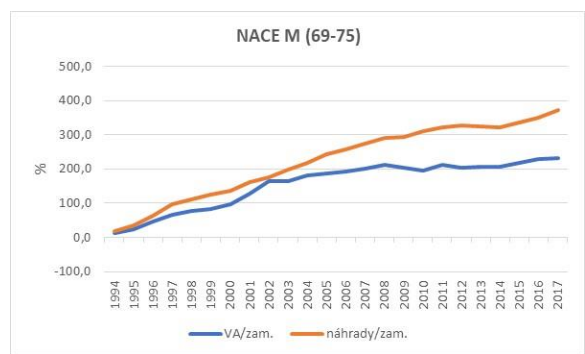
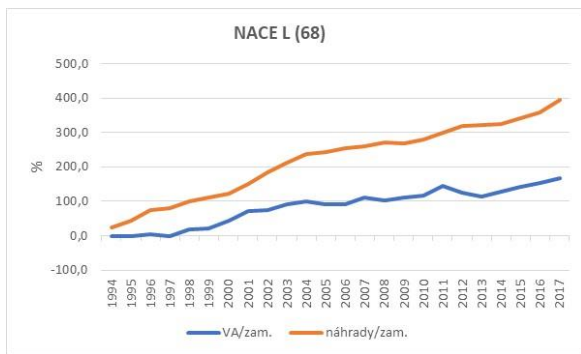
Z obrázku č. 2.8 je patrné, že kladný rozdíl mezi produktivitou na zaměstnance a náklady na zaměstnance v loňském roce v podobě jejich procentní hodnoty k výchozímu roku, tedy k roku 1993, měla pouze některá odvětví, či přesněji řečeno sekce českého hospodářství –

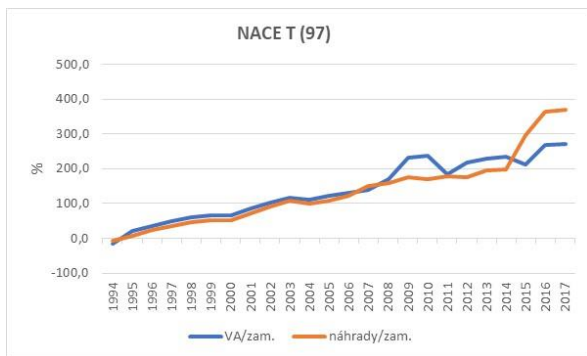
Zemědělství, Lesnictví a rybnářství, High-tech zpracovatelský průmysl a Low-tech zpracovatelský průmysl. Ostatní odvětví – sekce mají vyšší hodnotu nákladů na zaměstnance než produktivity na zaměstnance. Pokud bychom vzali v úvahu pouze toto srovnání, u těchto odvětví existuje prostor pro růst mezd (včetně minimální). Naopak u ostatních odvětvích tomu tak není.

Obrázek č. 2.8: *Vývoj produktivity práce a nákladů na zaměstnance*

Pramen: vlastní výpočty podle dat ČSÚ (cit. 1.10.2018)

3 Statistická analýza dopadu minimální mzdy na jednotlivá odvětví

V této kapitole je provedena analýza dopadu minimální mzdy na celou českou ekonomiku a na jednotlivá odvětví. Bude zkoumán dopad minimální mzdy na přidanou hodnotu, produktivitu a zaměstnanost.

3.1 Dopad minimální mzdy na přidanou hodnotu, produktivitu a zaměstnanost – pohled za celou českou ekonomiku s využitím panelové regrese

Odhad za celou ekonomiku je proveden panelovou regresí s fixními efekty (pokrývají nepozorovaná odvětvová specifika), kde průřezovými proměnnými jsou jednotlivá odvětví ekonomiky dle CZ NACE Rev 2. V panelu je 86 NACE odvětví (dvoumístná klasifikace Rev 2), přičemž pro odhad je použita časová řada 1993-2017, byla využita data ČSÚ.

Jako vysvětlující proměnná je ve všech odhadech zařazena proměnná reálná minimální mzda (minimální mzda v cenách roku 2010 – *minwr*) a dále zpožděná proměnná agregátní hrubá přidaná hodnota (*va_total*), jejíž zařazení je nutné pro kontrolu hospodářského cyklu a jeho dopadu na výstupní proměnné (některá odvětví jsou navíc procyklická a některá anticyklická).

Výstupními proměnnými jsou proměnná hrubá přidaná hodnota (*va*), průměrná produktivita práce jako podíl přidané hodnoty na počtu zaměstnaných (*prod*) a dále celkový počet zaměstnanců (*zam*).

Jak ukazuje tabulka č. 2.1 v Příloze 2 nejsou proměnné v panelu stacionární (byl použit standardní test Levin-Li-Chu, jedinou výjimkou je proměnná počet zaměstnanců), resp. jsou patrně integrovány stupněm (1). V souladu s běžnou praxí byly proto všechny proměnné logaritmovány. Jak ukazuje Tabulka č. 2.2 v příloze 2, po této transformaci jsou již všechny proměnné stacionární. Vzhledem k tomu, že odhadované parametry ukazují na to, jak se změní výstupní logaritmovaná proměnná se změnou vstupní logaritmované proměnné, sledujeme dynamické efekty – tedy především dopad růstu minimální mzdy na růst výstupních proměnných.

Odhadované modely pro všechny tři výstupní proměnné potom mají podobu (jde vždy o změnu logaritmu)

$$va_{i(t)} = a_0 + a_{0i} + a_1(minwr_{i(t)}) + a_2(va_total_{t-n}) + u_{i(t)} \quad (1)$$

$$prod_{i(t)} = b_0 + b_{0i} + b_1(minwr_{i(t)}) + b_2(va_total_{t-n}) + \varepsilon_{i(t)} \quad (2)$$

$$zam_{i(t)} = c_0 + c_{0i} + c_1(minwr_{i(t)}) + c_2(va_total_{t-n}) + \theta_{i(t)} \quad (3)$$

kdy zásadní význam mají parametry a_1 , b_1 a c_1 , které ukazují na vliv minimální mzdy na jednotlivé výstupní proměnné. Zpoždění agregátní přidané hodnoty je 0 až dva roky. Výsledky odhadu včetně koeficientu determinace R^2 (overall) ukazuje Tabulka 1, plné reprezentace odhadu jsou uvedeny v Příloze XX (hodnoty fixních efektů nejsou z důvodu rozsahu uvedeny).

Tabulka č. 3.1: **Odhad efektu minimální mzdy na výstupní proměnné, celá ekonomika**

Proměnná	const	$minwr_{i(t)}$	va_total_{t-0}	va_total_{t-1}	va_total_{t-2}	R^2
$va_{i(t)}$	1.696 (0,57)	0.0036 (0.04)	0.559* (1,94)	-0.094 (-0,12)	0.065 (0,09)	0.03
$prod_{i(t)}$	-4.469 (-1.59)	0.262*** (3.14)	0.259 (0,91)	0.360 (1,54)	-0.494** (-2.11)	0.07
$zam_{i(t)}$	5.412*** (3,26)	-0.228*** (-3.96)	0.428*** (3,18)	0.281*** (2,61)	-0.267** (-2,21)	0.01

Z odhadu vyplývá, že minimální mzda, resp. její růst, nemá statisticky významný vliv na růst přidané hodnoty. Má nicméně negativní efekt na zaměstnanost, kdy procentní růst minimální mzdy vyvolá přibližně 0,2% pokles počtu zaměstnaných. To koresponduje s pozitivním odhadem efektu minimální mzdy na produktivitu práce (pokud počet zaměstnaných klesá a výstup se nemění, pak produktivita práce roste. Vzhledem k nízké hodnotě celkového koeficientu determinace nicméně nelze efekt minimální mzdy přesně predikovat pro konkrétní situaci (zvýšení) mzdy, resp. predikční schopnost odhadu je patrně nízká. Navíc se lze domnívat, že efekt minimální mzdy bude výrazně asymetrický v rámci celé ekonomiky, kdy je třeba efekt dále dekomponovat na jednotlivá odvětví NACE.

Závěr dosažený tímto modelem je v souladu se závěry studie Fischer, J., Duspivová, K., Matějka, M. Vliv minimální mzdy na zaměstnanost v České republice. Ekonomická studie pro ASO. Jedním ze závěrů této studie byl právě negativní dopad minimální mzdy na zaměstnanost v České republice.

3.2 Dopad minimální mzdy na přidanou hodnotu, produktivitu a zaměstnanost – pohled na jednotlivá odvětví NACE Rev2 u s využitím panelové regrese

Jak bylo uvedeno výše, lze předpokládat, že efekt minimální mzdy bude odlišný vzhledem ke specifikům jednotlivých odvětví. Pro účely takovéto dekompozice budou sledovány panely odvětví na úrovni NACE Rev 2.2., tj. bude sledován odhad minimální mzdy na nadřazenou úroveň NACE Rev 2, kdy v panelu figurují odvětví na úrovni dvoumístného kódu spadající do této nadřazené jednotky (k tomuto postupu bylo přikročeno i z důvodu vyšší externí validity odhadu, který závisí na počtu pozorování). Odvětví v klasifikaci NACE Rev 2.2., resp. NACE Rev 2 jsou uvedena v Příloze. Odhadovány budou opět rovnice (1), (2) a (3). V Tabulce 2 jsou uvedeny pouze odhady koeficientu 1, tedy efekt minimální mzdy na výstupní proměnné. Plné reprezentace odhadů jsou uvedeny v Příloze. Odvětví NACE C bylo rozděleno dle technologické náročnosti v souladu s metodikou ČSÚ na kategorie High tech, Medium high tech, medium low tech a low tech.

Tabulka č.: **Dopad minimální mzdy na výstupní proměnné v jednotlivých odvětvích (plné reprezentace v tabulkách č. 2.3 v Příloze 2)**

NACE	va	prod	zam
NACE A (01-03)	0.0145 (0,96)	0.741*** (6,15)	-0.5954*** (-4,09)
NACE B (05-09)	-0.6254 (-1,18)	0.240 (0,34)	-0.865** (-3,63)
NACE C ht (21,26)	0.289 (0,6)	-0.0389 (-0,07)	0.328* (6,62)
NACE C mht (20,27-30)	0.081 (0,31)	0.356 (2,05)	0.275 (-1,52)
NACE C mlt (19,22-25,33)	-0.29 (-0,54)	0.593* (2,15)	-0.45 (-1,55)
NACE C lt (10-18,31,32)	0.177 (0,92)	0.450*** (3,19)	-0.273 (-1,46)
NACE D (35)	0.280 (1,46)	0.519** (2,50)	-0.239** (-2,25)
NACE E (36-39)	0.0172 (0,07)	0.052 (0,23)	-0.034 (-0,31)
NACE F (41-43)	-0.574** (-4,93)	-0.113 (-2,68)	-0.461* (-3,22)
NACE G (45-47)	0.186 (0,50)	0.424 (1,22)	-0.238* (-3,75)
NACE H (49-53)	0.699 (0,80)	1.08 (1,75)	-0.388 (-0,72)
NACE I (55-56)	-0.547 (-3,00)	-0.478 (-0,94)	-0.068 (-0,1)
NACE J (58-63)	-0.209 (-0,73)	-0.199 (-0,97)	-0.009 (-0,08)
NACE K (64-66)	0.626 (0,55)	0.466 (0,42)	0.159 (0,73)
NACE L (68)	0.04 (0,65)	0.11 (0,87)	-0.069 (-0,59)
NACE M (69-75)	0.313 (1,05)	0.270* (1,98)	-0.22* (-2,0)
NACE N (77-82)	-0.346 (-1,53)	-0.162 (-0,59)	-0.183 (-1,57)
NACE O (84)	-0.092*** (-3,33)	0.031 (0,60)	-0.124** (-2,17)
NACE P (85)	-0.065 (-1,43)	-0.12*** (-5,45)	0.05 (1,21)
NACE Q (86-88)	0.098 (0,94)	-0.001 (-0,02)	.099 (0,70)
NACE R (90-93)	-.12 (-0,79)	-0.25 (-1,00)	0.13 (1,05)
NACE S (94-96)	-0.22* (-3,99)	0.277 (0,68)	-0.495 (-1,10)
NACE T (97)	0.638*** (5,04)	0.114 (1,57)	0.523*** (3,75)

***99%, **95%, *90% hladina významnosti, v závorce je uvedena t-statistika

Poznámka – NACE D a L, O, P a T mají pouze 1 subjekt v panelu, jde tedy o standardní OLS odhad s robustními směrodatnými odchylkami

Počet hvězdiček u jednotlivých výsledků označuje sílu statistické významnosti. 3* značí silnou statistickou významnost, 2* střední statistickou významnost, 1* slabou statistickou významnost. Údaj bez hvězdičky pak znamená, že výsledek je statisticky nevýznamný.

Z tabulky č.3.2 je patrný předpokládaný asymetrický efekt minimální mzdy. Je zřejmé, že negativní efekt minimální mzdy na zaměstnanost převládá v odvětvích s nízkou kvalifikací, a v případě zemědělství i s relativně nízkou průměrnou mzdou, tedy v sekcích NACE A – *Zemědělství, lesnictví a rybnářství*; NACE B – *Těžba a dobývání*; NACE D – *Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu*.

Statisticky méně významný negativní efekt lze vysledovat u odvětví NACE F - *Stavebnictví*, NACE G - *Velkoobchod a maloobchod* a NACE M - *Profesní, vědecké a technické činnosti*. Negativní efekt u odvětví NACE O *Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení* je sice statisticky významný, lze se ale důvodně domnívat, že nesouvisí přímo s minimální mzdou. Jde o odvětví *Veřejná správa a administrativa*, které je do značné míry ovlivněno politikou vlády v této oblasti a je nutno konstatovat, že od roku 1993 do současnosti ubylo v tomto odvětví přes 30 tisíc pracovníků, a to především díky politice „zeštíhlování“.

U odvětví, kde je dopad minimální mzdy negativní, je zároveň dobré upozornit na skutečnost, že vlivem vyšších nákladů práce může docházet k postupnému nahrazování práce kapitálem (automatizace, Průmysl 4.0), což v důsledku vede k vyšší produktivitě práce. To je patrně případ odvětví NACE A *Zemědělství, lesnictví a rybnářství* a NACE D *Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu*, ale také zpracovatelského průmyslu s nižší technologickou náročností (NACE C – *medium low tech* a NACE C – *low tech*), kde je efekt minimální mzdy sice negativní ale statisticky nevýznamný. Pozitivní, avšak slabě statisticky významný efekt minimální mzdy na zaměstnanost lze vysledovat u technologicky náročného zpracovatelského průmyslu. To je v souladu s výzkumy v zahraničí, vlivem růstu minimální mzdy dochází patrně k přelivu části pracovníků z odvětví NACE M *Profesní, vědecké a technické činnosti* a méně technologicky náročných výrobních odvětví.

Přestože využitím panelových dat byla oproti stávajícímu stavu poznání zvýšena externí validita odhadů a jasně se ukázal asymetrický dopad minimální mzdy na jednotlivá odvětví, je nutné tyto závěry brát s ohledem na počet pozorování spíše jako orientační. V této studii byla navíc jako kontrolní proměnná zvolena pouze agregovaná přidaná hodnota jako proměnná postihující vliv hospodářského cyklu, resp. celkového vývoje ekonomiky na výstupní proměnné v jednotlivých odvětvích. Proměnných, které ovlivňují výstupní proměnné je nicméně celá řada. V dalším výzkumu by bylo vhodné soustředit se přímo na mikroekonomická (firemní) data, která umožní výrazně přesnější separaci externích vlivů na výstupní proměnné od vlivu minimální mzdy (např. stáří firmy, velikost, lokalita, podrobnější NACE členění atd.).

Závěr

Studie potvrdila, že minimální mzda (resp. její změny) má dopad na zaměstnanost a produktivitu. S využitím modelu panelové regrese jsme došli k závěru, že zvýšení minimální mzdy v České republice o 1 % vede k poklesu počtu zaměstnanců na plnou pracovní dobu v celé české ekonomice o 0,2 %. Tento pokles je však spojen s pozitivním dopadem na produktivitu.

Při detailnějším pohledu na jednotlivá odvětví ekonomiky je patrné, že dopad minimální mzdy je asymetrický. Negativní dopad má minimální mzda na počet zaměstnanců na plnou pracovní dobu u sekcí *Zemědělství, lesnictví a rybnářství, Těžba a dobývání a Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu*. Méně staticky významný negativní dopad na počet zaměstnanců je u sekcí *Stavebnictví a Velkohobchod a malobchod*. Jde velmi často o odvětví, kde jsou zaměstnávány osoby s nižší kvalifikací či obecně nižšími mzdami. V některých těchto odvětvích je také podle strukturální statistiky vyšší podíl zaměstnanců na plnou pracovní dobu, kteří jsou odměňováni minimální mzdou či mzdou těsně nad minimální mzdou. V těchto odvětvích docházelo v průběhu sledovaného období 1993 – 2017 k racionalizaci výroby, která byla spojena s mohutným investováním do nových technologií a nových strojů a zařízení. Pokles zaměstnanosti je tak velmi často v těchto případech spojen s růstem produktivity. To se týká např. sekce *Zemědělství, lesnictví a rybnářství*, ale i zpracovatelského průmyslu s nižší technologickou náročností. U technologicky náročného zpracovatelského průmyslu lze naopak pozorovat pozitivní dopad minimální mzdy na zaměstnanost.

Závěry této studie tak korespondují s některými závěry předcházejících studií vypracované na datech České republiky, tak i se závěry výzkumů v zahraničí. Např. studie Fischera, Duspivové a Matějky dospěla k závěru, že minimální mzda má negativní dopad na zaměstnanost v České republice jako celku. Nejprve se projevuje zvýšení minimální mzdy na poklesu odporovaných hodin, a teprve poté na počtu zaměstnanců.

Statistická významnost dopadů minimální mzdy na počet zaměstnanců na jednotlivá odvětví je však rozdílná. Studie nepracovala s celkovou zaměstnaností, ale počtem zaměstnanců na plnou pracovní dobu. Je možné, a některé jiné práce to dokládají, že zvýšení minimální mzdy je spojeno buď s poklesem časového rozsahu pracovního úvazku, nebo s růstem sebezaměstnaných osob. Zároveň je třeba si uvědomit, že minimální mzda je spojena i s nejnižšími úrovněmi zaručené mzdy, což zvyšuje její celkový dopad na růst mezd, a tudíž i tlak na větší racionalizaci výroby a zvyšování produktivity. Vybrané období může vést ke zkreslení konečných výsledků vlivem změn v devadesátých letech, které nelze chápat jako zcela standardní.

Při srovnání minimální mzdy v jednotlivých odvětvích české ekonomiky za celé sledované období s růstem produktivity na zaměstnance bylo zjištěno, že růst minimální mzdy v procentním vyjádření překračoval u většiny odvětví procentní změny produktivity na zaměstnance. Toto srovnání, včetně srovnání celkového vývoje produktivity na zaměstnance s vývojem nákladů na zaměstnance, je však velmi zjednodušené a je spojeno s řadou problémů. Jedním z těchto problémů je ocenění přidané hodnoty, které je velmi často dáno rozhodnutím mateřské společnosti či zahraničními odběrateli. Zároveň není nikde dáno, že úvodní rozdělení přidané hodnoty na náhrady zaměstnanců a hrubý provozní přebytek (včetně smíšeného důchodu) je to správné, a nemělo by se měnit.

Závěrem lze uvést, že dopad minimální mzdy z makroekonomického pohledu (a to včetně dopadu na jednotlivá odvětví) lze chápat spíše jako orientační. Přesný dopad minimální mzdy na jednotlivé firmy může být velmi diferenciován v závislosti na řadě specifických charakteristik těchto firem.

Literatura

Allegretto, S. A., Godoey, A., Nadler, C., Reich, M. The New Wave of Local Minimum Wage Policies: Evidence from Six Cities. Institute for Research on Labor and Employment, Berkeley University of California, 2018. Dostupné na: <http://irle.berkeley.edu/the-new-wave-of-local-minimum-wage-policies-evidence-from-six-cities/>

Barošová, M. Mechanismy úpravy minimální mzdy. Rodina a práce. 2005, č. 1.

Baštýř, I. Vybrané aktuální problémy uplatňování minimální mzdy v ČR. Praha. VÚPSV, 2005.

Fischer, J., Duspivová, K., Matějka, M. Vliv minimální mzdy na zaměstnanost v České republice. Ekonomická studie pro ASO. Listopad 2015. Dostupné na: <https://ipodpora.odborny.info/dms/file/h/0ab406b8be9d89a6>

Neumark, D., Wascher, W. L. Minimum wages. The MIT Press, 2008.

Pavelka, T. Minimální mzda v České republice a její srovnání v rámci členských států Evropské unie. Studie Národohospodářského ústavu Josefa Hlávky č. 1. 2014.

Pícl, M., Körner, O. Vliv minimální mzdy na nezaměstnanost v ČR. Odbor analýz a informací Úřadu vlády ČR. 2017. Dostupné na: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/minimalni-mzda.pdf>

Sabia, J. Do minimum wages stimulate productivity and growth?. IZA World of Labor 2015. Dostupné na: <https://wol.iza.org/articles/do-minimum-wages-stimulate-productivity-and-growth>

Příloha č. 1

Tabulka č. 1. 1 *Struktura CZ NACE – Rev. 2*

	SEKCE A - ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ A RYBÁŘSTVÍ
01	Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti
02	Lesnictví a těžba dřeva
03	Rybolov a akvakultura
	SEKCE B - TĚŽBA A DOBÝVÁNÍ
05	Těžba a úprava černého a hnědého uhlí
06	Těžba ropy a zemního plynu
07	Těžba a úprava rud
08	Ostatní těžba a dobývání
09	Podpůrné činnosti při těžbě
	SEKCE C - ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL
10	Výroba potravinářských výrobků
11	Výroba nápojů
12	Výroba tabákových výrobků
13	Výroba textilií
14	Výroba oděvů
15	Výroba usní a souvisejících výrobků
16	Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku
17	Výroba papíru a výrobků z papíru
18	Tisk a rozmnožování nahraných nosičů
19	Výroba koksu a rafinovaných ropných produktů
20	Výroba chemických látek a chemických přípravků
21	Výroba základních farmaceutických výrobků a farmaceutických přípravků
22	Výroba pryžových a plastových výrobků
23	Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků
24	Výroba základních kovů, hutní zpracování kovů; slévárenství
25	Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, kromě strojů a zařízení
26	Výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení
27	Výroba elektrických zařízení
28	Výroba strojů a zařízení j. n.
29	Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů
30	Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení
31	Výroba nábytku
32	Ostatní zpracovatelský průmysl
33	Opravy a instalace strojů a zařízení
	SEKCE D – VÝROBA A ROZVOD ELEKTŘINY, PLYNU, TEPLA A KLIMATIZOVANÉHO VZDUCHU
35	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu
	SEKCE E – ZÁSOBOVÁNÍ VODOU; ČINNOSTI SOUVISEJÍCÍ S ODPADNÍMI VODAMI, ODPADY A SANACEMI
36	Shromažďování, úprava a rozvod vody
37	Činnosti související s odpadními vodami
38	Shromažďování, sběr a odstraňování odpadů, úprava odpadů k dalšímu využití
39	Sanace a jiné činnosti související s odpady
	SEKCE F - STAVEBNICTVÍ

41	Výstavba budov
42	Inženýrské stavitelství
43	Specializované stavební činnosti
	SEKCE G - VELKOOBCHOD A MALOOBCHOD; OPRAVY A ÚDRŽBA MOTOROVÝCH VOZIDEL
45	Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel
46	Velkoobchod, kromě motorových vozidel
47	Maloobchod, kromě motorových vozidel
	SEKCE H - DOPRAVA A SKLADOVÁNÍ
49	Pozemní a potrubní doprava
50	Vodní doprava
51	Letecká doprava
52	Skladování a vedlejší činnosti v dopravě
53	Poštovní a kurýrní činnosti
	SEKCE I - UBYTOVÁNÍ, STRAVOVÁNÍ A POHOSTINSTVÍ
55	Ubytování
56	Stravování a pohostinství
	SEKCE J - INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ ČINNOSTI
58	Vydavatelské činnosti
59	Činnosti v oblasti filmů, videozáznamů a televizních programů, pořizování zvukových nahrávek a hudební vydavatelské činnosti
60	Tvorba programů a vysílání
61	Telekomunikační činnosti
62	Činnosti v oblasti informačních technologií
63	Informační činnosti
64	Finanční zprostředkování, kromě pojišťovnictví a penzijního financování
65	Pojištění, zajištění a penzijní financování, kromě povinného sociálního zabezpečení
66	Ostatní finanční činnosti
	SEKCE L - ČINNOSTI V OBLASTI NEMOVITOSTÍ
68	Činnosti v oblasti nemovitostí
	SEKCE M - PROFESNÍ, VĚDECKÉ A TECHNICKÉ ČINNOSTI
69	Právní a účetnické činnosti
70	Činnosti vedení podniků; poradenství v oblasti řízení
71	Architektonické a inženýrské činnosti; technické zkoušky a analýzy
72	Výzkum a vývoj
73	Reklama a průzkum trhu
74	Ostatní profesní, vědecké a technické činnosti
75	Veterinární činnosti
	SEKCE N - ADMINISTRATIVNÍ A PODPŮRNÉ ČINNOSTI
77	Činnosti v oblasti pronájmu a operativního leasingu
78	Činnosti související se zaměstnáním
79	Činnosti cestovních agentur, kanceláří a jiné rezervační a související činnosti
80	Bezpečnostní a pátrací činnosti
81	Činnosti související se stavbami a úpravou krajiny
82	Administrativní, kancelářské a jiné podpůrné činnosti pro podnikání
	SEKCE O - VEŘEJNÁ SPRÁVA A OBRANA; POVINNÉ SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ
84	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
	SEKCE P – VZDĚLÁVÁNÍ
85	Vzdělávání

	SEKCE Q - ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ PÉČE
86	Zdravotní péče
87	Pobytové služby sociální péče
88	Ambulantní nebo terénní sociální služby
	SEKCE R - KULTURNÍ, ZÁBAVNÍ A REKREAČNÍ ČINNOSTI
90	Tvůrčí, umělecké a zábavní činnosti
91	Činnosti knihoven, archivů, muzeí a jiných kulturních zařízení
92	Činnosti heren, kasin a sázkových kanceláří
93	Sportovní, zábavní a rekreační činnosti
	SEKCE S - OSTATNÍ ČINNOSTI
94	Činnosti organizací sdružujících osoby za účelem prosazování společných zájmů
95	Opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost
96	Poskytování ostatních osobních služeb
	SEKCE T - ČINNOSTI DOMÁCNOSTÍ JAKO ZAMĚSTNAVATELŮ; ČINNOSTI DOMÁCNOSTÍ PRODUKUJÍCÍCH BLÍŽE NEURČENÉ VÝROBKY A SLUŽBY PRO VLASTNÍ POTŘEBU
97	Činnosti domácností jako zaměstnavatelů domácího personálu
98	Činnosti domácností produkujejících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu
	SEKCE U - ČINNOSTI EXTERITORIÁLNÍCH ORGANIZACÍ A ORGÁNŮ
99	Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů

Příloha č. 2

Příloha č. 2 obsahuje tabulky, které jsou výsledkem statistického modelu zkoumající dopad minimální mzdy na přidanou hodnotu, produktivitu a zaměstnanost.

Tabulka č. 2.1 **Testy stacionarity – proměnné před transformací**

```
Levin-Lin-Chu unit-root test for va_
-----
Ho: Panels contain unit roots           Number of panels =    86
Ha: Panels are stationary               Number of periods =   25

AR parameter: Common                   Asymptotics: N/T -> 0
Panel means: Included
Time trend: Not included

ADF regressions: 1 lag
LR variance: Bartlett kernel, 9.00 lags average (chosen by LLC)
-----
Statistic      p-value
-----
Unadjusted t   -7.6041
Adjusted t*    -1.0939      0.1370
-----
```

```
Levin-Lin-Chu unit-root test for zam_
-----
Ho: Panels contain unit roots           Number of panels =    86
Ha: Panels are stationary               Number of periods =   25

AR parameter: Common                   Asymptotics: N/T -> 0
Panel means: Included
Time trend: Not included

ADF regressions: 1 lag
LR variance: Bartlett kernel, 9.00 lags average (chosen by LLC)
-----
Statistic      p-value
-----
Unadjusted t   -10.7045
Adjusted t*    -4.0048      0.0000
-----
```

```
Levin-Lin-Chu unit-root test for minwr_
-----
Ho: Panels contain unit roots           Number of panels =    86
Ha: Panels are stationary               Number of periods =   25

AR parameter: Common                   Asymptotics: N/T -> 0
Panel means: Included
Time trend: Not included

ADF regressions: 1 lag
LR variance: Bartlett kernel, 9.00 lags average (chosen by LLC)
-----
Statistic      p-value
-----
Unadjusted t   -5.2410
Adjusted t*    1.0944      0.8631
-----
```

```

Levin-Lin-Chu unit-root test for va_total_
-----
Ho: Panels contain unit roots      Number of panels =    86
Ha: Panels are stationary          Number of periods =   25

AR parameter: Common              Asymptotics: N/T -> 0
Panel means: Included
Time trend: Not included

ADF regressions: 1 lag
LR variance: Bartlett kernel, 9.00 lags average (chosen by LLC)
-----
                Statistic      p-value
-----
Unadjusted t      -0.8346
Adjusted t*       2.2131          0.9866
-----

```

Tabulka č. 2.2 Testy stacionarity – proměnné po transformaci

```

Levin-Lin-Chu unit-root test for lnzam
-----
Ho: Panels contain unit roots      Number of panels =    86
Ha: Panels are stationary          Number of periods =   25

AR parameter: Common              Asymptotics: N/T -> 0
Panel means: Included
Time trend: Not included

ADF regressions: 1 lag
LR variance: Bartlett kernel, 9.00 lags average (chosen by LLC)
-----
                Statistic      p-value
-----
Unadjusted t      -11.9160
Adjusted t*       -5.6004          0.0000
-----

```

```

Levin-Lin-Chu unit-root test for lnva
-----
Ho: Panels contain unit roots      Number of panels =    86
Ha: Panels are stationary          Number of periods =   25

AR parameter: Common              Asymptotics: N/T -> 0
Panel means: Included
Time trend: Not included

ADF regressions: 1 lag
LR variance: Bartlett kernel, 9.00 lags average (chosen by LLC)
-----
                Statistic      p-value
-----
Unadjusted t      -12.4237
Adjusted t*       -6.6618          0.0000
-----

```

```

Levin-Lin-Chu unit-root test for lnminwr
-----
Ho: Panels contain unit roots      Number of panels =    86
Ha: Panels are stationary          Number of periods =   25

AR parameter: Common               Asymptotics: N/T -> 0
Panel means:  Included
Time trend:   Not included

ADF regressions: 1 lag
LR variance:   Bartlett kernel, 9.00 lags average (chosen by LLC)
-----
                Statistic      p-value
-----
Unadjusted t    -11.7780
Adjusted t*     -5.2856      0.0000
-----

Levin-Lin-Chu unit-root test for lnvatot
-----
Ho: Panels contain unit roots      Number of panels =    86
Ha: Panels are stationary          Number of periods =   25

AR parameter: Common               Asymptotics: N/T -> 0
Panel means:  Included
Time trend:   Not included

ADF regressions: 1 lag
LR variance:   Bartlett kernel, 9.00 lags average (chosen by LLC)
-----
                Statistic      p-value
-----
Unadjusted t    -5.9119
Adjusted t*     -3.4204      0.0003
-----

```

Tabulky č. 2.3 *Odhady pro ČR (všechna odvětví)*

Odhad (1) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs    =    1978
Group variable: NACE2                 Number of groups =     86

R-sq:  within = 0.0363                 Obs per group:  min =     23
      between =      .                    avg =           23.0
      overall = 0.0036                  max =           23

                                         F(4,85)         =     2.18
corr(u_i, Xb) = 0.0000                 Prob > F         =     0.0785

```

(Std. Err. adjusted for 86 clusters in NACE2)

| Robust

Odhad (3) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =    1978
Group variable: NACE2                 Number of groups =     86

R-sq:  within = 0.0148                Obs per group:  min =    23
        between = .                    avg =            23.0
        overall = 0.0004                max =            23

corr(u_i, Xb) = -0.0000                F(4,85)         =    13.72
                                         Prob > F         =    0.0000

```

(Std. Err. adjusted for 86 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnzam						
lnminwr	-.2283812	.0576455	-3.96	0.000	-.3429959	-.1137664
lnvatot						
--	.4282335	.134517	3.18	0.002	.1607777	.6956892
L1.	.281651	.1080014	2.61	0.011	.0669154	.4963867
L2.	-.2664426	.1204949	-2.21	0.030	-.5060188	-.0268665
_cons	5.3429	1.681604	3.18	0.002	1.999421	8.686379
sigma_u	1.4582248					
sigma_e	.25133381					
rho	.97115043	(fraction of variance due to u_i)				

Tabulky č. 2.4 *Odhady pro jednotlivá odvětví*

Odhad pro odvětví NACE A

Odhad (1) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =     69
Group variable: NACE2                 Number of groups =     3

R-sq:  within = 0.1702                Obs per group:  min =    23
        between = .                    avg =            23.0
        overall = 0.0015                max =            23

corr(u_i, Xb) = -0.0000                F(2,2)         =     .
                                         Prob > F         =     .

```

(Std. Err. adjusted for 3 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnva						
lnminwr	.145829	.1516426	0.96	0.438	-.5066363	.7982942
lnvatot						
--	.40672	.1239276	3.28	0.082	-.1264975	.9399375
L1.	-.2915692	.0732163	-3.98	0.058	-.6065937	.0234553
L2.	.0525472	.3409658	0.15	0.892	-1.41451	1.519605
_cons	5.090515	6.064559	0.84	0.490	-21.00318	31.18421
sigma_u	2.4992123					
sigma_e	.18587186					

Odhad (3) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =      69
Group variable: NACE2                 Number of groups =       3

R-sq:  within = 0.8738                 Obs per group:  min =      23
        between = .                       avg =          23.0
        overall = 0.0189                 max =          23

corr(u_i, Xb) = 0.0000                 F(2,2)          = .
                                         Prob > F         = .

```

(Std. Err. adjusted for 3 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnzam						
lnminwr	-.5954597	.1454252	-4.09	0.055	-1.221174	.0302544
lnvatot						
--	.685689	.6132779	1.12	0.380	-1.953033	3.324411
L1.	.1155646	.5875376	0.20	0.862	-2.412406	2.643535
L2.	-1.129361	.3954059	-2.86	0.104	-2.830656	.571933
_cons	19.7317	5.104225	3.87	0.061	-2.230003	41.69341
sigma_u	2.2622192					
sigma_e	.10295598					
rho	.99793303	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad pro odvětví NACE B

Odhad (1) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =     115
Group variable: NACE2                 Number of groups =      5

R-sq:  within = 0.2724                 Obs per group:  min =      23
        between = .                       avg =          23.0
        overall = 0.0949                 max =          23

corr(u_i, Xb) = -0.0000                 F(4,4)          =    47.49
                                         Prob > F         =    0.0013

```

(Std. Err. adjusted for 5 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnva						
lnminwr	-.6254492	.5317026	-1.18	0.305	-2.101692	.8507939
lnvatot						
--	.1382042	.8241431	0.17	0.875	-2.149984	2.426392
L1.	.7282388	1.300219	0.56	0.605	-2.881748	4.338226
L2.	-1.870966	.6131876	-3.05	0.038	-3.573447	-.168484
_cons	29.1073	15.51866	1.88	0.134	-13.97941	72.194
sigma_u	1.1326235					
sigma_e	.65815178					
rho	.74757353	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad (2) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =      115
Group variable: NACE2                 Number of groups =         5

R-sq:  within = 0.0855                Obs per group:  min =      23
        between =      .                    avg =      23.0
        overall = 0.0395                max =      23

                                         F(4,4)         =      5.98
corr(u_i, Xb) = -0.0000                Prob > F        =      0.0556

```

(Std. Err. adjusted for 5 clusters in NACE2)

```

-----+-----
          |               Robust
          |   Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-----+-----
lnminwr |   .2402442   .7000447     0.34   0.749   -1.703391   2.18388
          |
lnvatot |
  --. | -1.126323   1.4287     -0.79   0.475   -5.093029   2.840384
  L1. |   .0756995   .8378685     0.09   0.932   -2.250596   2.401995
  L2. |  -.4027352   .7198123    -0.56   0.606   -2.401255   1.595784
          |
  _cons |   20.00848  15.73944     1.27   0.273  -23.69122  63.70818
-----+-----

sigma_u |   .78907702
sigma_e |   .6516317
rho     |   .59454074   (fraction of variance due to u_i)
-----+-----

```

Odhad (3) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =      115
Group variable: NACE2                 Number of groups =         5

R-sq:  within = 0.6239                Obs per group:  min =      23
        between =      .                    avg =      23.0
        overall = 0.0241                max =      23

                                         F(4,4)         =     55.27
corr(u_i, Xb) = -0.0000                Prob > F        =      0.0009

```

(Std. Err. adjusted for 5 clusters in NACE2)

corr(u_i, Xb) = -0.0000 F(1,1) = .
 Prob > F = .

(Std. Err. adjusted for 2 clusters in NACE2)

	Robust					
	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnprod						
lnminwr	-.0389714	.5289669	-0.07	0.953	-6.760133	6.68219
lnvatot						
--.	2.174249	.4540311	4.79	0.131	-3.594763	7.943261
L1.	-2.686828	.4294841	-6.26	0.101	-8.143941	2.770285
L2.	2.800702	1.462225	1.92	0.306	-15.77862	21.38003
_cons	-33.87349	26.82416	-1.26	0.426	-374.7068	306.9598
sigma_u	.89627576					
sigma_e	.46428474					
rho	.78843209	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad (3) plná reprezentace

Fixed-effects (within) regression Number of obs = 46
 Group variable: NACE2 Number of groups = 2
 R-sq: within = 0.8222 Obs per group: min = 23
 between = . avg = 23.0
 overall = 0.0375 max = 23

corr(u_i, Xb) = -0.0000 F(1,1) = .
 Prob > F = .

(Std. Err. adjusted for 2 clusters in NACE2)

	Robust					
	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnzam						
lnminwr	.3286683	.0496698	6.62	0.095	-.3024465	.9597832
lnvatot						
--.	-.5189983	.1925861	-2.69	0.226	-2.966036	1.92804
L1.	1.780757	.4773501	3.73	0.167	-4.284551	7.846066
L2.	-1.017996	.3974649	-2.56	0.237	-6.068266	4.032274
_cons	3.286404	2.114291	1.55	0.364	-23.57822	30.15102
sigma_u	1.1268349					
sigma_e	.07878342					
rho	.99513558	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad pro odvětví NACE C – medium high tech

Odhad (1) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =    115
Group variable: NACE2                 Number of groups =     5

R-sq:  within = 0.7595                 Obs per group: min =    23
      between = .                       avg =            23.0
      overall = 0.3719                 max =            23

corr(u_i, Xb) = -0.0000                F(4,4)          =    10.46
                                         Prob > F         =    0.0215

```

(Std. Err. adjusted for 5 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnva						
lnminwr	.081065	.257861	0.31	0.769	-.6348718	.7970018
lnvatot						
--.	2.096738	.51062	4.11	0.015	.6790294	3.514446
L1.	-.5648576	.2681873	-2.11	0.103	-1.309465	.1797497
L2.	1.05541	.3503722	3.01	0.039	.082621	2.028199
_cons	-28.91966	7.890781	-3.66	0.021	-50.82798	-7.011335
sigma_u	.6484953					
sigma_e	.29021972					
rho	.8331381	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad (2) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =    115
Group variable: NACE2                 Number of groups =     5

R-sq:  within = 0.8481                 Obs per group: min =    23
      between = .                       avg =            23.0
      overall = 0.6641                 max =            23

corr(u_i, Xb) = -0.0000                F(4,4)          =    16.82
                                         Prob > F         =    0.0091

```

(Std. Err. adjusted for 5 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnprod						
lnminwr	.3567246	.1741615	2.05	0.110	-.1268252	.8402743

lnvatot							
--.		1.314264	.3304642	3.98	0.016	.3967478	2.231779
L1.		-.9104248	.222796	-4.09	0.015	-1.529006	-.2918439
L2.		1.329185	.3526541	3.77	0.020	.3500602	2.30831
_cons		-29.57295	6.415193	-4.61	0.010	-47.38438	-11.76152
-----							
sigma_u		.27400901					
sigma_e		.1890208					
rho		.67756585	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad (3) plná reprezentace

Fixed-effects (within) regression
Group variable: NACE2

Number of obs = 115
Number of groups = 5

R-sq: within = 0.2187
between = .
overall = 0.0097

Obs per group: min = 23
avg = 23.0
max = 23

corr(u_i, Xb) = 0.0000

F(4,4) = 4.35
Prob > F = 0.0918

(Std. Err. adjusted for 5 clusters in NACE2)

		Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnzam							
lnminwr		-.2756597	.1815861	-1.52	0.204	-.7798236	.2285041
lnvatot							
--.		.7824715	.2551036	3.07	0.037	.0741905	1.490752
L1.		.3455706	.0945933	3.65	0.022	.0829376	.6082036
L2.		-.2737752	.2200567	-1.24	0.281	-.8847504	.3372
_cons		.6532909	4.108445	0.16	0.881	-10.75358	12.06016
-----							
sigma_u		.85452311					
sigma_e		.15149847					
rho		.96952608	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad pro odvětví NACE C – medium low tech

Odhad (1) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =    138
Group variable: NACE2                 Number of groups =     6

R-sq:  within = 0.0726                 Obs per group:  min =    23
        between = .                               avg =    23.0
        overall = 0.0109                             max =    23

                                                F(4,5)         =    11.35
corr(u_i, Xb) = -0.0000                 Prob > F        =    0.0101

```

(Std. Err. adjusted for 6 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnva						
lnminwr	-.2934512	.5388121	-0.54	0.609	-1.678512	1.091609
lnvatot						
--.	.9868738	.6951608	1.42	0.215	-.800094	2.773842
L1.	-9.859083	10.50734	-0.94	0.391	-36.86906	17.1509
L2.	10.02291	10.53434	0.95	0.385	-17.05649	37.1023
_cons	-4.969249	8.28395	-0.60	0.575	-26.26382	16.32532
sigma_u	2.9828824					
sigma_e	1.1426627					
rho	.87203332	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad (2) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =    138
Group variable: NACE2                 Number of groups =     6

R-sq:  within = 0.3016                 Obs per group:  min =    23
        between = 0.0000                             avg =    23.0
        overall = 0.2073                             max =    23

                                                F(4,5)         =    15.72
corr(u_i, Xb) = -0.0000                 Prob > F        =    0.0049

```

(Std. Err. adjusted for 6 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnprod						
lnminwr	.5931538	.2754372	2.15	0.084	-.11488	1.301188

lnvatot							
--.		1.548734	1.389117	1.11	0.316	-2.022105	5.119573
L1.		.4398632	.8915226	0.49	0.643	-1.851869	2.731595
L2.		-.574921	1.394277	-0.41	0.697	-4.159024	3.009182
_cons		-27.16516	14.00393	-1.94	0.110	-63.1634	8.833076
-----							
sigma_u		.61059907					
sigma_e		.71677967					
rho		.42051591				(fraction of variance due to u_i)	

Odhad (3) plná reprezentace

Fixed-effects (within) regression		Number of obs	=	138	
Group variable: NACE2		Number of groups	=	6	
R-sq: within	=	0.1557	Obs per group: min	=	23
between	=	.	avg	=	23.0
overall	=	0.0075	max	=	23
			F(4,5)	=	150.00
corr(u_i, Xb)	=	-0.0000	Prob > F	=	0.0000

(Std. Err. adjusted for 6 clusters in NACE2)

		Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnzam							
lnminwr		-.4505107	.2911466	-1.55	0.182	-1.198927	.2979055
lnvatot							
--.		1.283954	.8751105	1.47	0.202	-.9655892	3.533497
L1.		.2534055	.6090083	0.42	0.695	-1.3121	1.818911
L2.		-1.240961	.2761929	-4.49	0.006	-1.950938	-.5309846
_cons		10.12555	4.621543	2.19	0.080	-1.754508	22.0056
sigma_u		1.3108031					
sigma_e		.25724034					
rho		.96291558				(fraction of variance due to u_i)	

Odhad pro odvětví NACE C – low tech

Odhad (1) plná reprezentace

Fixed-effects (within) regression		Number of obs	=	253	
Group variable: NACE2		Number of groups	=	11	
R-sq: within	=	0.0590	Obs per group: min	=	23
between	=	.	avg	=	23.0

overall = 0.0088 max = 23
 corr(u_i, Xb) = 0.0000 F(4,10) = 9.98
 Prob > F = 0.0016

(Std. Err. adjusted for 11 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnva						
lnminwr	.1773521	.1928762	0.92	0.379	-.2524028	.6071071
lnvatot						
--	-.1535798	.4195632	-0.37	0.722	-1.088425	.7812652
L1.	1.287236	.6209391	2.07	0.065	-.0963025	2.670774
L2.	-1.123922	.6098597	-1.84	0.095	-2.482774	.2349303
_cons	7.694913	5.212921	1.48	0.171	-3.9202	19.31003
sigma_u	.74566415					
sigma_e	.2983079					
rho	.86203528	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad (2) plná reprezentace

Fixed-effects (within) regression Number of obs = 253
 Group variable: NACE2 Number of groups = 11

R-sq: within = 0.7137 Obs per group: min = 23
 between = . avg = 23.0
 overall = 0.1385 max = 23

corr(u_i, Xb) = 0.0000 F(4,10) = 30.74
 Prob > F = 0.0000

(Std. Err. adjusted for 11 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnprod						
lnminwr	.4505797	.1412329	3.19	0.010	.1358931	.7652663
lnvatot						
--	.0086554	.3727872	0.02	0.982	-.8219663	.8392771
L1.	.7339933	.5843529	1.26	0.238	-.568026	2.036013
L2.	-.0052822	.4386697	-0.01	0.991	-.9826992	.9721348
_cons	-15.58888	3.486291	-4.47	0.001	-23.35682	-7.820938

```

-----+-----
sigma_u | .71231367
sigma_e | .18387621
rho | .93752701 (fraction of variance due to u_i)
-----+-----

```

Odhad (3) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =    253
Group variable: NACE2                  Number of groups =     11

R-sq:  within = 0.4939                  Obs per group:  min =     23
      between = .                          avg =    23.0
      overall = 0.0433                    max =     23

corr(u_i, Xb) = -0.0000                  F(4,10)         =     8.77
                                          Prob > F         =    0.0026

```

(Std. Err. adjusted for 11 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnzam						
lnminwr	-.2732274	.1870094	-1.46	0.175	-.6899104	.1434556
lnvatot						
--	-.1622345	.2764324	-0.59	0.570	-.7781642	.4536952
L1.	.5532409	.179599	3.08	0.012	.1530694	.9534125
L2.	-1.118639	.2430889	-4.60	0.001	-1.660275	-.577003
_cons	23.2838	4.041191	5.76	0.000	14.27946	32.28813
sigma_u	1.0634552					
sigma_e	.23048247					
rho	.95513554					(fraction of variance due to u_i)

Odhad pro odvětví NACE D

Odhad (1) plná reprezentace

```

Linear regression      Number of obs =    23
                      F( 4, 18) =    2.46
                      Prob > F =    0.0822
                      R-squared =    0.2756
                      Root MSE =    .1363

```

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnminwr	.2800141	.1912049	1.46	0.160	-.1216925	.6817208
lnvatot						
--	-.6977191	1.215571	-0.57	0.573	-3.251539	1.856101
L1.	1.984465	2.233964	0.89	0.386	-2.708919	6.677849
L2.	-1.926803	1.634221	-1.18	0.254	-5.360174	1.506569

```

      _cons |   18.89731   4.529876   4.17   0.001   9.380395   28.41423
-----+-----

```

Odhad (2) plná reprezentace

```

Linear regression                               Number of obs =      23
                                                F( 4, 18) = 15.07
                                                Prob > F      = 0.0000
                                                R-squared    = 0.5462
                                                Root MSE    = .15182

```

```

-----+-----
              |               Robust
              |   Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-----+-----+-----
lnminwr |   .5192308   .2073619     2.50   0.022     .0835797     .954882
              |
lnvatot |
  --. |  -.8692729   1.306682    -0.67   0.514    -3.614509     1.875964
  L1. |   1.665553   2.11593     0.79   0.441    -2.779851     6.110956
  L2. |  -1.001682   1.562355    -0.64   0.530    -4.284067     2.280704
              |
      _cons |  -.169745   5.768048    -0.03   0.977    -12.28796    11.94847
-----+-----

```

Odhad (3) plná reprezentace

```

Linear regression                               Number of obs =      23
                                                F( 4, 18) = 26.33
                                                Prob > F      = 0.0000
                                                R-squared    = 0.8877
                                                Root MSE    = .0633

```

```

-----+-----
              |               Robust
              |   Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-----+-----+-----
lnznm |  -.2392168   .1061633    -2.25   0.037    -.4622575    -.016176
              |

```

lnvatot							
--.		.1715488	.4889652	0.35	0.730	-.8557289	1.198827
L1.		.3189161	.503134	0.63	0.534	-.7381292	1.375961
L2.		-.92512	.3927356	-2.36	0.030	-1.750227	-.1000132
_cons		19.06706	2.272897	8.39	0.000	14.29188	23.84224

Odhad pro odvětví NACE E

Odhad (1) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =      92
Group variable: NACE2                 Number of groups =       4

R-sq:  within = 0.3522                 Obs per group:  min =      23
      between = .                       avg =      23.0
      overall = 0.0226                 max =      23

corr(u_i, Xb) = -0.0000                F(3,3)          =      .
                                           Prob > F        =      .

```

(Std. Err. adjusted for 4 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnminwr	.0172474	.2548907	0.07	0.950	-.7939285	.8284232
lnvatot						
--.	-.3832376	1.584991	-0.24	0.825	-5.427385	4.66091
L1.	2.842938	.917079	3.10	0.053	-.075617	5.761493
L2.	-3.7314	.9540783	-3.91	0.030	-6.767703	-.6950973
_cons	27.16508	9.985251	2.72	0.073	-4.61244	58.94261
sigma_u	1.8325714					
sigma_e	.35029992					
rho	.96474891	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad (2) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =      92
Group variable: NACE2                 Number of groups =       4

R-sq:  within = 0.4975                 Obs per group:  min =      23
      between = .                       avg =      23.0
      overall = 0.3928                 max =      23

```

corr(u_i, Xb) = -0.0000 F(3,3) = .
 Prob > F = .

(Std. Err. adjusted for 4 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnprod						
lnminwr	.0520416	.2269947	0.23	0.833	-.6703568	.77444
lnvatot						
--.	-.3749399	.9918968	-0.38	0.731	-3.531598	2.781718
L1.	2.674815	.5469387	4.89	0.016	.934212	4.415418
L2.	-4.145746	1.142964	-3.63	0.036	-7.783167	-.5083248
_cons	27.0502	9.961428	2.72	0.073	-4.651512	58.75191
sigma_u	.28669553					
sigma_e	.35664609					
rho	.39254038	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad (3) plná reprezentace

Fixed-effects (within) regression Number of obs = 92
 Group variable: NACE2 Number of groups = 4
 R-sq: within = 0.2866 Obs per group: min = 23
 between = . avg = 23.0
 overall = 0.0028 max = 23

corr(u_i, Xb) = -0.0000 F(3,3) = .
 Prob > F = .

(Std. Err. adjusted for 4 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnzam						
lnminwr	-.0347942	.1137029	-0.31	0.780	-.3966477	.3270593
lnvatot						
--.	-.0082969	.7929171	-0.01	0.992	-2.531713	2.515119
L1.	.1681216	.7699711	0.22	0.841	-2.28227	2.618513
L2.	.4143463	.4461651	0.93	0.422	-1.00555	1.834243
_cons	.1148836	6.372812	0.02	0.987	-20.16625	20.39602
sigma_u	2.053621					
sigma_e	.1574367					
rho	.99415713	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad pro odvětví NACE F

Odhad (1) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =      69
Group variable: NACE2                 Number of groups =       3

R-sq:  within = 0.3006                 Obs per group: min =      23
        between = 0.0000                avg =          23.0
        overall = 0.0563                max =          23

                                         F(2,2)         =      .
corr(u_i, Xb) = 0.0000                 Prob > F        =      .

```

(Std. Err. adjusted for 3 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnva						
lnminwr	-.5747523	.1166008	-4.93	0.039	-1.076445	-.0730595
lnvatot						
--.	1.63781	.6414719	2.55	0.125	-1.122221	4.397841
L1.	-.0062299	.6540285	-0.01	0.993	-2.820288	2.807828
L2.	-.862645	.4215672	-2.05	0.177	-2.676502	.9512122
_cons	4.716317	4.998854	0.94	0.445	-16.79201	26.22465
sigma_u	.37887461					
sigma_e	.13098686					
rho	.89323471	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad (2) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =      69
Group variable: NACE2                 Number of groups =       3

R-sq:  within = 0.4089                 Obs per group: min =      23
        between =      .                 avg =          23.0
        overall = 0.1166                max =          23

                                         F(2,2)         =      .
corr(u_i, Xb) = -0.0000                Prob > F        =      .

```

(Std. Err. adjusted for 3 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnprod						
lnminwr	-.1131483	.0421761	-2.68	0.115	-.2946175	.0683209

lnvatot	--.	1.197539	.2560125	4.68	0.043	.0960058	2.299071
	L1.	-.3844495	.2410075	-1.60	0.252	-1.421421	.6525222
	L2.	-.3226163	.1821739	-1.77	0.219	-1.106447	.4612147
_cons		-6.66087	1.652867	-4.03	0.056	-13.77258	.4508439
sigma_u		.17985799					
sigma_e		.0752441					
rho		.85105001	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad (3) plná reprezentace

Fixed-effects (within) regression	Number of obs	=	69
Group variable: NACE2	Number of groups	=	3
R-sq: within = 0.5705	Obs per group: min =		23
between = 0.0000	avg =		23.0
overall = 0.1186	max =		23
corr(u_i, Xb) = 0.0000	F(2,2)	=	.
	Prob > F	=	.

(Std. Err. adjusted for 3 clusters in NACE2)

lnzam	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnminwr	-.461604	.1431625	-3.22	0.084	-1.077583	.1543747
lnvatot	--.	.4402725	1.05	0.406	-1.371977	2.252522
	L1.	.3782181	0.81	0.503	-1.632554	2.38899
	L2.	-.5400282	-1.13	0.374	-2.588772	1.508716
_cons	11.37719	5.199718	2.19	0.160	-10.99539	33.74977
sigma_u	.34941295					
sigma_e	.10104078					
rho	.92283187	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad pro odvětví NACE G

Odhad (1) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =      69
Group variable: NACE2                 Number of groups =       3

R-sq:  within = 0.9026                 Obs per group:  min =      23
        between = .                               avg =      23.0
        overall = 0.2690                    max =      23

                                         F(2,2)         =      .
corr(u_i, Xb) = -0.0000                Prob > F        =      .

```

(Std. Err. adjusted for 3 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnva						
lnminwr	.1862857	.3727365	0.50	0.667	-1.41747	1.790041
lnvatot						
--.	1.942004	1.368284	1.42	0.292	-3.945246	7.829253
L1.	-.6925826	.7693739	-0.90	0.463	-4.002931	2.617766
L2.	.4352915	.2797353	1.56	0.260	-.7683124	1.638895
_cons	-15.50657	2.946435	-5.26	0.034	-28.18406	-2.829082
sigma_u	.7238672					
sigma_e	.12677141					
rho	.97024192	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad (2) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =      69
Group variable: NACE2                 Number of groups =       3

R-sq:  within = 0.8717                 Obs per group:  min =      23
        between = .                               avg =      23.0
        overall = 0.6171                    max =      23

                                         F(2,2)         =      .
corr(u_i, Xb) = -0.0000                Prob > F        =      .

```

(Std. Err. adjusted for 3 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnprod						
lnminwr	.4248715	.3472018	1.22	0.346	-1.069017	1.91876

lnvatot						
--.	1.242919	1.174367	1.06	0.401	-3.809974	6.295812
L1.	-.7762817	.668805	-1.16	0.366	-3.653918	2.101354
L2.	.4680868	.1673533	2.80	0.108	-.2519765	1.18815
_cons	-18.33895	3.190378	-5.75	0.029	-32.06604	-4.611861
sigma_u	.26054055					
sigma_e	.12517777					
rho	.81245584	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad (3) plná reprezentace

Fixed-effects (within) regression	Number of obs	=	69
Group variable: NACE2	Number of groups	=	3
R-sq: within = 0.6931	Obs per group: min =		23
between = .	avg =		23.0
overall = 0.0123	max =		23
corr(u_i, Xb) = -0.0000	F(2,2)	=	.
	Prob > F	=	.

(Std. Err. adjusted for 3 clusters in NACE2)

lnzam	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnminwr	-.2385863	.0635867	-3.75	0.064	-.5121777	.0350052
lnvatot						
--.	.6990847	.3112227	2.25	0.154	-.6399984	2.038168
L1.	.0837023	.2220012	0.38	0.742	-.8714917	1.038896
L2.	-.0327982	.1592212	-0.21	0.856	-.7178716	.6522751
_cons	2.832377	2.071547	1.37	0.305	-6.08077	11.74553
sigma_u	.74587608					
sigma_e	.04791762					
rho	.99588975	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad pro odvětví NACE H

Odhad (1) plná reprezentace

Fixed-effects (within) regression	Number of obs	=	115
Group variable: NACE2	Number of groups	=	5
R-sq: within = 0.1027	Obs per group: min =		23
between = .	avg =		23.0

```

overall = 0.0082                                max = 23
corr(u_i, Xb) = 0.0000                          F(4,4) = 11.00
                                                Prob > F = 0.0197

```

(Std. Err. adjusted for 5 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnva						
lnminwr	.6994166	.8721282	0.80	0.468	-1.722	3.120833
lnvatot						
--	-3.211076	4.106554	-0.78	0.478	-14.6127	8.190546
L1.	3.510623	2.926646	1.20	0.297	-4.615049	11.6363
L2.	-2.549845	1.464676	-1.74	0.157	-6.616438	1.516747
_cons	36.66902	25.26845	1.45	0.220	-33.48746	106.8255
sigma_u	2.5865176					
sigma_e	.67369225					
rho	.93646901	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad (2) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression                Number of obs = 115
Group variable: NACE2                          Number of groups = 5

```

```

R-sq:  within = 0.1339                          Obs per group: min = 23
          between = .                               avg = 23.0
          overall = 0.0482                         max = 23

```

```

                                                F(4,4) = 4.04
corr(u_i, Xb) = 0.0000                          Prob > F = 0.1025

```

(Std. Err. adjusted for 5 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnprod						
lnminwr	1.088072	.6222881	1.75	0.155	-.6396763	2.815821
lnvatot						
--	-3.697687	3.447436	-1.07	0.344	-13.2693	5.87393
L1.	2.990205	2.214058	1.35	0.248	-3.157005	9.137415
L2.	-1.961465	.7474647	-2.62	0.059	-4.03676	.11383

```

      _cons |   29.84545   19.5061   1.53   0.201  -24.31215   84.00306
-----+-----
sigma_u |   .83730925
sigma_e |   .54460842
rho |   .70271348   (fraction of variance due to u_i)
-----+-----

```

Odhad (3) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =   115
Group variable: NACE2                 Number of groups =    5

R-sq:  within = 0.0364                Obs per group:  min =   23
      between = .                      avg =   23.0
      overall = 0.0012                max =   23

corr(u_i, Xb) = -0.0000                F(4,4)         =   4.05
                                          Prob > F        =   0.1023

```

(Std. Err. adjusted for 5 clusters in NACE2)

```

-----+-----
      |           Robust
      |           Coef. Std. Err.   t   P>|t|   [95% Conf. Interval]
-----+-----
lnminwr |  -.3886557   .5412711   -0.72  0.512   -1.891465   1.114154
      |
lnvatot |
  --. |   .4866095   .9644503    0.50  0.640   -2.191134   3.164353
  L1. |   .5204177   .8278161    0.63  0.564   -1.777968   2.818804
  L2. |  -.588379   .8341084   -0.71  0.519   -2.904235   1.727477
      |
      _cons |   6.823566   8.140205    0.84  0.449   -15.77727   29.4244
-----+-----
sigma_u |  2.1293999
sigma_e |  .35890518
rho |   .97237645   (fraction of variance due to u_i)
-----+-----

```

Odhad pro odvětví NACE I

Odhad (1) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =   46
Group variable: NACE2                 Number of groups =    2

R-sq:  within = 0.6350                Obs per group:  min =   23
      between = .                      avg =   23.0
      overall = 0.0762                max =   23

corr(u_i, Xb) = 0.0000                F(1,1)         =   .
                                          Prob > F        =   .

```

(Std. Err. adjusted for 2 clusters in NACE2)

```

-----+-----
      |           Robust
      |           Coef. Std. Err.   t   P>|t|   [95% Conf. Interval]
-----+-----
lnminwr |  -.5470827   .1824383   -3.00  0.205   -2.865181   1.771016

```

```

      |
lnvatot |
      --. | 1.073798 1.447114 0.74 0.594 -17.31353 19.46113
      L1. | .5548748 .5240776 1.06 0.482 -6.104163 7.213912
      L2. | -1.548389 .027828 -55.64 0.011 -1.901977 -1.194801
      |
      _cons | 14.09743 12.63662 1.12 0.465 -146.4661 174.6609
-----+-----
sigma_u | .82926902
sigma_e | .1402836
rho | .97217922 (fraction of variance due to u_i)
-----+-----

```

Odhad (2) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =      46
Group variable: NACE2                  Number of groups =       2

R-sq:  within = 0.5386                  Obs per group:  min =      23
      between =      .                      avg =      23.0
      overall = 0.5171                    max =      23

                                          F(1,1)         =      .
corr(u_i, Xb) = -0.0000                 Prob > F        =      .

```

(Std. Err. adjusted for 2 clusters in NACE2)

```

-----+-----
      |
      |              Robust
lnprod |      Coef.  Std. Err.   t   P>|t|   [95% Conf. Interval]
-----+-----
lnminwr | -.4789251   .5078432   -0.94  0.519   -6.931685   5.973835
      |
lnvatot |
      --. | .8374338   .25062    3.34  0.185   -2.346996   4.021863
      L1. | -.0431017   .8016035  -0.05  0.966  -10.22844   10.14224
      L2. | -1.198811   .795723   -1.51  0.373  -11.30943   8.911808
      |
      _cons | 9.700435   8.100609   1.20  0.443  -93.22756   112.6284
-----+-----
sigma_u | .0912876
sigma_e | .23027003
rho | .1358171 (fraction of variance due to u_i)
-----+-----

```

Odhad (3) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =    46
Group variable: NACE2                 Number of groups =     2

R-sq:  within = 0.2276                Obs per group: min =    23
      between = .                      avg =            23.0
      overall = 0.0159                 max =            23

corr(u_i, Xb) = 0.0000                F(1,1)         = .
                                       Prob > F        = .

```

(Std. Err. adjusted for 2 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnzam						
lnminwr	-.0681574	.6902817	-0.10	0.937	-8.839018	8.702703
lnvatot						
--	.2363667	1.196494	0.20	0.876	-14.96653	15.43927
L1.	.5979716	.2775245	2.15	0.277	-2.928311	4.124254
L2.	-.3495754	.7678936	-0.46	0.728	-10.10659	9.407438
_cons	4.396994	4.536012	0.97	0.510	-53.23851	62.0325
sigma_u	.73798147					
sigma_e	.13493107					
rho	.96765165	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad pro odvětví NACE J

Odhad (1) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =   138
Group variable: NACE2                 Number of groups =     6

R-sq:  within = 0.6600                Obs per group: min =    23
      between = .                      avg =            23.0
      overall = 0.1211                 max =            23

corr(u_i, Xb) = -0.0000                F(4,5)         =  44.54
                                       Prob > F        =  0.0004

```

(Std. Err. adjusted for 6 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnva						
lnminwr	-.2090007	.2873033	-0.73	0.500	-.9475375	.529536
lnvatot						
--	1.898432	.5852936	3.24	0.023	.3938867	3.402977
L1.	.6034646	.3498274	1.73	0.145	-.2957953	1.502724
L2.	-.301051	.3916978	-0.77	0.477	-1.307942	.7058402
_cons	-21.42333	11.28416	-1.90	0.116	-50.43019	7.583537
sigma_u	.95438835					
sigma_e	.25006471					
rho	.93575813	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad (2) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =    138
Group variable: NACE2                 Number of groups =     6

R-sq:  within = 0.6380                 Obs per group: min =    23
      between =      .                    avg =    23.0
      overall = 0.1873                  max =    23

                                          F(4,5)          =    18.14
corr(u_i, Xb) = 0.0000                 Prob > F         =    0.0035

```

(Std. Err. adjusted for 6 clusters in NACE2)

```

-----+-----
           |               Robust
           |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-----+-----
lnminwr |  -.1999894   .2058177    -0.97  0.376   - .7290607   .329082
           |
lnvatot |
  --. |   2.018791   .4118648     4.90  0.004    .9600589   3.077523
  L1. |  -.2896875   .3028278    -0.96  0.383   -1.068131   .4887562
  L2. |  -.0943594   .4822122    -0.20  0.853   -1.333925   1.145207
           |
  _cons | -22.36322    5.152112    -4.34  0.007   -35.60715  -9.119297
-----+-----

sigma_u |   .5014399
sigma_e |   .18435169
rho     |   .88093108   (fraction of variance due to u_i)
-----+-----

```

Odhad (3) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =    138
Group variable: NACE2                 Number of groups =     6

R-sq:  within = 0.1446                 Obs per group: min =    23
      between =      .                    avg =    23.0
      overall = 0.0133                  max =    23

```


L2.		-.2066946	.4704133	-0.44	0.679	-1.41593	1.002541
_cons		.9399032	9.24608	0.10	0.923	-22.8279	24.70771
-----							
sigma_u		.91991928					
sigma_e		.25650336					
rho		.92786108	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad pro odvětví NACE L

Odhad (1) plná reprezentace

Linear regression

Number of obs = 23
 F(4, 18) = 66.78
 Prob > F = 0.0000
 R-squared = 0.9385
 Root MSE = .0376

		Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnva							
lnminwr		.0417867	.0642129	0.65	0.523	-.0931197	.1766931
lnvatot							
--.		.8736491	.2841799	3.07	0.007	.2766093	1.470689
L1.		-.3997307	.4396724	-0.91	0.375	-1.323448	.5239868
L2.		.1665548	.3081228	0.54	0.595	-.4807872	.8138968
_cons		2.664686	1.201389	2.22	0.040	.1406609	5.188712

Odhad (2) plná reprezentace

Linear regression

Number of obs = 23
 F(4, 18) = 2.69
 Prob > F = 0.0646
 R-squared = 0.3308
 Root MSE = .0837

		Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnprod							
lnminwr		.1107872	.1276664	0.87	0.397	-.1574299	.3790044
lnvatot							
--.		1.168965	.6719006	1.74	0.099	-.2426458	2.580576

L1.		-.8086346	.8337611	-0.97	0.345	-2.560302	.9430323
L2.		-.556351	.5648307	-0.98	0.338	-1.743016	.6303142
_cons		3.585373	2.196824	1.63	0.120	-1.029984	8.20073

Odhad (3) plná reprezentace

Linear regression

Number of obs = 23
F(4, 18) = 30.78
Prob > F = 0.0000
R-squared = 0.8250
Root MSE = .07082

lnzam		Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnminwr		-.0690012	.116559	-0.59	0.561	-.3138827	.1758802
lnvatot							
--.		-.2953139	.4939726	-0.60	0.557	-1.333112	.7424841
L1.		.4089088	.5934536	0.69	0.500	-.8378909	1.655708
L2.		.7229008	.3929528	1.84	0.082	-.1026624	1.548464
_cons		-.9207082	2.27811	-0.40	0.691	-5.70684	3.865423

Odhad pro odvětví NACE M

Odhad (1) plná reprezentace

Fixed-effects (within) regression

Group variable: NACE2

R-sq: within = 0.0861
between = .
overall = 0.0105

corr(u_i, Xb) = 0.0000

Number of obs = 161
Number of groups = 7
Obs per group: min = 23
avg = 23.0
max = 23
F(4,6) = 4.68
Prob > F = 0.0468

(Std. Err. adjusted for 7 clusters in NACE2)

lnva		Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnminwr		.3135298	.2989539	1.05	0.335	-.417984	1.045044
lnvatot							
--.		.3805884	.7912214	0.48	0.648	-1.555461	2.316637
L1.		-.041862	.4652711	-0.09	0.931	-1.180339	1.096615
L2.		-.4320411	1.053961	-0.41	0.696	-3.010991	2.146908
_cons		8.392605	8.726955	0.96	0.373	-12.96149	29.7467

```

-----+-----
sigma_u | .96428514
sigma_e | .33036066
rho | .89495684 (fraction of variance due to u_i)
-----+-----

```

Odhad (2) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =      161
Group variable: NACE2                  Number of groups =       7

R-sq:  within = 0.1227                  Obs per group:  min =      23
      between =      .                      avg =      23.0
      overall = 0.0831                    max =      23

                                          F(4,6)          =      4.50
corr(u_i, Xb) = 0.0000                  Prob > F        =      0.0507

```

(Std. Err. adjusted for 7 clusters in NACE2)

```

-----+-----
          |               Robust
          |   Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-----+-----
lnminwr |   .5351172   .2704135     1.98   0.095   - .1265609   1.196795
          |
lnvatot |
  --. | -1.033163   .6604464    -1.56   0.169   -2.649217   .5828914
  L1. |  1.064866   .6653706     1.60   0.161   -.5632369   2.69297
  L2. | -1.313229   1.012253    -1.30   0.242   -3.790124   1.163666
          |
  _cons |  14.49711   8.495712     1.71   0.139   -6.291145   35.28537
-----+-----

sigma_u | .22729349
sigma_e | .29582207
rho | .37120937 (fraction of variance due to u_i)
-----+-----

```

Odhad (3) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =    161
Group variable: NACE2                 Number of groups =     7

R-sq:  within = 0.4922                 Obs per group: min =    23
      between = .                       avg =            23.0
      overall = 0.0187                 max =            23

corr(u_i, Xb) = 0.0000                 F(4,6)          =    16.13
                                       Prob > F         =    0.0023

```

(Std. Err. adjusted for 7 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnzam						
lnminwr	-.2215874	.1108912	-2.00	0.093	-.4929284	.0497536
lnvatot						
--.	1.413751	.2821561	5.01	0.002	.7233398	2.104162
L1.	-1.106729	.2890387	-3.83	0.009	-1.813982	-.3994773
L2.	.8811892	.311777	2.83	0.030	.1182983	1.64408
_cons	-6.104503	2.779817	-2.20	0.070	-12.90647	.6974642
sigma_u	1.1611791					
sigma_e	.15771363					
rho	.98188654	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad pro odvětví NACE N

Odhad (1) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =    138
Group variable: NACE2                 Number of groups =     6

R-sq:  within = 0.2025                 Obs per group: min =    23
      between = .                       avg =            23.0
      overall = 0.0633                 max =            23

corr(u_i, Xb) = 0.0000                 F(4,5)          =     2.71
                                       Prob > F         =    0.1522

```

(Std. Err. adjusted for 6 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnva						
lnminwr	-.3466885	.2264186	-1.53	0.186	-.928716	.235339
lnvatot						
--.	1.173088	.5920267	1.98	0.104	-.3487645	2.694942
L1.	1.442756	1.356248	1.06	0.336	-2.043589	4.929102
L2.	-1.070652	.9057344	-1.18	0.290	-3.398916	1.257613
_cons	-11.02616	10.49603	-1.05	0.342	-38.00707	15.95474
sigma_u	.64963209					
sigma_e	.3706256					
rho	.75443874	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad (2) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =    138
Group variable: NACE2                 Number of groups =     6

R-sq:  within = 0.0359                Obs per group:  min =    23
      between = 0.0000                  avg =    23.0
      overall = 0.0076                  max =    23

                                         F(4,5)         =    1.29
corr(u_i, Xb) = -0.0000                Prob > F        =    0.3860

```

(Std. Err. adjusted for 6 clusters in NACE2)

```

-----+-----
            |               Robust
      lnprod |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-----+-----
      lnminwr |   -.162844   .2755321    -0.59   0.580   -1.8711218   .5454339
            |
      lnvatot |
      --. |   .5500801   .5871088     0.94   0.392   -1.9591311   2.059291
      L1. |   1.373415   1.318961     1.04   0.345   -2.017081    4.76391
      L2. |  -1.799039   1.395638    -1.29   0.254   -5.386641    1.788564
            |
      _cons |  -0.8449221   8.613937    -0.10   0.926   -22.98775    21.29791
-----+-----

      sigma_u |   .66035786
      sigma_e |   .31735331
      rho     |   .81237738   (fraction of variance due to u_i)
-----+-----

```

Odhad (3) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =    138
Group variable: NACE2                 Number of groups =     6

R-sq:  within = 0.4484                Obs per group:  min =    23
      between =      .                  avg =    23.0

```

```

overall = 0.0371                                max = 23
corr(u_i, Xb) = 0.0000                          F(4,5) = 14.09
                                                Prob > F = 0.0063

```

(Std. Err. adjusted for 6 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnzam						
lnminwr	-.1838442	.1170269	-1.57	0.177	-.4846713	.1169829
lnvatot						
--.	.6230075	.3518675	1.77	0.137	-.2814966	1.527512
L1.	.0693415	.3675206	0.19	0.858	-.8754002	1.014083
L2.	.7283879	.4915176	1.48	0.198	-.5350983	1.991874
_cons	-10.18124	8.730073	-1.17	0.296	-32.6226	12.26013
sigma_u	1.1106147					
sigma_e	.23477364					
rho	.95722539	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad pro odvětví NACE O

Odhad (1) plná reprezentace

```

Linear regression                                Number of obs = 23
                                                F( 4, 18) = 36.69
                                                Prob > F = 0.0000
                                                R-squared = 0.8898
                                                Root MSE = .01549

```

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnva						
lnminwr	-.0927026	.0278666	-3.33	0.004	-.1512482	-.034157
lnvatot						
--.	.0963564	.1175333	0.82	0.423	-.1505718	.3432846
L1.	.067917	.2217745	0.31	0.763	-.3980139	.533848
L2.	.1897345	.1678894	1.13	0.273	-.1629881	.5424571
_cons	7.870001	.5191704	15.16	0.000	6.779265	8.960738

Odhad (2) plná reprezentace

```

Linear regression                                Number of obs = 23
                                                F( 4, 18) = 50.45
                                                Prob > F = 0.0000
                                                R-squared = 0.9225
                                                Root MSE = .03537

```

		Robust				[95% Conf. Interval]	
	Coef.	Std. Err.	t	P> t			
lnprod							
lnminwr	.0318412	.0534563	0.60	0.559	-.0804663	.1441487	
lnvatot							
--.	.1353586	.2913058	0.46	0.648	-.4766521	.7473694	
L1.	-.1644172	.4817016	-0.34	0.737	-1.176435	.8476003	
L2.	.5632329	.3218295	1.75	0.097	-.1129058	1.239372	
_cons	-8.561921	1.102971	-7.76	0.000	-10.87918	-6.244664	

Odhad (3) plná reprezentace

Linear regression

Number of obs = 23
 F(4, 18) = 22.57
 Prob > F = 0.0000
 R-squared = 0.8112
 Root MSE = .04006

		Robust				[95% Conf. Interval]	
	Coef.	Std. Err.	t	P> t			
lnzam							
lnminwr	-.1245434	.0574316	-2.17	0.044	-.2452028	-.003884	
lnvatot							
--.	-.039009	.3697204	-0.11	0.917	-.8157627	.7377447	
L1.	.2323384	.6607869	0.35	0.729	-1.155923	1.6206	
L2.	-.373496	.4594053	-0.81	0.427	-1.338671	.5916788	
_cons	16.43192	1.199481	13.70	0.000	13.91191	18.95194	

Odhad pro odvětví NACE P

Odhad (1) plná reprezentace

Linear regression

Number of obs = 23
 F(4, 18) = 27.75
 Prob > F = 0.0000
 R-squared = 0.8574
 Root MSE = .02788

		Robust				[95% Conf. Interval]	
	Coef.	Std. Err.	t	P> t			
lnva							
lnminwr	-.0654506	.0457544	-1.43	0.170	-.1615769	.0306758	

lnvatot						
--	.8689878	.2642368	3.29	0.004	.313847	1.424129
L1.	-.5401999	.4315316	-1.25	0.227	-1.446814	.3664143
L2.	.1098478	.3016166	0.36	0.720	-.5238251	.7435208
_cons	5.924044	.8151942	7.27	0.000	4.211385	7.636703

Odhad (2) plná reprezentace

Linear regression

Number of obs = 23
F(4, 18) = 28.77
Prob > F = 0.0000
R-squared = 0.7786
Root MSE = .01278

		Robust				
lnprod	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnminwr	-.1187568	.0217909	-5.45	0.000	-.1645379	-.0729757
lnvatot						
--	.2957107	.0882532	3.35	0.004	.1102976	.4811237
L1.	-.2225712	.0990704	-2.25	0.037	-.4307104	-.014432
L2.	.2035963	.0983437	2.07	0.053	-.0030162	.4102089
_cons	-3.687663	.3793207	-9.72	0.000	-4.484586	-2.89074

Odhad (3) plná reprezentace

Linear regression

Number of obs = 23
F(4, 18) = 26.09
Prob > F = 0.0000
R-squared = 0.8478
Root MSE = .02376

		Robust				
lnzam	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnminwr	.0533068	.0442287	1.21	0.244	-.0396143	.1462278

```

lnvatot |
  --. |    .5732763   .2248122    2.55   0.020    .1009634   1.045589
   L1. |   -.3176326   .3691146   -0.86   0.401   -1.093114   .4578483
   L2. |   -.0937444   .2537608   -0.37   0.716   -1.6268761   .4393873
     |
   _cons |    9.611713   .8045871   11.95   0.000    7.921338   11.30209
-----

```

Odhad pro odvětví NACE Q

Odhad (1) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =       69
Group variable: NACE2                 Number of groups =        3

R-sq:  within = 0.4699                Obs per group: min =       23
      between = .                       avg =          23.0
      overall = 0.0115                 max =          23

corr(u_i, Xb) = 0.0000                F(2,2)         =      .
                                       Prob > F         =      .

```

(Std. Err. adjusted for 3 clusters in NACE2)

```

-----
      |                   Robust
      |                   Std. Err.   t   P>|t|   [95% Conf. Interval]
-----+-----
lnva |
Coef. |                   |
-----+-----
lnminwr |    .0984143   .1041839    0.94   0.445   -1.3498529   .5466815
      |
lnvatot |
  --. |    .6789076   .4228849    1.61   0.250   -1.140619   2.498435
   L1. |    .0613957   .1642322    0.37   0.744   -1.6452382   .7680297
   L2. |   -.1003573   .2803355   -0.36   0.755   -1.306544   1.105829
     |
   _cons |   -.4918326   8.356268   -0.06   0.958   -36.44595   35.46229
-----
sigma_u | 1.6724211
sigma_e | .1662877
rho     | .99021059   (fraction of variance due to u_i)
-----

```

Odhad (2) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =       69
Group variable: NACE2                 Number of groups =        3

R-sq:  within = 0.6199                Obs per group: min =       23
      between = 0.0000                 avg =          23.0
      overall = 0.2392                 max =          23

corr(u_i, Xb) = 0.0000                F(2,2)         =      .
                                       Prob > F         =      .

```

(Std. Err. adjusted for 3 clusters in NACE2)

```

-----
              |
              |           Robust
lnprod |           Coef.   Std. Err.   t   P>|t|   [95% Conf. Interval]
-----+-----
lnminwr |   -.0015115   .0885752   -0.02   0.988   - .38262   .379597
      |
lnvatot |
      --. |   -.0063308   .1849424   -0.03   0.976   - .8020737   .789412
      L1. |   -.1108448   .437198   -0.25   0.824   -1.991956   1.770266
      L2. |   -.4887822   .2326222   -2.10   0.170   -1.489675   .5121102
      |
      _cons |   8.310238   3.252001   2.56   0.125   -5.681991   22.30247
-----+-----

sigma_u |   .21977033
sigma_e |   .09252213
rho |   .849447   (fraction of variance due to u_i)
-----

```

Odhad (3) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression           Number of obs   =   69
Group variable: NACE2                       Number of groups =    3

R-sq:  within = 0.6190                      Obs per group:  min =   23
          between = 0.0000                    avg =   23.0
          overall = 0.0405                    max =   23

corr(u_i, Xb) = 0.0000                      F(2,2)          =   .
                                                Prob > F        =   .

```

(Std. Err. adjusted for 3 clusters in NACE2)

```

-----
              |
              |           Robust
lnzam |           Coef.   Std. Err.   t   P>|t|   [95% Conf. Interval]
-----+-----
lnminwr |   .0999264   .143581   0.70   0.558   - .5178528   .7177056
      |
lnvatot |
      --. |   .6852316   .4125811   1.66   0.239   -1.089961   2.460425
      L1. |   .172246   .3432443   0.50   0.666   -1.304615   1.649107
      L2. |   .3884247   .1922512   2.02   0.181   - .4387652   1.215615
      |
      _cons |  -8.802053   9.937227   -0.89   0.469   -51.55849   33.95438
-----+-----

sigma_u |   1.5172984
sigma_e |   .21345682
rho |   .98059263   (fraction of variance due to u_i)
-----

```

Odhad pro odvětví NACE R

Odhad (1) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =      92
Group variable: NACE2                 Number of groups =       4

R-sq:  within = 0.1771                 Obs per group:  min =      23
        between = .                       avg =      23.0
        overall = 0.0373                 max =      23

                                         F(3,3)         =      .
corr(u_i, Xb) = 0.0000                 Prob > F        =      .

```

(Std. Err. adjusted for 4 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnva						
lnminwr	-.1255349	.1595496	-0.79	0.489	-.6332928	.382223
lnvatot						
--.	1.558532	.8621785	1.81	0.168	-1.185305	4.302369
L1.	.8453586	.5932477	1.42	0.249	-1.04262	2.733338
L2.	-1.939408	.9416511	-2.06	0.132	-4.936162	1.057346
_cons	3.286116	5.015327	0.66	0.559	-12.67489	19.24713
sigma_u	.437489					
sigma_e	.18586294					
rho	.8471064	(fraction of variance due to u_i)				

Odhad (2) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression      Number of obs   =      92
Group variable: NACE2                 Number of groups =       4

R-sq:  within = 0.1155                 Obs per group:  min =      23
        between = .                       avg =      23.0
        overall = 0.0170                 max =      23

                                         F(3,3)         =      .
corr(u_i, Xb) = -0.0000                 Prob > F        =      .

```

(Std. Err. adjusted for 4 clusters in NACE2)

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnprod						

```

lnminwr |  -2.253411   .252489   -1.00   0.389   -1.056944   .5501217
      |
lnvatot |
      |--. |   1.667835   1.160714    1.44   0.246   -2.026076   5.361746
      |L1. |   .4488367   .7932454    0.57   0.611   -2.075624   2.973298
      |L2. |  -1.874427   .857598    -2.19   0.117   -4.603687   .8548323
      |
      |_cons |  -1.729501   7.377956    -0.23   0.830   -25.20945   21.75045
-----+-----
sigma_u |  .63444086
sigma_e |  .22475014
      rho |  .88849996   (fraction of variance due to u_i)
-----+-----

```

Odhad (3) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression          Number of obs   =       92
Group variable: NACE2                     Number of groups =        4

R-sq:  within = 0.5335                    Obs per group:  min =       23
        between = .                          avg =      23.0
        overall = 0.0715                    max =       23

corr(u_i, Xb) = 0.0000                    F(3,3)          = .
                                                Prob > F        = .

```

(Std. Err. adjusted for 4 clusters in NACE2)

```

-----+-----
      |               Robust
      |               Coef.   Std. Err.   t    P>|t|   [95% Conf. Interval]
-----+-----
lnminwr |   .1278759   .1221159    1.05  0.372   -1.2607515   .5165033
      |
lnvatot |
      |--. |  -.1093039   .4169529   -0.26  0.810   -1.436234   1.217626
      |L1. |   .3965197   .2699792    1.47  0.238   -.4626747   1.255714
      |L2. |  -.0649778   .1611593   -0.40  0.714   -.5778587   .4479031
      |
      |_cons |   5.015612   2.476209    2.03  0.136   -2.864791   12.89602
-----+-----
sigma_u |   .33082738
sigma_e |   .08058124
      rho |   .94399404   (fraction of variance due to u_i)
-----+-----

```

Odhad pro odvětví NACE S

Odhad (1) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression          Number of obs   =       69
Group variable: NACE2                     Number of groups =        3

```



```

      _cons |    8.168427    9.776913    0.84    0.491   -33.89823    50.23509
-----+-----
sigma_u |    .76608892
sigma_e |    .18820396
rho |    .94308212    (fraction of variance due to u_i)
-----+-----

```

Odhad (3) plná reprezentace

```

Fixed-effects (within) regression          Number of obs   =        69
Group variable: NACE2                     Number of groups =         3

R-sq:  within = 0.2852                    Obs per group:  min =        23
        between = .                               avg =       23.0
        overall = 0.0382                       max =        23

corr(u_i, Xb) = 0.0000                    F(2,2)          = .
                                                Prob > F        = .

                                         (Std. Err. adjusted for 3 clusters in NACE2)
-----+-----

```

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnminwr	-.495672	.4489993	-1.10	0.385	-2.42756	1.436216
lnvatot						
--	.7748846	1.322567	0.59	0.617	-4.915663	6.465432
L1	-.1581592	.7656276	-0.21	0.855	-3.452389	3.136071
L2	.5640801	.5569322	1.01	0.418	-1.832206	2.960366
_cons	-3.727385	7.058984	-0.53	0.650	-34.09974	26.64497
sigma_u	.54192511					
sigma_e	.1551722					
rho	.92422483					

(fraction of variance due to u_i)

Odhad pro odvětví NACE T

Odhad (1) plná reprezentace

```

Linear regression          Number of obs =        23
                          F( 4,   18) = 185.37
                          Prob > F   = 0.0000
                          R-squared   = 0.9765
                          Root MSE  = .09476
-----+-----

```

	Coef.	Robust Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lnminwr	.6381021	.1267186	5.04	0.000	.3718762	.9043281
lnvatot						
--	-1.154476	.8034472	-1.44	0.168	-2.842455	.5335043
L1	.9823834	1.270988	0.77	0.450	-1.687864	3.652631

L2.		1.996864	.9515588	2.10	0.050	-.0022864	3.996015
_cons		-25.30707	3.072013	-8.24	0.000	-31.76113	-18.85301

Odhad (2) plná reprezentace

Linear regression

Number of obs = 23
F(4, 18) = 47.76
Prob > F = 0.0000
R-squared = 0.9283
Root MSE = .04761

		Robust				[95% Conf. Interval]	
	lnprod	Coef.	Std. Err.	t	P> t		
	lnminwr	.1143161	.0729793	1.57	0.135	-.0390077	.2676398
	lnvatot						
--.		-.8397006	.4299088	-1.95	0.067	-1.742905	.0635043
L1.		.4721084	.6589448	0.72	0.483	-.9122833	1.8565
L2.		.9685946	.441578	2.19	0.042	.0408737	1.896316
	_cons	-11.58467	1.439725	-8.05	0.000	-14.60942	-8.55992

Odhad (3) plná reprezentace

Linear regression

Number of obs = 23
F(4, 18) = 76.26
Prob > F = 0.0000
R-squared = 0.9554
Root MSE = .0957

		Robust				[95% Conf. Interval]	
	lnzam	Coef.	Std. Err.	t	P> t		
	lnminwr	.5237862	.1396159	3.75	0.001	.2304641	.8171084
	lnvatot						
--.		-.3147767	1.05654	-0.30	0.769	-2.534484	1.904931
L1.		.5102774	1.755924	0.29	0.775	-3.178781	4.199336
L2.		1.028269	1.179921	0.87	0.395	-1.450652	3.507191
	_cons	-13.72241	2.634416	-5.21	0.000	-19.25711	-8.187704